

prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković • doc. dr. sc. Petar Mišević
doc. dr. sc. Ivana Kanceljak • Matija Kikelj, univ. spec. oec. • Dominik Mišević, mag. iur.

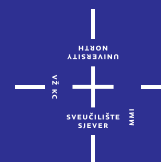
UPRAVLJANJE INTELEKTUALNIM VLASNIŠTVOM U ORGANIZACIJI

Sveučilišni udžbenik - prvo izdanje

PATENT ŽIG INDUSTRIJSKI DIZAJN AUTORSKA PRAVA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
ZAŠTITA IDEJA UPORABNI MODEL EU PRAVO POVJERLJIVOST ZEMLJOPISN
OZNAKA BILJNA SORTA TRADICIJA KONKURENTNOST INVESTICIJA TERITORIJALNOST
REGISTRACIJSKI POSTUPCI KORIŠTENJE TUĐEG INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
PRILIKA NACIONALNO PRAVO INOVACIJA POSLOVNE TAJNE TROŠKOVI REGISTRACIJE
SRODNA PRAVA VLASNIŠTVO INTELEKTUALNE TVOREVINE PRAVNA ZAŠTITA
PATENT ŽIG INDUSTRIJSKI DIZAJN AUTORSKA PRAVA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
ZAŠTITA IDEJA UPORABNI MODEL EU PRAVO POVJERLJIVOST ZEMLJOPISN
OZNAKA BILJNA SORTA TRADICIJA KONKURENTNOST INVESTICIJA TERITORIJALNOST
REGISTRACIJSKI POSTUPCI KORIŠTENJE TUĐEG INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
PRILIKA NACIONALNO PRAVO INOVACIJA POSLOVNE TAJNE TROŠKOVI REGISTRACIJE
SRODNA PRAVA VLASNIŠTVO INTELEKTUALNE TVOREVINE PRAVNA ZAŠTITA
PATENT ŽIG INDUSTRIJSKI DIZAJN AUTORSKA PRAVA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
ZAŠTITA IDEJA UPORABNI MODEL EU PRAVO POVJERLJIVOST ZEMLJOPISN
OZNAKA BILJNA SORTA TRADICIJA KONKURENTNOST INVESTICIJA TERITORIJALNOST
REGISTRACIJSKI POSTUPCI KORIŠTENJE TUĐEG INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
PRILIKA NACIONALNO PRAVO INOVACIJA POSLOVNE TAJNE TROŠKOVI REGISTRACIJE
SRODNA PRAVA VLASNIŠTVO INTELEKTUALNE TVOREVINE PRAVNA ZAŠTITA

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

Sveučilište
Sjever

UPRAVLJANJE INTELEKTUALNIM VLASNIŠTVOM U ORGANIZACIJI

Izdavač:

Hrvatska gospodarska komora i Sveučilište Sjever

Za izdavača:

dr. sc. Luka Burilović, predsjednik HGK
prof. dr. sc. Marin Milković, rektor Sveučilišta Sjever

Urednik:

izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović

Autori:

prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković
doc. dr. sc. Petar Mišević
doc. dr. sc. Ivana Kanceljak
Matija Kikelj, univ. spec. oec.
Dominik Mišević, mag. iur.

Recenzenti:

prof. dr. sc. Igor Gliha
prof. dr. sc. Siniša Petrović

Lektorica:

Barbara Maras, prof.

Dizajn naslovnice:

Antonijela Bonačić, univ. spec. oec.

Prijelom:

O, ne radiona d.o.o.

Tisak:

Printera d.o.o.

Naklada:

500 primjeraka

ISBN 978-953-7622-95-4

ISBN 978-953-7986-44-5

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001156320.

Objavljivanje ovog sveučilišnog udžbenika odobreno je odlukom Senata Sveučilišta Sjever na IV. sjednici u akademskoj godini 2021./2022., održanoj 1.ožujka 2022. godine

Klasa: 602-04/22-02/02

Urbroj: 2137-0336-09-22-35

Copyright © Hrvatska gospodarska komora i Sveučilište sjever, Zagreb, 2023.

Sva prava pridržana. Nije dopušteno nijedan dio ovog udžbenika reproducirati, distribuirati, priopćavati javnosti, prerađivati ili pohraniti u bazi podataka bez prethodnog pisanog odobrenja nakladnika.

prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković
doc. dr. sc. Petar Mišević
doc. dr. sc. Ivana Kanceljak
Matija Kikelj, univ. spec. oec.
Dominik Mišević, mag. iur.

UPRAVLJANJE INTELEKTUALNIM VLASNIŠTVOM U ORGANIZACIJI

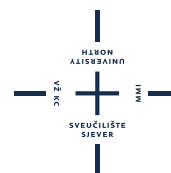
Sveučilišni udžbenik - prvo izdanje

PATENT ŽIG INDUSTRIJSKI DIZAJN AUTORSKA PRAVA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
ZAŠTITA IDEJA UPORABNI MODEL EU PRAVO POVJERLJIVOST ZEMLJOPIŠNA
OZNAKA BILJNA SORTA TRADICIJA KONKURENTNOST INVESTICIJA TERITORIJSKOST
REGISTRACIJSKI POSTUPCI KORIŠTENJE TUĐEG INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
PRILIKA NACIONALNO PRAVO INOVACIJA POSLOVNE TAJNE TROŠKOVI REGISTRACIJE
SRODNA PRAVA VLASNIŠTVO INTELEKTUALNE TVOREVINE PRAVNA ZAŠTITA

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

Zagreb, 2023.

Sveučilište
Sjever

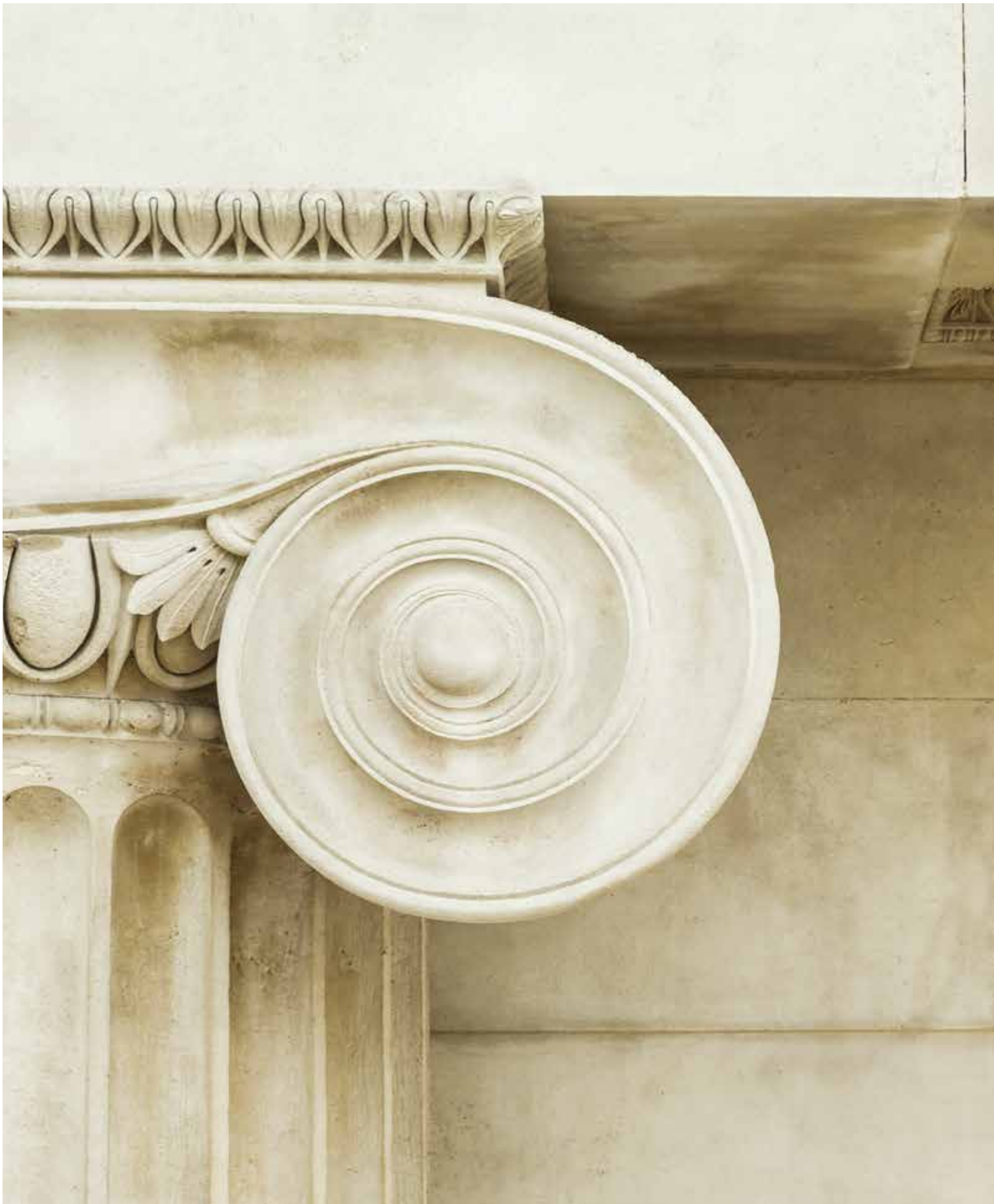
SADRŽAJ

PREDGOVOR	11
Popis kratica	13
1. UVODNO O INTELEKTUALNOM VLASNIŠTVU	15
1.1. Koje je opravdanje za pravnu zaštitu intelektualnih tvorevina?	15
1.2. Koja prava intelektualnog vlasništva postoje?	15
1.3. Što je predmet zaštite intelektualnim vlasništvom?	16
1.4. Kakav je odnos vlasništva na materijalnim tvorevinama i intelektualnog vlasništva na nematerijalnim tvorevinama?	17
1.5. Kakav je položaj intelektualnog vlasništva u gospodarskim aktivnostima?	18
1.6. Što podrazumijevaju strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom?	19
1.7. Što znači teritorijalnost intelektualnog vlasništva?	20
1.8. Zašto je intelektualno vlasništvo monopol?	23
1.9. Je li moguće istu nematerijalnu tvorevinu štititi različitim pravima intelektualnog vlasništva?	24
2. PROPISI I INSTITUCIJE U PODRUČJU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	27
2.1. Koji su izvori prava intelektualnog vlasništva?	27
2.2. Koji su propisi na snazi u Republici Hrvatskoj?	28
2.3. Koje su nadležne institucije za područje intelektualnog vlasništva?	38
3. PATENT I UPORABNI MODEL	41
3.1. Što je patent?	41
3.2. Što je uporabni model?	42

3.3.	Kako se stječe patent?	43
3.4.	Kako se stječe uporabni model?	43
3.5.	Gdje se patent može i treba registrirati?	44
3.6.	Što se sve ispituje u postupku registracije patenta?	48
3.7.	Što se može, a što ne može patentirati?	51
3.8.	Koji su učinci patenta i uporabnog modela?	51
3.9.	Koliko patent može trajati?	53
3.10.	Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti patenta?	54
3.11.	Statistički pokazatelji	59
4.	ŽIG	65
4.1.	Što je žig?	65
4.2.	Koje su funkcije žiga?	66
4.3.	Što sve može biti znak?	68
4.4.	Što je popis proizvoda i usluga?	71
4.5.	Kako se žig stječe?	71
4.6.	Gdje se žig može i treba registrirati?	72
4.7.	Što se sve ispituje u postupku registracije žiga?	75
4.8.	Koji su učinci žiga?	79
4.9.	Koliko žig može trajati?	81
4.10.	Što je zajednički žig?	82
4.11.	Što je jamstveni žig?	83
4.12.	Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti žiga?	84
4.13.	Statistički pokazatelji	87
5.	INDUSTRIJSKI DIZAJN	91
5.1.	Što je industrijski dizajn?	91
5.2.	Što sve može biti industrijski dizajn?	92
5.3.	Kako se industrijski dizajn stječe?	94
5.4.	Gdje se industrijski dizajn može i treba registrirati?	95
5.5.	Što se sve ispituje u postupku registracije industrijskog dizajna?	97
5.6.	Što se ne ispituje u postupku registracije?	98
5.7.	Koji su učinci industrijskog dizajna?	99

5.8.	Koliko industrijski dizajn može trajati?	100
5.9.	Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti industrijskog dizajna?	101
5.10.	Statistički pokazatelji	104
6.	ZEMLJOPISNE OZNAKE	107
6.1.	Što je zemljopisna oznaka?	107
6.2.	Kako se stječe zemljopisna oznaka?	109
6.3.	Kako teče postupak registracije zemljopisne oznake?	110
6.4.	Koje su supstancijalne pretpostavke za registraciju zemljopisne oznake?	112
6.5.	Koji je sadržaj prava koja proizlaze iz zemljopisne oznake?	113
6.6.	Što su zajamčeno tradicionalni specijaliteti?	114
6.7.	Koliko traju registrirane zemljopisne oznake?	115
6.8.	Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti zemljopisne oznake?	115
6.9.	Statistički pokazatelji	116
7.	BILJNE SORTE	125
7.1.	Što je biljna sorta?	125
7.2.	Kako se stječe biljna sorta?	127
7.3.	Gdje se biljna sorta može i treba registrirati?	128
7.4.	Što se sve ispituje u postupku registracije biljne sorte?	129
7.5.	Koji su učinci registracije biljne sorte?	131
7.6.	Koliko biljna sorta može trajati?	132
7.7.	Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti biljne sorte?	133
7.8.	Statistički pokazatelji	134
8.	POSLOVNE TAJNE	137
8.1.	Što je poslovna tajna?	137
8.2.	Kako se štiti poslovna tajna?	137
8.3.	Koje su supstancijalne pretpostavke da se nešto smatra poslovnom tajnom?	138
8.4.	Tko je nositelj poslovne tajne?	138
8.5.	Što se smatra povredom poslovne tajne?	139
8.6.	Kako se poslovna tajna štiti od povrede?	139

8.7.	Što je ugovor o povjerljivosti i depozit poslovne tajne?	140
8.8.	Koliki su troškovi vezani uz stjecanje i čuvanje poslovne tajne?	140
8.9.	Troškovi i statistički pokazatelji	141
9.	AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA	143
9.1.	Što se štiti autorskim pravom i srodnim pravima?	143
9.2.	Kako se stječu autorsko pravo i srodna prava?	145
9.3.	Koja su posebna obilježja autorskog prava?	146
9.4.	Koji je sadržaj autorskog i srodnih prava?	147
9.5.	Koje je trajanje autorskog i srodnih prava?	150
9.6.	Koliki su troškovi vezani uz stjecanje autorskih djela i predmeta srodnih prava?	150
9.7.	Što je depozit autorskih djela i predmeta srodnih prava?	150
9.8.	Troškovi i statistički pokazatelji	151
10.	ZAŠTITA PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA U SLUČAJU POVREDE	155
10.1.	Tko je ovlašten pokretati postupke zaštite prava intelektualnog vlasništva od povrede i pred kojim tijelima?	155
10.2.	Koje institucije sudjeluju u zaštiti prava intelektualnog vlasništva od povrede?	156
10.3.	Tko je u Hrvatskoj nadležan za provedbu registracijskih postupaka za prava industrijskog vlasništva?	156
11.	RASPOLAGANJE PRAVIMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA	159
11.1.	Koje su mogućnosti raspolaganja pravima intelektualnog vlasništva?	159
11.2.	Kakav je status intelektualnih tvorevina stvorenih u radnom odnosu?	161
	PRIOLOG – ŽIGOVI HRVATSKE GOSPODARSKE KOMORE	163
	Preporučena literatura	169
	Kazalo slika	177
	Kazalo tablica	181

PREDGOVOR AUTORA

Intelektualno vlasništvo pokazuje se kao nezaobilazan koncept svakodnevnog poslovanja. Svako poduzeće, svaki poslovni subjekt koji se pojavljuje na suvremenom tržištu susreće se s intelektualnim vlasništvom, bilo kao korisnik, bilo kao stvaratelj, bilo kao stjecatelj tih prava. Stoga smo smatrali potrebnim i korisnim napisati ovu knjigu namijenjenu prvenstveno studentima poslovne ekonomije i poslovnoj zajednici, ali i svima onima koji bi se na jednom mjestu željeli upoznati s pravima intelektualnog vlasništva. Prednost je ove knjige ta što ćete u njoj pronaći sažeto sve što je nužno za razumijevanje koncepta prava intelektualnog vlasništva. Nastojali smo na jednostavan i pitak način prikazati temeljna obilježja svakog od tih prava: patent i uporabni model, žig, industrijski dizajn, zemljopisne oznake, biljne sorte, poslovne tajne te autorsko pravo i srodna prava. Prikazali smo ih tako da smo istaknuli njihove sličnosti i njihove različitosti. Ako je riječ o registarskim pravima, poput patenta i žiga, opisali smo obilježja registracijskih postupaka, a ako je riječ o neregistarskim pravima, poput autorskog prava i poslovnih tajni, opisali smo način njihova stjecanja.

Svako pravo intelektualnog vlasništva je jedan mali poslovni svijet za sebe, jedan mali monopol na određenom teritoriju. Monopolni karakter i teritorijalnost temeljna su obilježja svih prava intelektualnog vlasništva koja mogu biti prednost, ali ponekad i nedostatak. Najvažnija prednost monopolnog karaktera jest ta što nositelj prava intelektualnog vlasništva ima mogućnost dopustiti ili zabraniti korištenje objekta njegova prava svakome. Najveći nedostatak monopolnog karaktera za poslovnu zajednicu je u mogućnosti narušavanja tržišnog natjecanja te sukobljavanja s konceptima politika otvorenog pristupa. S druge strane, najveći izazov teritorijalnosti kod registarskih prava jesu ponekad skupi i složeni postupci registracije na više državnih područja. Stoga je održiva i svrsishodna strategija upravljanja pravima intelektualnog vlasništva temelj poslovanja svakog poduzeća zasnovanog na znanju i novim tehnologijama, svakog poduzeća u kreativnim i kulturnim industrijama, u medijima, u digitalnom okružju. Nadamo se da vas je već ovaj mali uvodnik zainteresirao da produbite svoje spoznaje o intelektualnom vlasništvu i zadubite se u sadržaj knjige. Nastojali smo biti zanimljivi te pokazati ovu složenu i specijalističku materiju na jednostavan način, kroz njene pravne i poslovne aspekte.

POPIS KRATICA

CPVO	Ured za biljne sorte Zajednice (Community Plant Variety Office)
DHFR	Društvo hrvatskih filmskih redatelja
EC	Europska komisija (European Commission)
EPO	Europska patentna organizacija (European Patent Organisation)
EUIPO	Ured za intelektualno vlasništvo Europske unije (European Intellectual Property Office)
HDS ZAMP	Hrvatsko društvo skladatelja Zaštita autorskih muzičkih prava
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HUZIP	Hrvatska udruga za zaštitu izvođačkih prava
MKP	Međunarodna klasifikacija патената
PCT	Ugovor o suradnji na području патената (Patent Cooperation Treaty)
SPC	Svjedodžba o dodatnoj zaštiti (Supplementary Protection Certificate)
UPOV	Međunarodna unija za zaštitu biljnih sorti (International Union for the Protection of New Varieties of Plants)
WIPO	Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organisation)
WTO	Svjetska trgovinska organizacija (World Trade Organisation)
Zavod	Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske
ZAPRAF	Udruga za zaštitu, prikupljanje i raspodjelu naknada fonogramskih prava
ZOI	Zaštićena oznaka izvornosti
ZOZP	Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla
ZTS	Zajamčeno tradicionalni specijalitet

1.

UVODNO O INTELKTUALNOM VLASNIŠTVU

1.1. Koje je opravdanje za pravnu zaštitu intelektualnih tvorevina?

Pravom intelektualnog vlasništva štite se nematerijalna dobra – intelektualne tvorevine različitih vrsta. Razloga za zaštitu intelektualnih tvorevina ima mnogo, od onih moralne i etične naravi kojima se opravdava pružanje pravne zaštite onima koji ulažu kreativne i intelektualne stvaralačke napore te materijalna sredstva i vrijeme u stvaranje intelektualnih tvorevina, do onih koji opravdavaju pravnu zaštitu investicija u području istraživanja i razvoja. Interesi koji se štite pravom intelektualnog vlasništva su pozitivni i društveno korisni te se često upravo učinkovita zaštita intelektualnog vlasništva smatra važnom pretpostavkom gospodarskog razvoja. Suvremeno gospodarstvo nezamislivo je bez pravne zaštite intelektualnih tvorevina. No, neka od prava intelektualnog vlasništva imaju i druge važne uloge u suvremenom društvu. Tako autorsko pravo i srodna prava, pored svoje gospodarske uloge, imaju i svoju kulturnu, umjetničku i znanstvenu ulogu.

1.2. Koja prava intelektualnog vlasništva postoje?

Pojam „pravo intelektualnog vlasništva“ koristi se u posljednjih nekoliko desetljeća kao skupni pojam pod kojim se podrazumijeva pravna zaštita intelektualnih tvorevina svih vrsta. Slijedom toga, specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda, koja je ustrojena s ciljem stvaranja ujednačenog, učinkovitog i koordiniranog međunarodnog sustava intelektualnog vlasništva u kojem se štite kreativnost, potiču inovacije te se pridonosi gospodarskom razvoju uz istodobno očuvanje javnih interesa, nosi naziv Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organisation – WIPO). Jednako kao i na globalnoj razini, pravo intelektualnog vlasništva ima nezaobilaznu ulogu i u gospodarstvu država članica Europske unije. Stoga je posebna pozornost pravu intelektualnog vlasništva posvećena u osnivačkim ugovorima, ali i u brojnim direktivama i uredbama u ovome području na razini Europske unije.

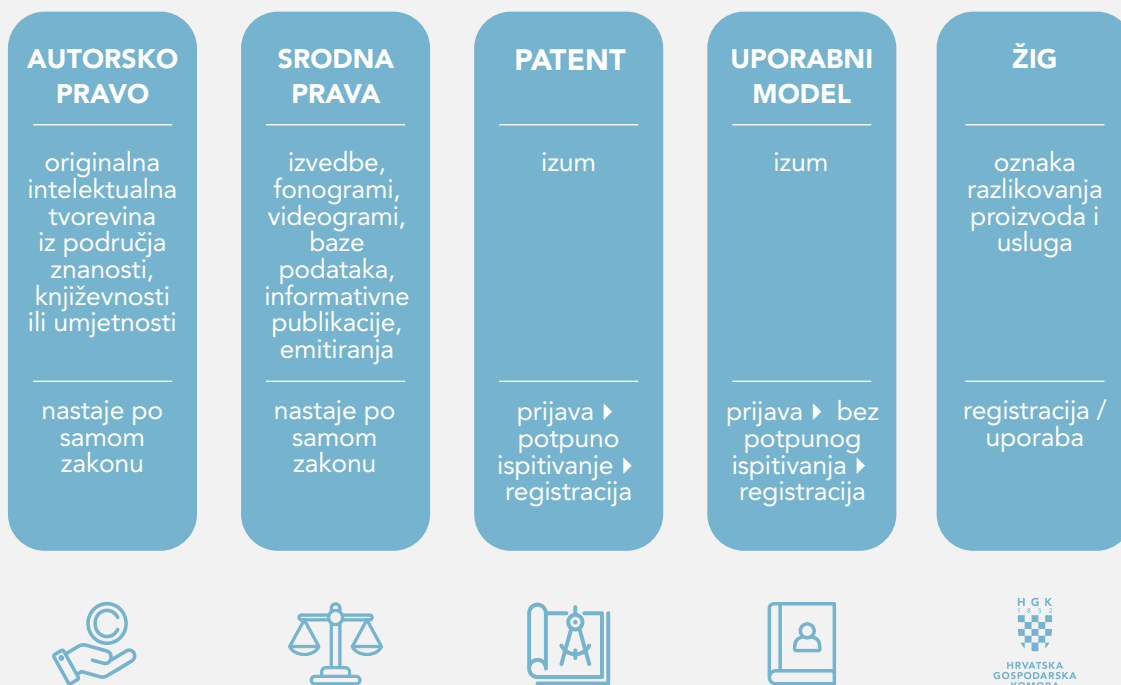
U sustavu intelektualnog vlasništva, temeljna je podjela prava intelektualnog vlasništva na autorsko pravo i srodna prava, s jedne strane, te na prava industrijskog vlasništva, s druge

strane. Među autorskom srodna prava uobičajeno se svrstavaju pravo umjetnika izvođača, pravo proizvođača fonograma, pravo audiovizualnih producenata, pravo proizvođača baza podataka te pravo organizacija za emitiranje, a u novije vrijeme i pravo nakladnika informativnih publikacija. U prava industrijskog vlasništva uobičajeno se svrstavaju patent, žig, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti, poslovne tajne, biljne sorte te zaštita od nelojalnog tržišnog natjecanja.

1.3. Što je predmet zaštite intelektualnim vlasništvom?

Svako pravo intelektualnog vlasništva ima svoj poseban predmet koji se štiti. Tako se autorskim pravom štite autorska djela. Posebna vrsta autorskih djela su, primjerice, dizajni. Dizajn se istodobno može štiti i pravom industrijskog dizajna. Patentom se štite izumi. Osim patentom, izumi se mogu štiti i uporabnim modelom, ali i poslovnom tajnom. Objekt zaštite žiga je znak u odnosu na proizvode i usluge za koje se koristi, no isti taj znak možda može biti ujedno i autorsko djelo ili industrijski dizajn. Dakle, predmet zaštite intelektualnim vlasništvom je uvijek neka intelektualna, nematerijalna tvorevina.

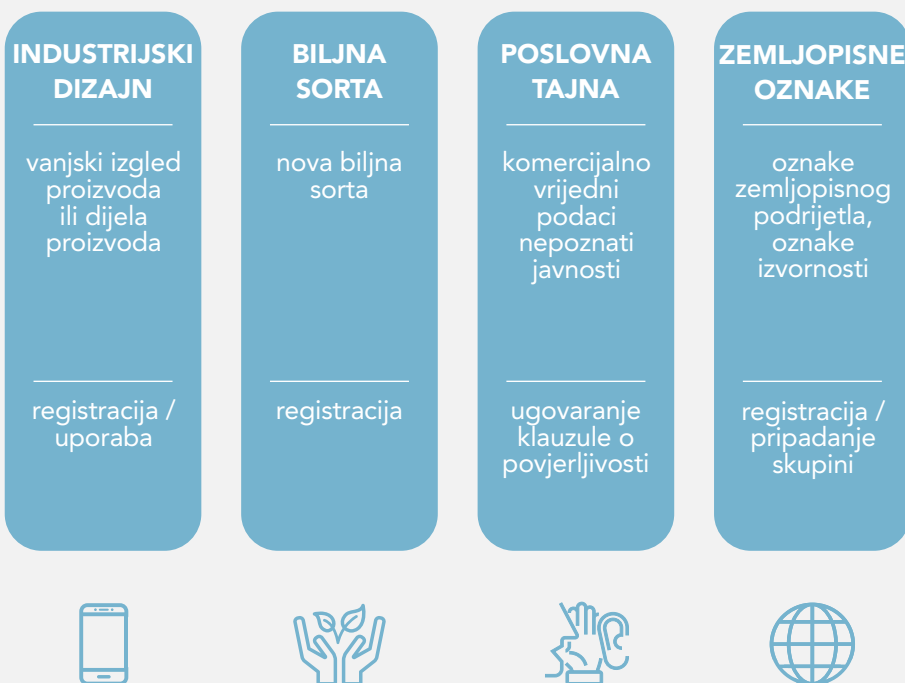
Prikaz prava intelektualnog vlasništva:

1.4. Kakav je odnos vlasništva na materijalnim tvorevinama i intelektualnog vlasništva na nematerijalnim tvorevinama?

Pravni oblici zaštite intelektualnih tvorevina međusobno se razlikuju u većoj ili u manjoj mjeri. Ipak, svima im je zajednička njihova nematerijalna narav. Praktična posljedica nematerijalne naravi objekata koji se štite pravima intelektualnog vlasništva jest njihova izrazita izloženosti zlouporabama, stoga je borba protiv krivotvorenja i piratstva važan element planiranja zaštite intelektualnih tvorevina i njihovog strateškog upravljanja. Osim što se zlouporabom tuđih prava intelektualnog vlasništva narušava poštena tržišna utakmica, krivotvoreni i piratski proizvodi nerijetko predstavljaju i opasnost za sigurnost potrošača.

Dakle, vrlo je važno u poimanju intelektualnog vlasništva uvijek imati na umu da se pravom intelektualnog vlasništva štite intelektualne, nematerijalne tvorevine. One se u svojem pojavnom obliku vrlo često utjelovljuju u nekim materijalnim predmetima. No, bez obzira na to što su možda utjelovljene u neki materijalni predmet, a možda se u nekim slučajevima čini i da bez njega ne mogu postojati, ipak su to i dalje intelektualne nematerijalne tvorevine. Na primjer, umjetnička slika ne može postojati bez materijalnog predmeta na kojem je naslikana. Ipak,

valja razlikovati pravo vlasništva slike kao materijalnog predmeta i autorskog prava na istoj toj umjetničkoj slici kao autorskom djelu koje je nematerijalne naravi. Tako je sasvim moguće i vrlo uobičajeno da je jedna osoba vlasnik slike kao materijalnog predmeta, a da je autorsko pravo kod druge osobe – autora te slike. To znači da vlasnik slike ne može napraviti reprodukciju slike za komercijalne svrhe bez dopuštenja autora. Kao drugi primjer razlikovanja vlasništva na predmetu i pripadanja intelektualne tvorevine, može se istaknuti izum. Na primjer, izum lijeka pripada osobi koja je registrirala patent. Takav izum bit će utjelovljen u nekoj tableti ili sirupu. Osoba koja kupi u ljekarni tablete ili sirup postaje njihov vlasnik – vlasnik tih materijalnih predmeta u kojima je izum lijeka utjelovljen. To nema veze s pripadanjem izuma – lijeka. Izum lijeka je često prikazan kao kemijska formula i ona kao takva predstavlja predmet intelektualnog vlasništva. Također, druga medicinska uporaba već postojeće supstance može biti izum zaštićen patentom. U svakom od ovih slučajeva vidi se da je intelektualna tvorevina ta koja se štiti pravima intelektualnog vlasništva. Vlasništvo na predmetima s time nema veze i potpuno je neovisno o intelektualnom vlasništvu.

Intelektualno vlasništvo i vlasništvo nisu preklapajući koncepti:

1.5. Kakav je položaj intelektualnog vlasništva u gospodarskim aktivnostima?

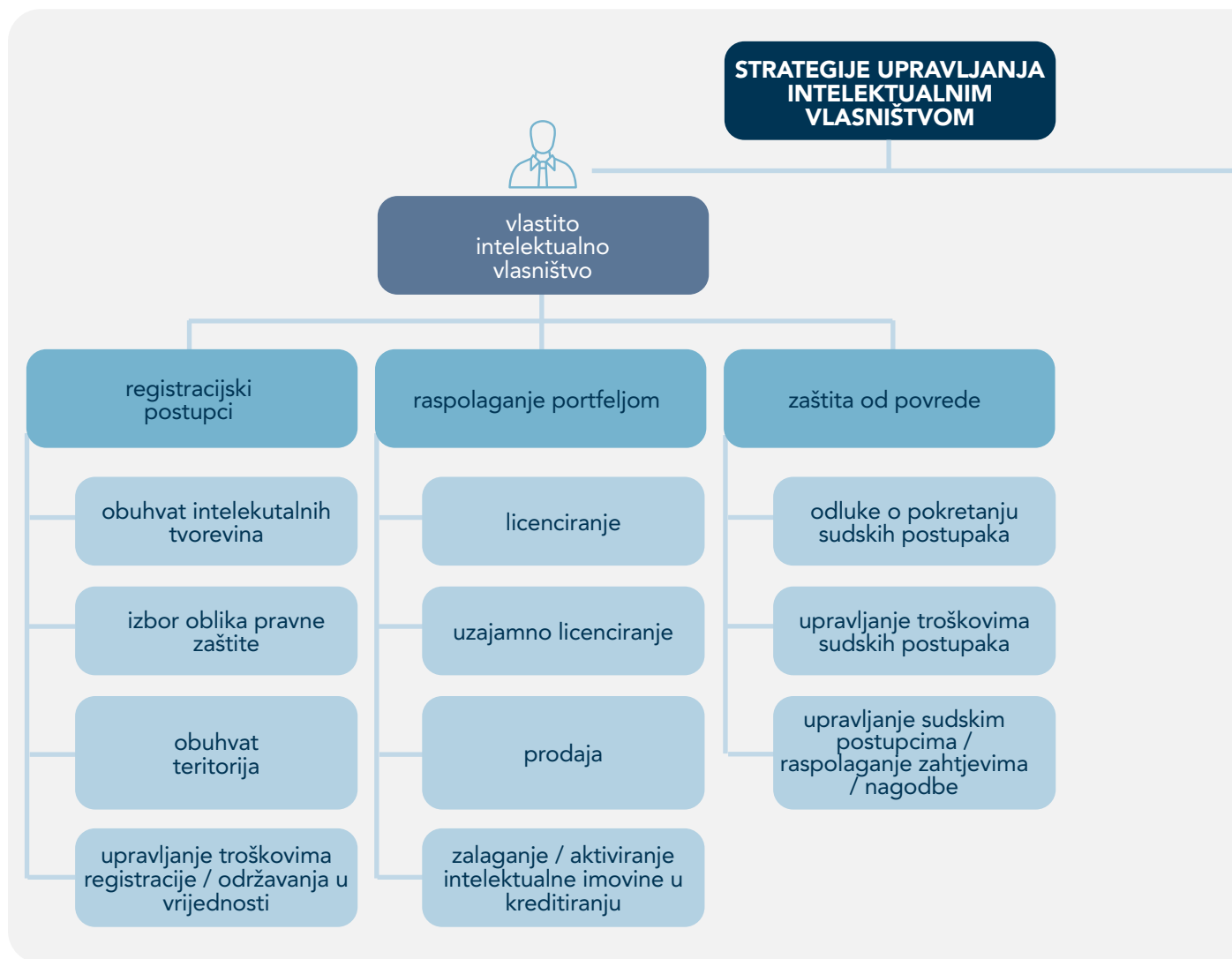
Kao što je uvodno rečeno, današnje gospodarsko okruženje potpuno je nezamislivo bez intelektualnog vlasništva. Ono je ušlo u sve pore suvremenog poslovanja i nema poslovne djelatnosti koja se barem tangencijalno ne dotiče intelektualnog vlasništva. Intelektualno vlasništvo u gospodarskom poslovanju promatra se s dva temeljna motrišta: s motrišta nositelja prava intelektualnog vlasništva i s motrišta korisnika prava intelektualnog vlasništva. Ta su dva motrišta dijametralno suprotna. Prvo podrazumijeva da poduzeće ima neka prava intelektualnog vlasništva te s time spojen interes za njihovom komercijalizacijom i pravnom zaštitom. Takva poduzeća su u pravilu poduzeća koja svoje poslovanje temelje na inovacijama i kreativnim konceptima, kao i na razlikovnim oznakama svojih proizvoda i usluga. Drugo podrazumijeva

da poduzeće koristi tuđa prava intelektualnog vlasništva, u pravilu na temelju raznih ugovora o licenciji ili sličnih poslovnih aranžmana. No, često će biti i kombiniranih situacija u kojima je jedno poduzeće nositelj vlastitog prava intelektualnog vlasništva u odnosu na vlastite intelektualne tvorevine koje su stvorene unutar samog poduzeća ili pribavljene poslovnim transakcijama te je ujedno i korisnik tuđeg intelektualnog vlasništva, u pravilu na temelju raznih vrsta licencnih ugovora ili sličnih poslovnih aranžmana. Nije rijetkost i da poduzeća koriste intelektualne tvorevine koje su relativno nove i inovativne, ali u odnosu na koje je pravo intelektualnog vlasništva isteklo pa su time automatski ušle u sferu javnog dobra iako su još uvijek gospodarski i komercijalno potentne – primjer za to su poduzeća koja proizvode generičke lijekove ili se koriste tehnologijama u odnosu na koje je patentna zaštita istekla.

1.6. Što podrazumijevaju strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom?

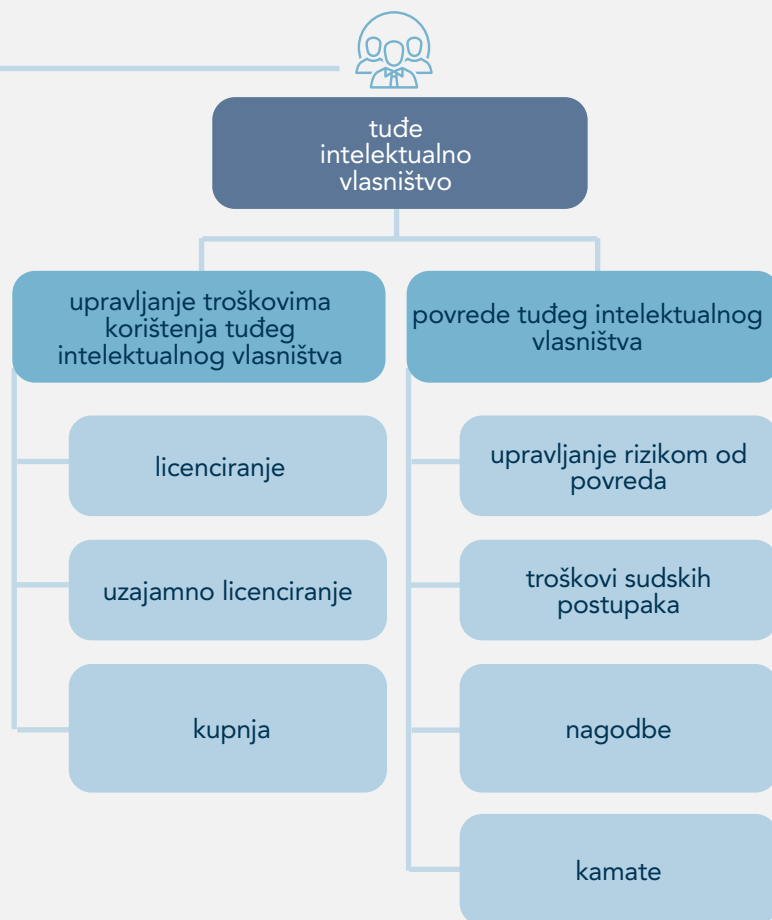
U svakom slučaju, koji god da koncept iskorištavanja intelektualnih tvorevina u konkretnom slučaju bio, poznavanje djelovanja sustava intelektualnog vlasništva bitan je preduvjet za stvaranje strateških poslovnih planova i usmjerenja. Strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom u suvremenim poduzećima neizostavan su element stvaranja strategije poslovanja i poslovnih planova. Imovinska dimenzija intelektualnog vlasništva postaje sve važnija u poslovnim planiranjima i budžetima, bilo na prihodovnoj ili na rashodovnoj strani. Ona je važna i kod upravljanja poreznim rashodima. Intelektualno vlasništvo ne događa se „nekom drugom“, već je ono danas neizostavan element poslovanja svakog poduzeća bez obzira na njegovu veličinu. Posebno mjesto u suvremenom gospodarstvu čine poduzeća temeljena na znanju i novim tehnologijama – inovativna poduzeća poput *start-up* i *spin-off* poduzeća.

Strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom:

1.7. Što znači teritorijalnost intelektualnog vlasništva?

Važan element kojeg treba uzeti u obzir prilikom formuliranja strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom u nekom poduzeću, u nekom portfelju je načelo teritorijalnosti. Naime, pravo intelektualnog vlasništva na određenoj intelektualnoj tvorevini postoji u onoj državi koja ga je priznala. Ovlasti priznati postojanje prava intelektualnog vlasništva proizlaze iz državnog suvereniteta. Pravo intelektualnog vlasništva na konkretnoj intelektualnoj tvorevini postojat će ako je registrirano, npr. u slučaju patenta, žiga ili industrijskog dizajna, kao i oznake zemljopisnog podrijetla. U slučaju neregistarskih prava, pravna zaštita nastaje na određenom teritoriju ako su

ispunjene zakonom propisane pretpostavke. To je slučaj, na primjer, kod autorskog i srodnih prava te poslovnih tajni. Teritorijalnost intelektualnog vlasništva može biti državna, nacionalna, ali i regionalna, kao što je to slučaj u Europskoj uniji. Tu se, zbog jedinstvenog unutarnjeg tržišta, stvaraju prava intelektualnog vlasništva koja se registriraju i proizvode jedinstvene učinke na području cijele Europske unije. Tako imamo žig Europske unije, dizajn Zajednice, kao i zemljopisne oznake koje proizvode učinke u cijeloj Europskoj uniji. Danas još uvijek ne postoji nijedno univerzalno pravo intelektualnog vlasništva koje bi postojalo u cijelome svijetu, ali postoji mogućnost provođenja međunarodnih postupaka registracije propisanih u međunarodnim ugovorima i konvencijama kako bi se olakšalo i pojeftinilo istodobno stjecanje prava

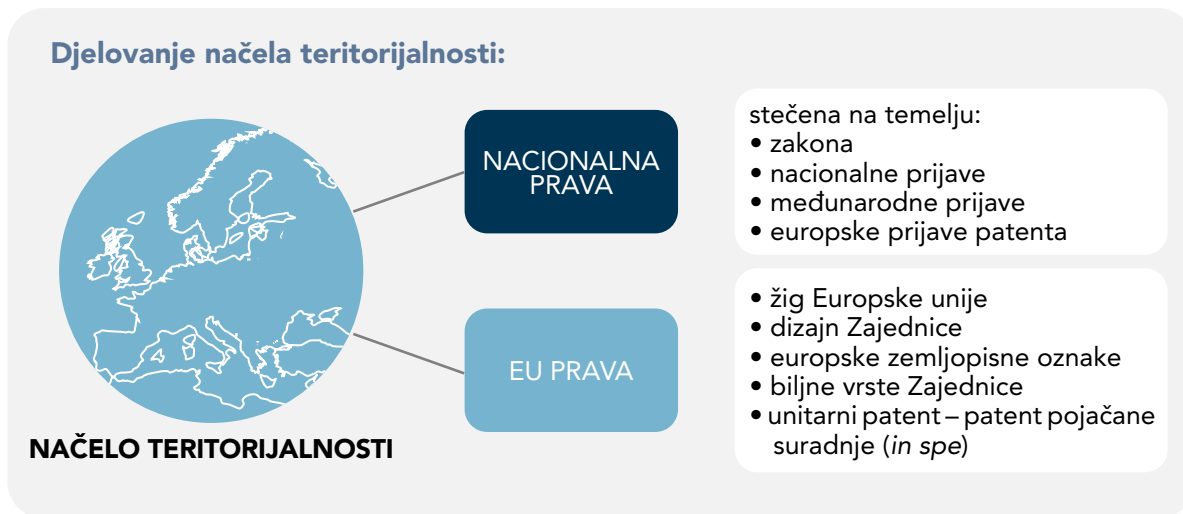
intelektualnog vlasništva na više državnih područja u odnosu na istu intelektualnu tvorevinu. U tim se slučajevima i dalje poštuje načelo teritorijalnosti, ali se do određene mjere ili do određene instance provodi jedinstveni postupak registracije kao što je to slučaj kod međunarodne registracije patenata, žigova ili industrijskog dizajna. U konačnici, ipak do danas još ne postoji međunarodni patent, žig ili industrijski dizajn. Isti je slučaj s europskim patentom koji se stječe u jednom registracijskom postupku, ali kao rezultat imamo opet teritorijalne nacionalne patente. Kod autorskoga prava nije potrebno provoditi postupak registracije niti ispuniti ikakvu drugu formalnost s ciljem stjecanja autorskog prava na pojedinom teritoriju. Za stjecanje autorskog prava potrebno je ispuniti isključivo one pretpostavke koje su propisane pojedinim nacionalnim propisima da bi se u odnosnoj državi steklo autorsko pravo *ex lege*. Tako ni u Europskoj uniji ne postoji europsko autorsko pravo, već pojedinačna autorska prava u 27 država članica. Isto se primjenjuje i u odnosu na srodna prava.

Načelo teritorijalnosti praktično je važno u pogledu dva temeljna pitanja povezana s pravima intelektualnog vlasništva, a to su stjecanje i zaštita. Kod stjecanja bilo kojeg registarskog prava potrebno je provesti postupak registracije i platiti propisane naknade za stjecanje i održavanje prava u važnosti. Kod neregistarskih prava potrebno je ispuniti zakonom propisane pretpostavke za njihovo stjecanje koje se događa na temelju samog zakona ako su one ispunjene. Kod zaštite je potrebno provoditi teritorijalne sudske postupke pred nadležnim sudovima. U pogledu zaštite, u pravilu se primjenjuje načelo primjene prava one države za koju se zaštita traži (*lex loci protectionis*) pa je stoga potrebno provesti odgovarajući postupak u toj državi (građanski, kazneni ili prekršajni). Poseban problem predstavljaju tzv. *ubikvitetne povrede* (koje se događaju na više teritorija odjednom) što je posebno povezano s Internetom.

U novije vrijeme, zbog neefikasnosti i neekonomičnosti sudskih postupaka, sve se češće propisuju i alternativni načini rješavanja sporova u području prava intelektualnog vlasništva, poput arbitraže i medijacije.

Strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom uvelike se temelje na poznavanju posljedica primjene načela teritorijalnosti. Budući da su postupci registracije i postupci zaštite prava intelektualnog vlasništva od povreda povezani s troškovima koji mogu biti vrlo visoki, načelo teritorijalnosti usmjerava poduzeća u odlukama o tome kojim će oblikom prava intelektualnog vlasništva zaštititi svoju intelektualnu tvorevinu i na kojem području te kada će pribjeći pravnoj zaštiti u slučaju povrede takve tvorevine i na kojem području. Upravljanje sudskim postupcima za zaštitu prava intelektualnog vlasništva vrlo je važno i mora činiti dio ukupne strategije intelektualnog vlasništva u poduzećima. Nije rijetkost da neko poduzeće, koje je pravno „u pravu“ što se tiče zlouporabe njegovog intelektualnog vlasništva, jedno-

stavno ne može financijski i poslovno izdržati teret sudskih postupaka koje mora poduzeti kako bi svoje intelektualno vlasništvo zaštitilo. Susrećemo se s fenomenom da velike globalne kompanije na Internetu svjesno, masovno i obrtimice, bez prethodnog dopuštenja i bez plaćanja naknade, koriste zaštićene sadržaje raznih nositelja prava računajući na mogućnost sudskih postupaka i kalkulirajući da će svojom gospodarskom snagom uspjeti utjecati na ishod takvih postupaka te računajući da druga strana neće moći izdržati financijski i temporalni teret takvih postupaka te da će zato odustati od pravne zaštite.

1.8. Zašto je intelektualno vlasništvo monopol?

Narav intelektualnog vlasništva odražava se u tome da za vrijeme trajanja prava njegov nositelj može svima drugima zabraniti korištenje objekta prava. Isključiva prava intelektualnog vlasništva daju njihovim nositeljima mogućnost da samo oni iskorištavaju objekt toga prava u gospodarskom prometu, na teritoriju države koja ga je priznala, kroz vrijeme trajanja zaštite. Pored teritorijalnog i vremenskog, postoje i neka sadržajna ograničenja tih monopola. To su zakonom propisani slučajevi kad je temeljem zakona dopušteno, bez odobrenja i bez plaćanja naknade, koristiti tuđi objekt prava intelektualnog vlasništva. Dakle, svako pravo intelektualnog vlasništva je u pravilu monopol.

Ipak, postoje prava intelektualnog vlasništva koja nisu klasični monopoli. Na primjer, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti ne pripadaju samo jednom nositelju (ili više nositelja koji su u položaju kao da su suvlasnici), već pripadaju skupini, odnosno grupi. Jednako tako, na primjer, poslovna tajna nije klasičan monopol. To su određene informacije koje imaju komercijalnu vrijednost, koje su tajne i kao takve nisu opće poznate ili lako

dostupne osobama koje se inače bave predmetnom vrstom informacija. Implicite, ova definicija poslovne tajne ostavlja mogućnost da su takve informacije ipak poznate nekim osobama, pored onoga tko pretendira na zaštitu tih informacija poslovnom tajnom, pa ih samim time što su im poznate takve osobe mogu i koristiti. Ipak, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti te poslovne tajne imaju u sebi sadržan ekskluzivitet, ograničen na skupinu odnosno na više osoba, pa time i ta prava intelektualnog vlasništva mogu biti okarakterizirana kao monopoli u širem smislu.

Praktična posljedica monopolne naravi prava intelektualnog vlasništva sastoji se u pravnoj mogućnosti kontrole korištenja objekata prava. Strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom teže k tome da kombinacijom pojedinih prava intelektualnog vlasništva ostvare što je moguće dulje trajanje monopola. Tako se u farmaceutskoj industriji često koriste patentima druge medicinske uporabe kod kojih ista aktivna supstanca u određenoj modifikaciji (npr. dozi) može biti iskorištena kao lijek za drugu bolest, različitu od one za koju je primarni patent registriran. Također, u istoj industriji postoji i specifično pravo iz svjedodžbe o dodatnoj zaštiti koje se može registrirati u državama članicama Europske unije i prema kojem se produžuje trajanje patentne zaštite (koja iznosi maksimalno dvadeset godina) za one dijelove izuma zaštićenih patentom koji predstavljaju lijek ili pesticid, na vrijeme do dodatnih maksimalno pet godina.

Kod komercijalizacije proizvoda koji sadržavaju izum zaštićen patentom, vrlo se često poduzeća koriste i žigovima za označavanje tih proizvoda na tržištu, a koji kao prava intelektualnog vlasništva mogu trajati bez vremenskog ograničenja. Time takva poduzeća osiguravaju da nakon isteka patentne zaštite isti proizvod, zahvaljujući razlikovnoj oznaci - žigu, ostane prepoznatljiv na tržištu i zadrži višu cijenu od drugih istih proizvoda drugih poduzeća koji se proizvode po istoj tehnologiji. Naime, kod određenih vrsta proizvoda, potrošači će često biti više zainteresirani za proizvod originalnog proizvođača kojeg će na tržištu lako prepoznati po njegovoj razlikovnoj oznaci – žigu i nakon što je istekla patentna zaštita pa makar bio i nešto skuplji od onih koji su se kasnije pojavili, a proizvode se po istoj tehnologiji.

1.9. Je li moguće istu nematerijalnu tvorevinu štititi različitim pravima intelektualnog vlasništva?

Obilježje prava intelektualnog vlasništva je i to da jedno pravo ne isključuje drugo te je moguće isti predmet ili neke njegove dijelove štititi istodobno s više vrsta prava intelektualnog vlasništva. Tako je moguće imati istodobno autorsko pravo i industrijski dizajn na nekom objektu, kao što je moguće isti objekt zaštititi istodobno i kao industrijski dizajn i

kao žig. Računalni program moguće je istodobno štititi i kao autorsko djelo i patentnom kao računalno implementirani izum. Naravno, u svakom od tih slučajeva potrebno je ispuniti pretpostavke za pojedinu vrstu pravne zaštite. Ako na istom objektu postoje dva ili više prava intelektualnog vlasništva, ona međusobno nemaju utjecaja te postoje i teku paralelno i neovisno. Kombinacija prava intelektualnog vlasništva na istom objektu mogu doprinijeti njegovoj boljoj pravnoj zaštiti i prepoznatljivosti na tržištu.

Praktična posljedica mogućnosti višestruke zaštite različitim pravima intelektualnog vlasništva je da neki proizvod, u kojem su sadržane intelektualne tvorevine koje se štite s više prava intelektualnog vlasništva, može biti snažnije zaštićen u tržišnoj utakmici čime poduzeće na tržištu ostvaruje prednost te lakše i brže isključuje konkurente. Strategijom upravljanja intelektualnim vlasništvom određuje se, s obzirom na okolnosti i troškove, koji oblici pravne zaštite su primjereniji u konkretnom slučaju te ima li potrebe za paralelnom zaštitom kroz više sustava. U nekim slučajevima troškovi će prevagnuti pa će se poduzeće odlučiti za jedan oblik zaštite umjesto drugog. Na primjer, poduzeće se odluči da neku tehnologiju štiti poslovnom tajnom umjesto patentom i time drastično snižava troškove zaštite. S druge strane, preuzima i rizik otkrivanja tajne, čak i u situacijama kada ono nije protupravno, pa time i gubitka položaja u tržišnoj utakmici. Na model poslovne tajne umjesto patenta se neko poduzeće strateški odlučuje i onda kada ne želi javnosti ni u kojem slučaju otkriti izum. Naime, patent podrazumijeva da se izum mora u cijelosti u patentnoj prijavi i posljedično registriranom patentu otkriti javnosti, čime on postaje dostupan svakome i po isteku patentne zaštite svi konkurenti mogu ga slobodno koristiti na tržištu. Također, i prije isteka patentne zaštite, konkurenti mogu slobodno koristiti takav izum na teritorijima na kojima nije registriran. Razlog da se netko odluči za poslovnu tajnu umjesto patenta nekada leži i u činjenici da postupak registracije dugo traje, a tehnologija u nekim područjima prebrzo napreduje da bi uopće patentna zaštita mogla pratiti taj trend pa je stoga poslovna tajna primjerenija (npr. u industriji električnih automobila).

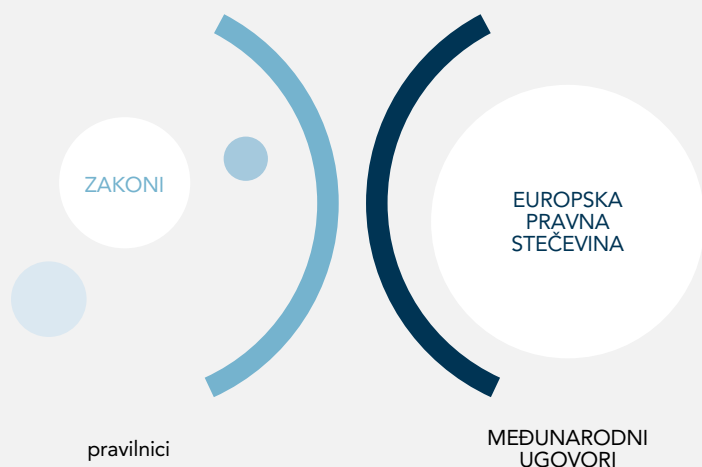
2.

PROPISI I INSTITUCIJE U PODRUČJU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

2.1. Koji su izvori prava intelektualnog vlasništva?

U području intelektualnog vlasništva glavni izvor prava čine zakoni i pravilnici. U njima su sadržane najvažnije supstancijalne i postupovne odredbe koje se primjenjuju u registracijskim postupcima, kao i u pogledu pretpostavki za pravnu zaštitu, definiranje pojmova i sve ostalo potrebno za reguliranje nacionalnog sustava intelektualnog vlasništva. Ipak, to nije dovoljno. S obzirom na propisano i duboko ukorijenjeno načelo teritorijalnosti, potrebno je nekako premostiti činjenicu da svaka država ima svoj sustav intelektualnog vlasništva koji je odraz njenog nacionalnog suvereniteta. To se čini integriranjem nacionalnog sustava u međunarodnu mrežu međunarodnih ugovora i sporazuma koje administriraju Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) i Svjetska trgovinska organizacija (WTO). Međunarodni ugovori imaju harmonizirajući učinak jer se njihovim posredstvom ujednačuju nacionalni propisi u području intelektualnog vlasništva. Usklađuju se supstancijalna i postupovna pravila za registraciju prava industrijskog vlasništva te se usklađuju pretpostavke za zaštitu autorskog i srodnih prava. Istodobno se formiraju sustavi za podnošenje međunarodnih prijava za registraciju patenta, žiga i industrijskog dizajna koje administrira WIPO.

Europska pravna stečevina također je bogata propisima kojima se uređuju prava intelektualnog vlasništva. Direktive Europske unije imaju za svrhu i cilj usklađivanje nacionalnih propisa u državama članicama. S druge strane, uredbama Europske unije stvaraju se pravna pravila koja se neposredno, bez potrebe njihove implementacije u nacionalne sustave, primjenjuju u državama članicama. Europska unija posvećuje veliku pažnju pravnom uređenju prava intelektualnog vlasništva. U području industrijskog vlasništva formirala je i posebna, unijska prava žiga i industrijskog dizajna. Žig Europske unije i dizajn Zajednice, uređeni uredbama Europske unije, čine poseban autonomni sustav karakterističan za unutarnje europsko tržište. S druge strane, u području autorskoga prava, Europska unija provela veliku reformu svojeg sustava nastojeći ga prilagoditi suvremenom i jedinstvenom digitalnom tržištu. Ta se reforma prelila u države članice te je u tijeku prilagodba autorskopravnog normativnog okvira i u Hrvatskoj.

Vrste propisa u području intelektualnog vlasništva:**2.2. Koji su propisi na snazi u Republici Hrvatskoj?**

Hrvatska nema jedinstveni kodificirani propis o intelektualnom vlasništvu, već niz zakona kojima se uređuje svako od pojedinih prava intelektualnog vlasništva. Uz svaki od pojedinih zakona, na snazi su i provedbeni pravilnici.

Nacionalni propisi u području intelektualnog vlasništva:

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN br. 111/21)

Zakon o patentu (NN br. 16/20)

Pravilnik o patentu (NN br. 55/20)

Zakon o žigu (NN br. 14/19)

Pravilnik o žigu (NN br. 38/19)

Zakon o industrijskom dizajnu (NN br. 173/03, 54/05, 76/07, 30/09, 49/11, 46/18)

Pravilnik o industrijskom dizajnu i Pravilnik o dopunama Pravilnika o industrijskom dizajnu (NN br. 72/04, 117/07, 66/11, 125/13, 43/17)

Zakon o poljoprivredi (NN br. 118/18, 42/20, 127/20, 52/21)

Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga (NN br. 173/03, 186/03, 76/07, 49/11, 46/18)

Pravilnik o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga i Pravilnik o dopunama Pravilnika o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga (NN br. 72/04, 117/2007, 66/11, 43/17)

Zakon o zaštiti biljnih sorti (NN br. 131/97, 62/00, 67/08, 124/10, 124/11, 111/18)

Zakon o zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda (NN br. 173/03, 76/07, 30/09, 49/11, 46/18)

Pravilnik o zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda (NN br. 72/04, 117/07, 43/17)

Zakon o zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti (NN br. 30/18)

Zakon o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva (NN br. 54/05, 49/11, 54/13)

Zakon o naknadama u području intelektualnog vlasništva (NN br. 66/21)

Uredba o naknadama za postupke u području intelektualnog vlasništva i stručne usluge Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (NN br. 119/2021)

Međunarodni ugovori u području intelektualnog vlasništva kojih je Hrvatska potpisnica:

INTELKTUALNO VLASNIŠTVO:

1

Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO konvencija, 1967., dopunjena 1979.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

2

Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva (1883.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

3

Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (WTO TRIPS Sporazum) (Nije objavljen u NN)

4

Nairobijski ugovor o zaštiti olimpijskog simbola (Nairobi, 1981.) (NN MU br. 7/04, 11/04)

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA:

1

Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela iz 1886. godine; (Pariški akt, 1971.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

2

Univerzalna konvencija o autorskom pravu prema izvornom tekstu (Ženeva, 1952.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

3

Međunarodna konvencija za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju (Rimska konvencija, 1961.) (NN MU br. 12/99)

4

Univerzalna konvencija o autorskom pravu revidirana u Parizu (1971.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

5

Konvencija za zaštitu proizvođača fonograma od neodobrenog umnožavanja njihovih fonograma (Fonogramska konvencija - Ženeva, 1971.) (NN MU br. 12/99)

6

Konvencija o distribuciji signala za prijenos programa preko satelita (Satelitska konvencija, Brisel, 1974.) (NN MU br. 4/94)

7

Ugovor o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (Ženeva, 1996.) (NN MU br. 6/00)

8

Ugovor o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (Ženeva, 1996.) (NN MU br. 6/00)

**PATENTNO
PRAVO:****1**

Ugovor o suradnji na području патената (PCT - Washington, 1970.) (NN MU br. 3/98, 10/98)

2

Pravilnik prema Ugovoru o suradnji na području патената (PCT) (NN MU br. 10/98, 3/01, 4/02, 15/02, 1/03, 18/03, 3/05, 3/06, 5/08, 12/08, 5/09, 4/10, 9/11, 6/12, 2/13, 6/14, 5/15, 3/16, 2/17, 5/18, 6/19, 2/20)

3

Sporazum Vlade Republike Hrvatske i Europske patentne organizacije o suradnji na području патената (Sporazum o suradnji i proširenju), sastavljen u Munchenu, 16. lipnja 2003. (NN MU br. 14/03, 2/04)

4

Europska patentna konvencija 2000 (EPC 2000) kako je usvojena Odlukom Upravnog vijeća od 28. lipnja 2001. godine (NN MU br. 8/07, 1/08)

5

Provedbeni pravilnik Europske patentne konvencije 2000. usvojen odlukom Upravnog vijeća od 7. prosinca 2006. godine koje je sastavni dio Europske patentne konvencije kako je izmijenjena i dopunjena ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 8/07) (NN MU br. 13/09)

6

Provedbeni pravilnik Europske patentne konvencije 2000. - neslužbeni pročišćeni tekst (NN MU br. 13/09)

7

Pravilnik o pristojbama uz Europsku patentnu konvenciju

8

Zakon o potvrđivanju Sporazuma o primjeni članka 65. Konvencije o priznavanju europskih патената (NN MU br. 8/07, 4/08)

9

Strasburški sporazum o međunarodnoj klasifikaciji патената, 1971. (NN MU br. 11/99, 4/00)

10

Budimpeštanski ugovor o međunarodnom priznavanju depozita mikroorganizama za potrebe patentnog postupka, 1977. (NN MU br. 11/99, 4/00)

11

Ugovor o patentnom pravu (PLT) (NN MU br. 10/04, 3/05)

**ŽIGOVNO
PRAVO:****1**

Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova (1891.) (NN MU br. 12/08)

2

Protokol koji se odnosi na Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova (1989) i Izmjene i dopune Protokola (NN MU br. 3/03, 18/03, 12/08)

3

Administrativne instrukcije za primjenu Madridskog sporazuma o međunarodnoj registraciji žigova i Protokola koji se odnosi na Madridski sporazum (NN MU br. 12/08)

4

Nicanski sporazum o međunarodnoj klasifikaciji roba i usluga u svrhu registriranja žigova (1957.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

5

Bečki sporazum o uspostavi Međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata žigova (Beč 1973, izmijenjen i dopunjen 1985) (NN MU br. 9/04)

6

Ugovor o pravu žiga (Ženeva, 1994) (NN MU br. 9/04)

7

Singapurski ugovor o pravu žiga (2006.) (NN MU br. 9/10)

**PRAVO
INDUSTRIJSKOG
DIZAJNA:****1**

Haški sporazum o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna od 6. studenoga 1925., revidiran u Hagu 28. studenoga 1960. i dopunjen u Stockholmu 14. srpnja 1967. s izmjenama od 28. rujna 1979., te Ženevski Akt Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna, usvojen u Ženevi, 2. srpnja 1999. (NN MU br. 14/03, 1/04)

2

Zajednički pravilnik prema Aktu Haškoga sporazuma iz 1999. godine, Aktu toga sporazuma iz 1960. godine i Aktu toga Sporazuma iz 1934. godine i Izmjene i dopune Zajedničkog pravilnika (NN MU br. 2/10, 2/16)

3

Administrativne upute za primjenu Haškog sporazuma o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna i Izmjene i dopune Administrativnih uputa (NN MU br. 2/10, 2/16)

4

Lokarnski sporazum o međunarodnoj klasifikaciji za industrijski dizajn (1968.) (NN MU br. 12/93, 3/99)

**OPLEMENJIVAČKO
PRAVO:****1**

Međunarodna konvencija
za zaštitu novih biljnih sorti
(UPOV Konvencija) (NN MU
br. 1/01, 10/01)

**Pravna stečevina Europske unije u
području intelektualnog vlasništva:****INTELEKTUALNO
VLASNIŠTVO:****1**

Direktiva 2004/48/EZ Europskog
parlamenta i Vijeća od 29. trav-
nja 2004. o provedbi prava inte-
lektualnog vlasništva (SL L 157,
30.04.2004., str. 45-86)
Smjernice o određenim as-
pektima Direktive 2004/48/
EZ Europskog parlamenta i
Vijeća o provedbi prava inte-
lektualnog vlasništva (Europska
komisija, COM/2017/0708 final,
29.11.2017.)

2

Direktiva
2006/123/EZ
Europskog
parlamenta i
Vijeća od 12.
prosinca 2006.
o uslugama
na unutarnjem
tržištu (SL
L 376,
27.12.2006,
str. 36–68)

**AUTORSKO
PRAVO I SRODNA
PRAVA:****1**

Direktiva Vijeća
93/83/EEC od
27. rujna 1993.
o koordinaciji
određenih pravi-
la s obzirom na
autorsko pravo
i srodna prava
koja se odnose
na satelitsko
emitiranje i ka-
belsko reemiti-
ranje (SL L 248,
06.10.1993., str.
15-21)

2

Direktiva 96/9/
EZ Europskog
parlamenta i
Vijeća od 11.
ožujka 1996. o
pravnoj zaštiti
baza podata-
ka (SL L 77,
27.03.1996.,
str. 20-28)

3

Direktiva
2001/29/EZ
Europskog par-
lamenta i Vijeća
od 22. svibnja
2001. o usklađi-
vanju određenih
aspekata au-
torskog prava
i srodnih prava
u informacij-
skom društvu
(SL L 167,
22.06.2001., str.
10-19)

4

Direktiva
2001/84/EZ
Europskog
parlamenta i
Vijeća od 27.
rujna 2001.
o pravu slije-
đenja u korist
autora izvori-
ničkog djela
(SL L 272,
13.10.2001.,
str. 32–36)

**AUTORSKO
PRAVO I SRODNA
PRAVA:****5**

Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27.12.2006., str. 28–35)

6

Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006., str. 12–18)

7

Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (SL L 111, 5.5.2009., str. 16–22)

8

Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. kojom se mijenja Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 265, 11.10.2011., str. 1–5)

9

Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27.10.2012., str. 5–12)

10

Direktiva 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu Tekst značajan za EGP (SL L 84, 20.3.2014., str. 72–98)

11

Uredba (EU) 2017/1128 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prekograničnoj prenosivosti usluga internetskog sadržaja na unutarnjem tržištu (SL L 168, 30.6.2017., str. 1–11)

12

Ispravak Uredbe (EU) 2017/1128 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prekograničnoj prenosivosti usluga internetskog sadržaja na unutarnjem tržištu (SL L 198, 28.7.2017., str. 42–42)

**AUTORSKO
PRAVO I SRODNA
PRAVA:****13**

Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20.9.2017., str. 6–13)

14

Uredba (EU) 2017/1563 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o prekograničnoj razmjeni između Unije i trećih zemalja primjeraka u dostupnom formatu određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima (SL L 242, 20.9.2017., str. 1–5)

15

Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 130, 17.5.2019., str. 92–125)

15a

Ispravak Direktive (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom prarodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 134, 22.5.2019., str. 25–25)

16

Direktiva (EU) 2019/789 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju pravila o ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava koja se primjenjuju na određene internetske prijenose organizacija za radiodifuziju i reemitiranja televizijskih i radijskih programa te o izmjeni Direktive Vijeća 93/83/EEZ (SL L 130, 17.5.2019., str. 82–91)

PATENTNO PRAVO:**1**

Uredba (EZ) br. 469/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o svjedodžbi o dodatnoj zaštiti za lijekove (SL L 152, 16.6.2009., str. 1–10)

2

Uredba (EU) 2019/933 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 469/2009 o svjedodžbi o dodatnoj zaštiti za lijekove (Tekst značajan za EGP) (SL L 153, 11.6.2019., str. 1–10)

3

Uredba (EZ) br. 1610/96 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. o uvođenju svjedodžbe o dodatnoj zaštiti za sredstva za zaštitu bilja (SL L 198, 8.8.1996., str. 30–35)

4

Uredba (EZ) br. 816/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2006. o obveznom licenciranju patenata koji se odnose na proizvodnju farmaceutskih proizvoda za izvoz u zemlje s javnozdravstvenim problemima (SL L 157, 9.6.2006., str. 1–7)

5

Direktiva 98/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 1998. o pravnoj zaštiti biotehnoških izuma (SL L 213, 30.7.1998., str. 13–21)

ŽIGOVNO PRAVO:**1**

Direktiva (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (Tekst značajan za EGP) (SL L 336, 23.12.2015., str. 1–26)

2

Ispravak Direktive (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL L 110, 26.4.2016., str. 5–5)

3

Uredba (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (kodicirani tekst) (SL L 154, 16.6.2017., str. 1–99)

4

Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/626 od 5. ožujka 2018. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća o žigu Europske unije i o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2017/1431 (SL L 104, 24.4.2018., str. 37–56)

5

Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/625 od 5. ožujka 2018. o dopuni Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća o žigu Europske unije i o stavljanju izvan snage Delegirane uredbe (EU) 2017/1430 (SL L 104, 24.4.2018., str. 1–36)

7

Direktiva 2008/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o usklađivanju zakonodavstava država članica vezano uz žigove (kodificirana verzija) (SL L 299, 8.11.2008., str. 25–33)

PRAVO INDUSTRIJSKOG DIZAJNA:

1

Direktiva 98/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 1998. o pravnoj zaštiti dizajna (SL L 289, 28.10.1998, str. 28–35)

2

Uredba Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice (SL L 3, 5.1.2002., str. 1–24)

3

Uredba Komisije (EZ) br. 2245/2002 od 21. listopada 2002. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice (SL L 341, 17.12.2002., str. 28–53)

4

Uredba Komisije (EZ) br. 2246/2002 od 16. prosinca 2002. o pristojbama koje se plaćaju Uredu za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) za registraciju dizajna Zajednice (SL L 341, 17.12.2002., str. 54–59)

TOPOGRAFIJE POLUVODIČA:

1

Direktiva Vijeća 87/54/EEZ od 16. prosinca 1986. o pravnoj zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda (SL L 24, 27.1.1987., str. 36–40)

POSLOVNE TAJNE:

1

Direktiva (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti neotkrivenih znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja (SL L 157, 15.6.2016., str. 1–18)

**OPLEMENJIVAČKO
PRAVO:****1**

Uredba Vijeća (EZ) br. 2100/94 od 27. srpnja 1994. o oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu Zajednice (SL L 227, 1.9.1994., str. 1–30)

2.3. Koje su nadležne institucije za područje intelektualnog vlasništva?

U pravilu, sve države u svijetu imaju svoju centralnu nadležnu stručnu javnu instituciju za intelektualno vlasništvo koja je zadužena za postupke registracije nacionalnih prava industrijskog vlasništva. U Hrvatskoj je to Državni zavod za intelektualno vlasništvo (Zavod). Osim postupaka registracije za prava industrijskog vlasništva, Zavod je zadužen i za područje autorskog i srodnih prava. Nadalje, u njegovoj je nadležnosti i priprema zakona u području intelektualnog vlasništva te praćenje svih aktualnosti na nacionalnom, europskom i međunarodnom nivou. Za registracijske postupke te za izradu propisa i strategija u području zemljopisnih oznaka i zaštita novih biljnih sorti, nadležno je Ministarstvo poljoprivrede.

Na međunarodnoj razini, centralna institucija je specijalizirana stručna agencija Ujedinjenih naroda pod nazivom Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (*World Intellectual Property Organisation* – WIPO) koja administrira postupke po međunarodnim prijavama za registraciju patenta, žiga i industrijskog dizajna. Za biljne sorte nadležna je Međunarodna unija za zaštitu biljnih sorti (*International Union for the Protection of New Varieties of Plants* – UPOV) koja se bavi politikama i propisima, ali nema registracijske postupke. Za kreiranje politike i usklađivanje nacionalnih zakonodavstava na međunarodnom nivou u pogledu provedbe prava intelektualnog vlasništva kormilo je preuzela Svjetska trgovinska organizacija (*World Trade Organisation* – WTO). Europska patentna organizacija (*European Patent Organisation* – EPO) nije tijelo Europske unije, već međunarodna organizacija osnovana Europskom patentnom konvencijom i ima zadaću provoditi postupke registracije europskih patenata.

Na razini Europske unije djeluje Europski ured za intelektualno vlasništvo (*European Intellectual Property Office* – EUIPO) koji je nadležan za registraciju žiga Europske unije i dizajna Zajednice. Europska komisija (*European Commission* – EC) nadležna je za registraciju zemljopisnih oznaka, a Ured za biljne sorte Zajednice (*Community Plant Variety Office*

– CPVO) nadležan je za registraciju biljne sorte Zajednice. Sva ova prava imaju jedinstvene i nepodijeljene učinke na području cijele Europske unije u svim državama članicama.

Pored nabrojanih javnih institucija s jasnim propisanim nadležnostima, postoji i niz nacionalnih i međunarodnih asocijacija – udruga koje su rezultat privatne inicijative, nositelja prava, patentnih zastupnika te osoba koje se bave zaštitom prava intelektualnog vlasništva ili njihovim promicanjem i borbom protiv piratstva i krivotvorenja.

3.

PATENTI I UPORABNI MODEL

3.1. Što je patent?

Patent je pravni oblik kojim poduzetnik štiti svoje izume koji su novi, imaju inventivnu razinu i industrijski su primjenjivi. Patent je najjače pravo industrijskog vlasništva jer registracija patenta pruža najveću pravnu sigurnost na tržištu u pogledu pripadanja izuma koji je zaštićen patentom. Rijetko se registrirani patenti osporavaju, iako je i to moguće. Istodobno, patent je najskuplji oblik pravne zaštite intelektualnim vlasništvom, zahtijeva najveći trud u postizanju zaštite te strategiju upravljanja intelektualnom tvorevinom koja se štiti s obzirom na učinjenu investiciju.

Neće svaka inovacija biti prikladna za zaštitu patentom. Patentom se štite samo izumi. Druge inovacije mogu biti zaštićene na neki drugi način, nekim drugim pravom intelektualnog vlasništva. Dakle, izumi i inovacije nisu jednoznačnice. Izum je najviši stupanj inovacije. Izum po definiciji predstavlja tehničko rješenje nekog problema. Patentom se štite izumi u svim područjima tehnike, uključujući poljoprivredu. Patent se stječe registracijom, a neregistrirani patent ne postoji.

U pravilu, jedno poduzeće neće prosperirati samo na jednom patentu kojeg je registriralo. Kaže se da je uobičajeno od 100 registriranih patenata tek 10 na neki način komercijalizirati a samo jedan među njima donosi ekstra profit. Stoga poduzeće, koje se strateški odluči da će svoje izume plasirati kroz patentni sustav, treba računati da neće svi izumi koje registrira i za koje plaća pristojbe uopće biti komercijalizirani. Neće se pravna zaštita za svaki određeni izum isplatiti. No, jedan komercijalno uspješan izum može donijeti tako veliki profit da njime pokrije sve dotadašnje komercijalno neuspješne izume i pretvori cijelo poduzeće u visoko profitabilno.

S druge strane, *start-up* i *spin-off* poduzeća karakteristična su po tome što se osnivaju upravo za gospodarsko iskorištavanje jednog ili skupine povezanih izuma za neku posebnu tehnologiju. U takvim slučajevima već se prethodno izvršila evaluacija i napravio se plan komercijalizacije nekog izuma ili skupine povezanih izuma pa se temeljem tih predradnji osniva poduzeće namijenjeno upravo gospodarskom iskorištavanju konkretnog izuma ili skupine izuma. Dodatno, u komercijalizaciji izuma vrlo često se traže partneri te se stvaraju

zajednički poslovni poduhvati ili nova zajednička poduzeća (*start-up* ili *spin-off*) koja su stvorena upravo zbog komercijalizacije pojedinog izuma.

Pretpostavke za stjecanje patenta:

novost

+

Inventivni iskorak

+

industrijska primjenjivost

=

PATENT

3.2. Što je uporabni model?

Uporabni model još se naziva i malim patentom. Uporabnim modelom također se štite izumi, ali u bitno jednostavnijem postupku registracije. Kod uporabnog modela neće se u postupku registracije procjenjivati i ispitivati novost, inventivni iskorak ni industrijska primjenjivost. Uporabni model je neispitano, a time i slabije pravo koje je bitno lakše osporiti nego patent. Izumi zaštićeni uporabnim modelom ispitani su samo na formalne pretpostavke za registraciju. Kod njih nisu ispitane sve materijalno-pravne pretpostavke za stjecanje patenta – novost, inventivni iskorak i industrijska primjenjivost. One se samo predmnijevaju. Ipak, ako se konkurent nositelja uporabnog modela suoči s takvom registracijom i zabranom korištenja izuma na nekom području na kojem je registriran uporabni model, on može zahtijevati poništaj uporabnog modela. Stoga uporabni modeli, kao supstancijalno neispitana prava, daju slabiju pravnu zaštitu i traju svega 10 godina ali su, s druge strane, bitno jeftiniji i jednostavniji od patenta. Možemo pojednostavljeno reći da je uporabni model isto što i patent, s time da nije ispitan pa je, slijedom toga, bitno lakše podložan poništaju i svojem nositelju daje slabiji položaj na tržištu i slabiju zaštitu u pogledu pravne sigurnosti.

Pretpostavke za stjecanje uporabnog modela:

formalna urednost prijave

NE ispituju se supstancijalne pretpostavke novosti, inventivnog iskoraka i industrijske primjenljivosti

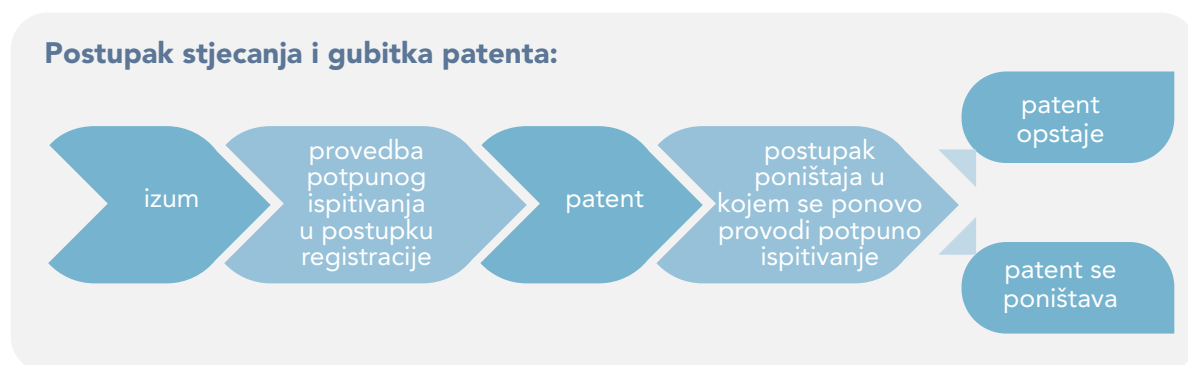

PATENT

3.3. Kako se stječe patent?

U Hrvatskoj, Europskoj uniji te u gotovo svim državama u svijetu, patent se stječe registracijom. Registracija podrazumijeva postupak pred nadležnim tijelom koje provjerava jesu li ispunjene sve zakonom propisane pretpostavke i uključuje obvezu plaćanja pristojbi za registraciju. Kad postupak registracije bude dovršen, patent se objavljuje u registru i u službenom glasilu i od dana podnošenja prijave za registraciju daje nositelju patenta isključiva prava.

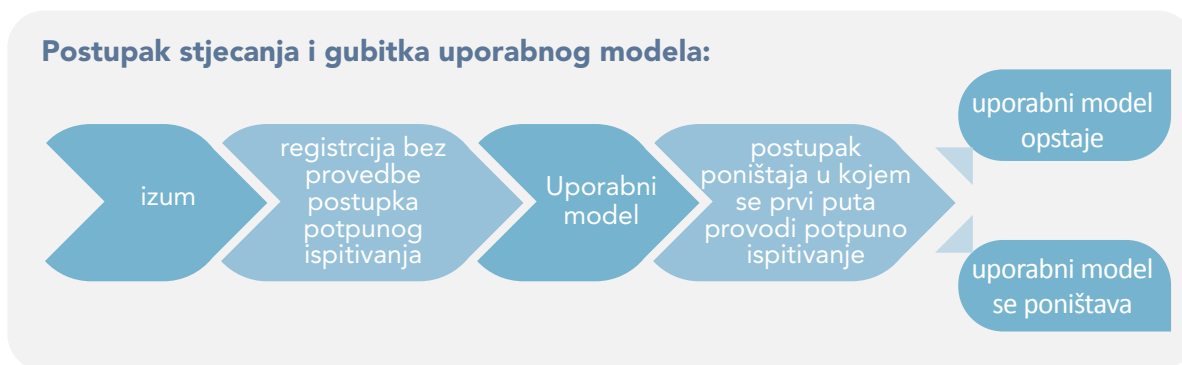
Registracija je *prima facie* dokaz o postojanju patenta i pripadanju osobi koja je kao njegov nositelj upisana u registru. *Prima facie* dokaz znači da rješenje o registraciji služi nositelju prava kao uvjerenje da ima registriran patent. Iako je to rješenje najjače i najsigurnije među svim pravima industrijskog vlasništva i s najmanjim stupnjem neizvjesnosti, ono ipak nije apsolutno. Registrirani patent može se naknadno osporiti u postupku poništaja. Zainteresirana osoba može u postupku poništaja pokušati dokazati da registrirani izum zaštićen patentom nije nov ili da nema inventivni iskorak ili da nije industrijski primjenjiv. U tom slučaju, ona mora poduzeti ozbiljna istraživanja stanja tehnike u vrijeme podnošenja patentne prijave i osporiti registraciju patenta. Dakle, registracija patenta daje svojem nositelju vrlo visok stupanj sigurnost i snagu u gospodarskom prometu. Ona mu u svim pravnim postupcima daje prednost i teret dokaza prebacuje na suprotstavljenu stranu. Ipak, registracija patenta nije apsolutan, konačan i nepobitan dokaz da određeni patent postoji i pripada osobi koja je u registru upisana kao njegov nositelj. Ona je *prima facie* dokaz, ili dokaz „na prvi pogled“, ako i dok se ne ospori u postupku poništaja.

3.4. Kako se stječe uporabni model?

Uporabni model također se stječe registracijom, no taj registracijski postupak se u velikoj mjeri razlikuje od postupka stjecanja patenta. U tom postupku neće se ispitivati sup-

stancijalne pretpostavke novosti, inventivnog iskoraka i industrijske primjenjivosti. Zato je uporabni model neispitano pravo. Registracija uporabnog modela također je *prima facie* dokaz o postojanju uporabnog modela i daje određeni stupanj sigurnosti nositelju prava u gospodarskom prometu. No, budući da je riječ o neispitanom pravu, taj stupanj sigurnosti je značajno niži od onog koji se dobiva registriranim patentom. Stoga je i *prima facie* dokaz o postojanju uporabnog modela, tj. registraciju uporabnog modela, puno lakše osporiti u postupku poništaja. Dakle, registracija uporabnog modela daje svojem nositelju određeni stupanj sigurnost u gospodarskom prometu. Ona mu u svim pravnim postupcima daje prednost i teret dokaza prebacuje na suprotstavljenu stranu. Ipak, ako se u postupku poništaja utvrdi da izum nije nov, nema inventivni iskorak ili nije industrijski primjenjiv, a to se nije ispitalo u postupku registracije, relativno je velika vjerojatnost da uporabni model bude poništen.

3.5. Gdje se patent može i treba registrirati?

Patent je, kao i svako pravo intelektualnog vlasništva, po svojoj naravi teritorijalno ograničen. To znači da vrijedi samo na teritoriju države koja ga je priznala. Još ne postoji europski ili međunarodni patent koji bi imao jedinstvene učinke na više državnih područja, ali postoji europski patent koji u svojoj naravi predstavlja snop patenata u više država te međunarodna prijava patenta kojom se isto tako postiže istodobna zaštita istog izuma patentom u više država. Pojednostavljeno, postoji mogućnost podnošenja jedne jedinstvene prijave za više država, ali ta jedna prijava će se prije ili kasnije u postupku registracije razgranati u onoliko pojedinačnih nacionalnih patenata koliko država se tom europskom ili međunarodnom prijavom za registraciju patenta želi obuhvatiti (tzv. naznačene države).

U Hrvatskoj se patent registrira pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo (Zavod). Zavod provodi postupak registracije, administrira registar patenata za Hrvatsku te objavljuje u službenom glasilu patente koji su stečeni u nacionalnom postupku registracije. Onaj

poduzetnik koji želi svoje proizvode u kojima je utjelovljen izum plasirati samo na području Hrvatske, posegnut će za nacionalnom registracijom i to će mu biti dovoljno.

Poduzetnici koji žele ili planiraju svoje proizvode u kojima je utjelovljen izum plasirati u drugim državama trebaju registrirati patent i u tim državama kako bi zaštitili svoj izum od kopiranja. Teoretski, mogu pred nadležnim tijelom odabrane države pokrenuti postupak registracije za svaku pojedinu državu. No, u europskom i međunarodnom sustavu postoje načini kako se takav isti učinak može postići lakše i jeftinije od podnošenja pojedinačnih prijava za registraciju u svakoj pojedinačnoj željenoj državi.

Ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištu Europe kao kontinenta, uključujući i države članice Europske unije ili samo u nekim od tih država, stoji mu na raspolaganju europski patent. Europski patent nema jedinstveni učinak u svim državama europskog kontinenta niti u svim državama članicama Europske unije. Riječ je tek o jedinstvenom postupku registracije, ali po završetku takvog jedinstvenog postupka registracije stječe se snop – buket istovjetnih patenata u državama koje su naznačene u europskoj prijavi za registraciju patenta i za koje je plaćena pristojba. Postupak registracije europskog patenta provodi Europska patentna organizacija i vrlo je sličan nacionalnom postupku koji se provodi u Hrvatskoj. Prijava za registraciju europskog patenta podnosi se u pravilu posredstvom hrvatskog Zavoda koji će ju proslijediti na postupanje Europskom patentnom uredu – specijaliziranom uredu Europske patentne organizacije. Pojednostavljeno, povodom europske patentne prijave provodi se jedan jedinstveni postupak potpunog ispitivanja izuma na novost, inventivni iskorak i industrijsku primjenjivost. Ako se u tome postupku utvrdi da su sve tri pretpostavke ispunjene i da nema nikakvih dodatnih prepreka za registraciju patenta, registrirat će se europski patent koji će imati učinak u onim državama članicama Europske patentne organizacije koje su bile naznačene u europskoj patentnoj prijavi i za koje je plaćena pristojba.

Naposljetku, ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištima država koja nisu u Europskoj uniji niti na europskom kontinentu, tada mu na raspolaganju stoji međunarodna registracija. Riječ je o postupku registracije kojeg provodi Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (dalje: WIPO). Prijava se podnosi Zavodu i u njoj se naznačuju sve države u kojima se pretendira steći patent. WIPO će provesti postupak međunarodnog pretraživanja i davanja mišljenja o patentibilnosti te opcionalan postupak međunarodnog prethodnog ispitivanja. Ako međunarodno prethodno ispitivanje pokaže da je izum nov, ima inventivni iskorak i industrijski je primjenjiv, velika je vjerojatnost da će isti rezultat polučiti i nacionalni postupci ispitivanja i registracije koji dolaze nakon međunarodne faze koju provodi WIPO. Dakle, 30 mjeseci nakon podnošenja međunarodne prijave za registraciju

patenta, postupak ulazi u nacionalnu fazu u svakoj od država koje su naznačene u međunarodnoj patentnoj prijavi gdje se onda provodi postupak potpunog ispitivanja za tu državu. Ako u pojedinim državama postupak potpunog ispitivanja pokaže da izum udovoljava pretpostavkama novosti, inventivnog iskoraka i industrijske primjenjivosti, bit će registriran patent za te države.

Međunarodna i europska ruta za priznavanje patenata financijski je isplativa već kad postoje tri ili više država u kojima se pretendira steći patentna zaštita. Vrlo su rijetke situacije u kojima će se neko poduzeće odlučiti registrirati patent u svim državama svijeta – za to jednostavno neće biti gospodarskog opravdanja. Izum se u načelu registrira u onim državama na čijim se tržištima planira gospodarsko iskorištavanje. Sve ove okolnosti treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o tome gdje i kojim putem će se registrirati patent. Te odluke dio su strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom u poduzeću.

Uporabni model registrira se samo za područje Republike Hrvatske, u postupku pred Zavodom.

Registracija nacionalnog patenta:

Nacionalna prijava
podnosi se Zavodu

Zavod provodi
postupak

nacionalna
registracija upisuje
se u registar kojeg
vodi Zavod

Registracija europskog patenta:

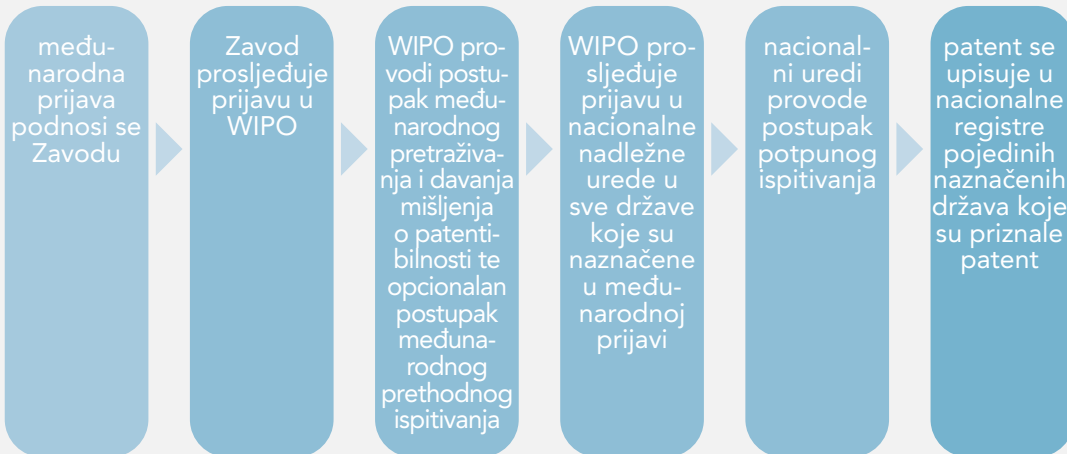
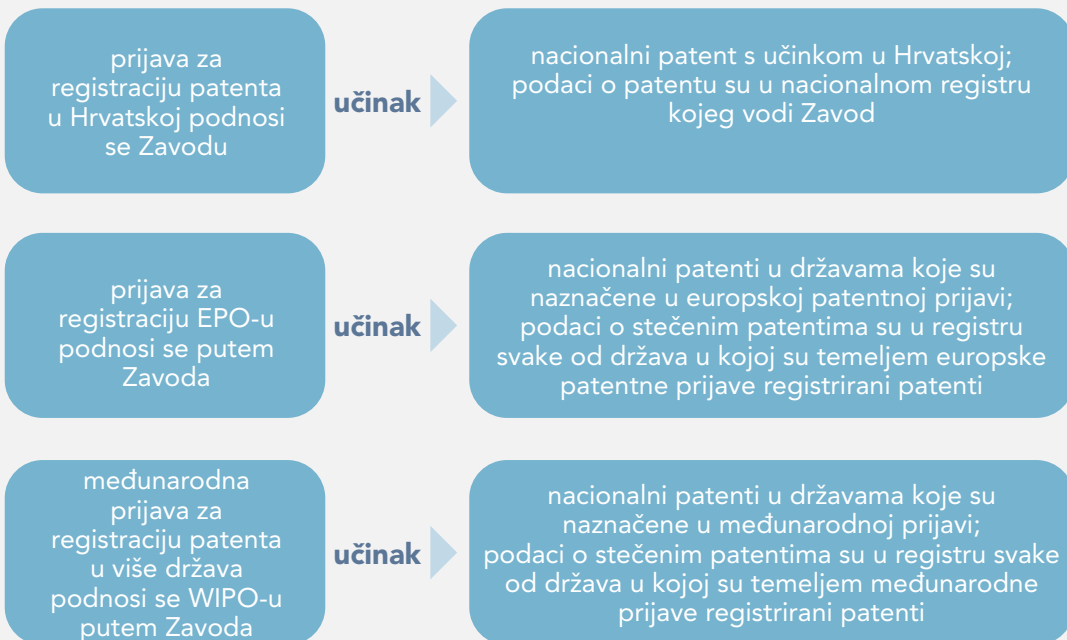

prijava za
stjecanje
europskog
patenta podnosi
se posredstvom
Zavoda

EPO provodi
postupak
registracije.

registracija
europskog patenta
dijeli se na onoliko
nacionalnih
patenata koji
su naznačeni
u europskoj
patentnoj prijavi

nacionalni patent
stečen na temelju
europske prijave
upisuje se u
registar kojeg
vodi Zavod

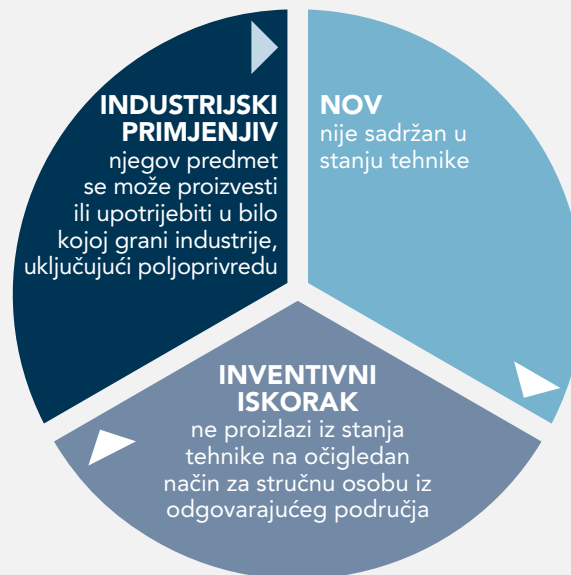
Međunarodna registracija patenta:**Teritorijalni učinci registracije patenta:**

3.6. Što se sve ispituje u postupku registracije patenta?

Postupak registracije patenta ujednačen je u svim državama članicama Europske unije u pogledu njihovih nacionalnih postupaka i stjecanja nacionalnih patenata. S time je također ujednačen i postupak te pretpostavke za stjecanje europskog patenta i stjecanja putem međunarodne prijave za registraciju patenta. Patent je najsloženije među pravima intelektualnog vlasništva zato što se prigodom njegove registracije ispituje stanje tehnike u odnosu na prijavljeni izum u cijelome svijetu. Postupak registracije je zato složen i relativno dugotrajan, a u prosjeku traje četiri do pet godina. Razlog dugotrajnosti ovog postupka nije samo u potrebi provedbe ispitivanja stanja tehnike kako bi se utvrdilo je li patent objektivno nov u cijelome svijetu i ima li potreban inventivni iskorak u odnosu na postojeće stanje tehnike, već i zato što se prvih 18 mjeseci od podnošenja prijave izum iz patentne prijave ne objavljuje. To vrijeme ostavlja se podnositelju prijave da odluči hoće li ići do kraja u patentnu zaštitu, isplati li mu se ona s obzirom na mogućnosti komercijalizacije izuma te je li pronašao partnere ili financijere za daljnji postupak registracije i komercijalizacije. Naime, ako odluči da ipak ne želi ići dalje u patentnu zaštitu, podnositelj prijave može prije isteka tih 18 mjeseci povući prijavu za registraciju te time ostaviti svoj izum u sferi tajnosti i eventualno kasnije podnijeti novu prijavu (ako ga u međuvremenu ne preteknu konkurenti na tržištu i patentiraju ili objave javnosti isti izum) ili ga čuvati kao poslovnu tajnu. Kad prođe 18 mjeseci, izum iz patentne prijave se objavljuje te time ulazi u stanje tehnike i povratka na tajnost više nema. U fazi prije provedbe postupka potpunog ispitivanja mora se zatražiti pretraživanje stanja tehnike te se ujedno može zatražiti i prethodno ispitivanje patentibilnosti. Rezultati tih pretraživanja, odnosno prethodnih ispitivanja, predstavljaju smjerokaz podnositelju prijave za donošenje odluke o daljnjem tijeku postupka registracije – hoće li se povući iz postupka ili će nastaviti do faze potpunog ispitivanja.

U fazi potpunog ispitivanja procjenjuje se je li izum nov, odnosno je li u vrijeme podnošenja prijave bio sadržan u stanju tehnike bilo gdje u svijetu. Također se procjenjuje ima li izum inventivni iskorak ili inventivnu razinu. To znači da za stručnu osobu iz odgovarajućeg područja ne proizlazi na očigledan način iz stanja tehnike. Stručna osoba, koja procjenjuje novost i inventivni iskorak, je osoba koja po definiciji ima svo znanje na svijetu, ali nema nimalo vlastite kreativnosti. Ona mora pretražiti sve baze podataka, sve postojeće izvore o stanju tehnike i utvrditi novost te, samo iz podataka koji su sadržani u patentnoj prijavi i bez primjene imalo vlastite kreativnosti ili vlastitog zaključivanja, odrediti ima li izum objektivno inventivnu razinu. Naposljetku, izum mora biti industrijski primjenjiv što znači da se njegov predmet može proizvesti ili upotrijebiti u bilo kojoj grani industrije, uključujući i poljoprivredu.

Supstancijalna obilježja izuma potrebna za registraciju patenta:

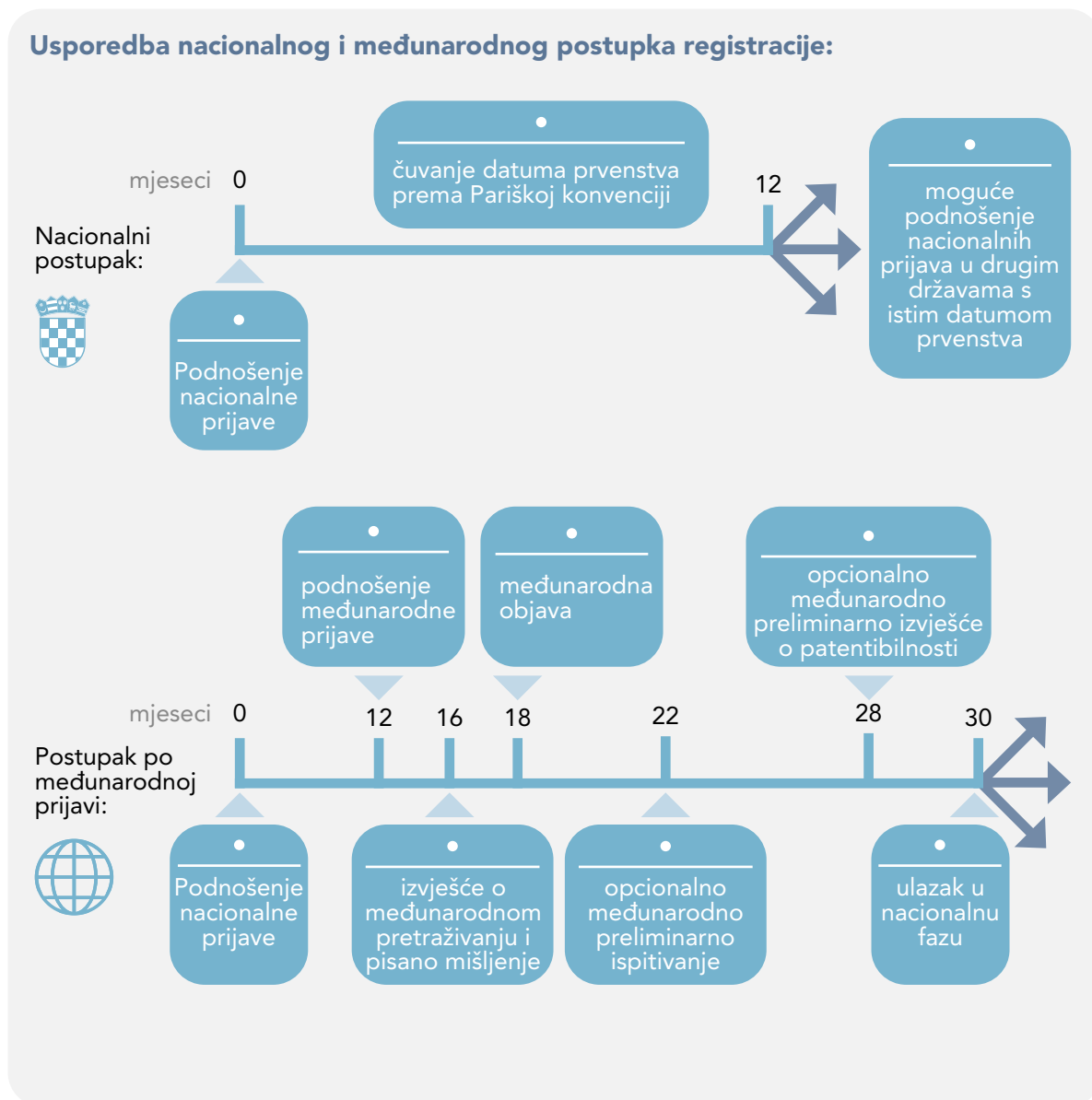

Gledajući s aspekta odluke o tome hoće li ići do kraja u patentnu zaštitu, još bolje mogućnosti ostavlja postupak međunarodne registracije patenta. Ako se podnese međunarodna prijava za registraciju patenta, podnositelj prijave ima 30 mjeseci za odluku o tome želi li ići do kraja u postupak registracije u državama koje je naznačio u međunarodnoj prijavi. Postupak međunarodne registracije daje još neke benefite, poput onoga da se u toj međunarodnoj fazi provodi postupak međunarodnog pretraživanja i davanja mišljenja o patentibilnosti te opcionalan postupak međunarodnog prethodnog ispitivanja. Ako međunarodno prethodno ispitivanje pokaže da je izum nov, ima inventivni iskorak i industrijski je primjenjiv, velika je vjerojatnost da će isti rezultat polučiti i nacionalni postupci ispitivanja i registracije koji dolaze nakon međunarodne faze. Svime ovime se na „jeftiniji“ način podnositelju prijave daje mogućnost da, uzevši u obzir rezultate ovih prethodnih pretraživanja i ispitivanja, odluči o tome isplati li mu se ići do kraja u postupak patentiranja u naznačenim državama. Plaćajući pristojbe od oko osam tisuća eura u toj međunarodnoj fazi, podnositelj prijave dobiva preliminarne rezultate ispitivanja patentibilnosti prijavljenog izuma te time može izbjeći eksponencijalan rast troškova registracije u nacionalnim fazama kasnijeg potpunog ispitivanja izuma.

Postupak registracije europskog patenta je jedinstven i jedan za sve države naznačene u europskoj patentnoj prijavi, ali se na kraju stječu pojedinačni nacionalni patenti u svim drža-

vama koje su bile naznačene u prijavi za registraciju. Jedinštveni postupak osigurava pravnu sigurnost jer za sve države primjenjuje isti standardi supstancijalnog ispitivanja izuma. Osigurava i jeftiniji jedinstveni postupak od onog koji bi se proveo zasebno u svakoj pojedinačnoj državi naznačenoj u europskoj patentnoj prijavi.

Usporedba nacionalnog i međunarodnog postupka registracije:

3.7. Što se može, a što se ne može patentirati?

Patentom se može zaštititi svaki izum iz bilo kojeg područja tehnike, kao i izumi iz područja biotehnologije. Mogu se štititi proizvodi, ali i postupci za dobivanje određenog proizvoda. Ne mogu se štititi otkrića, znanstvene teorije, matematičke metode, estetske tvorevine, pravila, upute i metode za izvođenje umnih aktivnosti, igara ili za obavljanje poslova, prikazivanje informacija te računalni programi. S druge strane, moguća je zaštita računalnih programa kao sastavnog elementa izuma i tada govorimo o računalno implementiranim izumima. Isto se primjenjuje i u pogledu uporabnih modela.

Prikaz predmeta koji se štite i koji se ne štite patentom:

ŠTITI SE

svaki izum uključujući i izume s područja biotehnologije

proizvod

postupak

NE ŠTITE SE

otkrića

znanstvene teorije

matematičke metode

estetske tvorevine

pravila, upute i metode za izvođenje umnih aktivnosti, igara ili za obavljanje poslova

prikazivanje informacija

računalni programi kao takvi

3.8. Koji su učinci patenta i uporabnog modela?

Registrirani patent daje svojem nositelju isključiva prava. Na temelju isključivih prava, nositelj patenta može rabiti patent u gospodarskom prometu te ujedno odobriti ili zabraniti drugima takvu uporabu.

Isključiva prava koja proizlaze iz patenta:

Bez odobrenja nositelja patenta, svakoj drugoj osobi zabranjeno je:

- izrađivati, nuditi, stavljati u promet ili upotrebljavati proizvod koji je predmet patenta te uvoziti i skladištiti proizvod u te svrhe;
- primjenjivati postupak koji je predmet patenta ili, ako je drugoj osobi bilo poznato ili joj je moralo biti poznato da je primjena postupka zabranjena bez pristanka nositelja patenta, nuditi njegovu primjenu ili/i
- nuditi, stavljati u promet, upotrebljavati te uvoziti ili skladištiti u te svrhe proizvod koji je direktno dobiven postupkom koji je predmet patenta.

Bez odobrenja nositelja patenta svakoj drugoj osobi zabranjeno je i nuditi isporuku i isporučivati proizvod koji čini bitan element izuma osobama koje nisu ovlaštene za iskorištavanje tog izuma ako je ponuđaču ili isporučitelju poznato ili mu je iz okolnosti slučaja moralo biti poznato da je taj proizvod namijenjen za izvođenje tuđeg izuma.

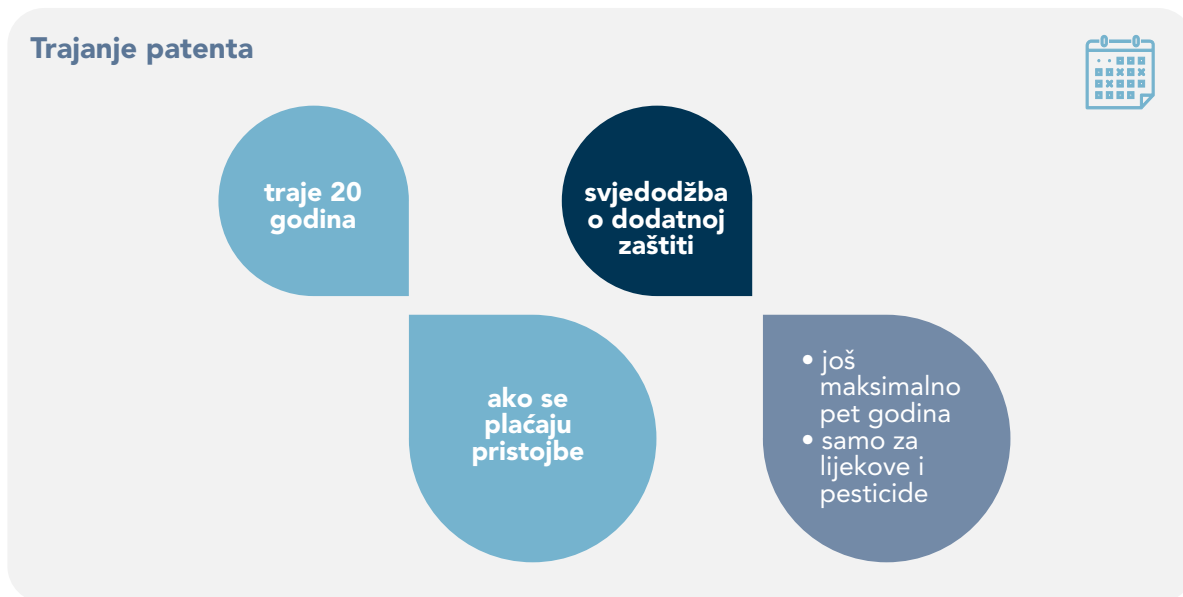
Opseg isključivih prava nositelja patenta određen je patentnim zahtjevima koji su konačno prihvaćeni u postupku za priznanje patenta, pri čemu će opis i crteži služiti tumačenju patentnih zahtjeva. Pojmovi upotrijebljeni u patentnim zahtjevima nisu strogo ograničeni na doslovno značenje riječi niti će se opis i crteži uzimati u obzir samo u svrhu razjašnjavanja nejasnoća u patentnim zahtjevima. Patentne zahtjeve ne treba shvatiti niti kao upute da se opseg isključivih prava može protezati na ono što bi na temelju opisa i crteža stručnjak u području tehnike mogao zaključiti da je namjeravani opseg zaštite.

Isključiva prava stečena patentom ograničena su u slučajevima uporabe izuma koji je predmet patenta za osobne i nekomercijalne svrhe, nadalje u slučaju tzv. Bolar izuzetka prema kojemu je dopušteno poduzimati radnje radi istraživanja i razvoja te pokusa, koje se odnose na predmet zaštićenoga izuma, uključujući kada su te radnje potrebne za dobivanje registracije ili odobrenja za stavljanje na tržište proizvoda koji je lijek namijenjen ljudima ili životinjama ili medicinski proizvod te radnje kao što su neposredna i pojedinačna priprema lijeka u ljekarnama. Registrirani patent također neće imati učinak u odnosu na osobu koja je u dobroj vjeri iskorištavala izum ili je provela ozbiljne i stvarne pripreme za takvo iskorištavanje izuma koji je predmet patenta prije podnošenja prijave za registraciju patenta, odnosno prije datuma prvenstva ako je zatraženo.

3.9. Koliko patent može trajati?

Patent traje dvadeset godina, bez mogućnosti obnavljanja registracije. Svake godine plaća se pristojba za održavanje u vrijednosti patenta o čemu i ovisi održavanje patenta u vrijednosti. Ipak, za patente koji su registrirani za lijekove i pesticide moguće je produžiti rok trajanja patenta za dodatnih pet godina, a za pedijatrijske proizvode za još dodatnih šest mjeseci. To dodatno vrijeme zaštite ne naziva se patentnom, već svjedodžbom o dodatnoj zaštiti.

Uporabni model ne može trajati dulje od deset godina.

3.10. Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti patenta?

Troškovi registracije patenta i održavanja u vrijednosti patenta variraju s obzirom na to koji postupak je odabran kao put za registraciju.

TROŠKOVI PATENTNE PRIJAVE					
	Prijava patenta (troškovi formalnog ispitivanja prijave + troškovi za prve dvije godine održavanja patenta u vrijednosti)		Izrada izvještaja o pretraživanju stanja tehnike	Izrada pisanog mišljenja o patentibilnosti izuma za koji se zahtijeva zaštita patentom iznose (OPCIONALNO)	
Nacionalni patent (RH) 	Osnovna naknada *naknadom obuhvaćene i prve dvije godine održavanja prava u vrijednosti	159,27 EUR	265,45 EUR	106,18 EUR	
	Za svaku stranicu prijave iznad tridesete stranice prijave	0,66 EUR			
	Za svaki patentni zahtjev iznad desetog	1,33 EUR			
	Prijava dostavljena elektroničkim putem (e-Prijava) ili dostavljena u digitalnom obliku	Troškovi naknada u iznosima umanjanim za 50 %.			
	** Podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjanim za 50 %				
Europski patent (europska prijava patenta) 	Naknada za prijavu		Naknada za pretragu	Naknada za ispitivanje	
	Naknada za prijavu (izravno EPO)	260,00 EUR	1.350,00 EUR	1.700,00 EUR	
	Naknada za prijavu podnesena online (izravno EPO)	125,00 EUR			
Međunarodna prijava patenta (PCT) 	Pristojba za međunarodno podnošenje	Pristojba za međunarodno pretraživanje	Pristojba za međunarodno prethodno ispitivanje („Demand“) - fakultativno		
	1.330,00 CHF (1.233,00) EUR	1.775,00 EUR	1.830,00 EUR + Manipulativna pristojba 185,00 EUR		
	Za svaki list iznad 30 listova	14,00 EUR			

** smanjenje troškova za podnošenje u elektroničkom obliku

	Troškovi postupka potpunog ispitivanja		Objava podatka o priznanju patenta	Zahtjev za upis priznatog europskog patenta	Naknada troška prosljeđivanja međunarodne prijave
	Troškovi postupka potpunog ispitivanja	252,17 EUR	21,24 EUR	132,72 EUR	26,54 EUR
	Troškovi postupka potpunog ispitivanja uvjeta za priznanje patenta kada je prethodno izrađeno pisano mišljenje o patentibilnosti	132,72 EUR		(prijava podnesena u elektroničkom obliku (-50 %)) 66,36 EUR	

TROŠKOVI ODRŽAVANJA PATENTA U VRIJEDNOSTI

	HRVATSKA	EUROPSKI PATENT	
		osnovna naknada	dodatna naknada
za 3. godinu	34,51 EUR	490,00 EUR	245,00 EUR
za 4. godinu	42,47 EUR	610,00 EUR	304,00 EUR
za 5. godinu	58,40 EUR	855,00 EUR	427,50 EUR
za 6. godinu	74,32 EUR	1.090,00 EUR	545,00 EUR
za 7. godinu	84,94 EUR	1.210,00 EUR	605,00 EUR
za 8. godinu	108,83 EUR	1.330,00 EUR	665,00 EUR
za 9. godinu	124,76 EUR	1.450,00 EUR	725,00 EUR
za 10. godinu	159,27 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 11. godinu	199,08 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 12. godinu	238,90 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 13. godinu	278,72 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 14. godinu	305,26 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 15. godinu	345,08 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 16. godinu	398,17 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 17. godinu	464,53 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 18. godinu	610,52 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 19. godinu	769,79 EUR	1.640,00 EUR	820,00 EUR
za 20. godinu	915,79 EUR	1.640,00 EUR	
	<p>* Podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjanim za 50 %</p> <p>** Ako se navedeni troškovi plaćaju u dodatnom šestomjesečnom roku, propisani iznosi se udvostručuju</p>	<p>+ dodatna naknada za produženje za pojedine zemlje (npr. BiH: 102,00 EUR; Crna gora, Slovenija, Latvija i dr. zemlje: 102,00 EUR, itd.)</p>	

UPORABNI MODEL**TROŠKOVI STJECANJA UPORABNOG MODELA**

Prijava uporabnog modela	Naknada troškova	100,87 EUR
*obuhvaća troškove prve dvije godine održavanja u vrijednosti	(troškovi postupka formalnog ispitivanja prijave uporabnog modela, ispitivanja pretpostavki za njegovu registraciju, uključuje troškove za prve dvije godine održavanja uporabnog modela)	
	Prijava u elektroničkom obliku (-50 %)	
Objava podataka o registraciji uporabnog modela	21,24 EUR	
** Podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjanim za 50 %		

TROŠKOVI ODRŽAVANJA UPORABNOG MODELA U VRIJEDNOSTI

za 3. godinu	34,51 EUR
za 4. godinu	42,47 EUR
za 5. godinu	58,40 EUR
za 6. godinu	74,32 EUR
za 7. godinu	84,74 EUR
za 8. godinu	108,83 EUR
za 9. godinu	124,76 EUR
za 10. godinu	159,27 EUR
** ako se navedene naknade troškova plaćaju sa zakašnjenjem (u dodatnom 6 mjesecom roku) navedeni iznosi se udvostručuju	
** podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjanim za 50 %	

SVJEDODŽBA O DODATNOJ ZAŠTITI**STJECANJE SVJEDODŽBE O DODATNOJ ZAŠTITI**

Zahtjev za ispitivanje uvjeta za izdavanje svjedodžbe o dodatnoj zaštiti, tiskanje svjedodžbe i objava	398,17 EUR
--	------------

Zahtjev za ispitivanje uvjeta za produljenje trajanja svjedodžbe o dodatnoj zaštiti i objava	331,81 EUR
--	------------

** podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjenim za 50 %

TROŠKOVI ODRŽAVANJA TRAJANJA SVJEDODŽBE O DODATNOJ ZAŠTITI

za 1. godinu	1.592,67 EUR
--------------	--------------

za 2. godinu	1.990,84 EUR
--------------	--------------

za 3. godinu	2.389,01 EUR
--------------	--------------

za 4. godinu	2.787,18 EUR
--------------	--------------

za 5. godinu	3.185,35 EUR
--------------	--------------

za 6. godinu	3.450,79 EUR
--------------	--------------

** ako se naknade troškova plaćaju sa zakašnjenjem (u dodatnom 6 mjesecom roku), navedeni iznosi se udvostručuju

** podnositelj prijave, koji je ujedno i izumitelj, plaća navedene troškove u iznosima umanjenim za 50 %

3.6. Statistički pokazatelji

PRIJAVE PATENATA U HRVATSKOJ					
godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Patentne prijave u RH (broj nacionalnih i međunarodnih prijava u DZIV-u)	244	212	177	235	147
* ne uključuje validacije Europskih patenata za Hrvatsku					
EUROPSKE PRIJAVE PATENATA I EUROPSKI PATENTI U HRVATSKOJ					
Zahtjevi za upis europskih patenata	1510	1765	2023	2110	1947
Zahtjevi za proširenje europskih patenata	109	77	49	29	8
ukupno	1619	1842	2072	2139	1955
PRIJAVE UPORABNIH MODELA U HRVATSKOJ					
Broj nacionalnih i međunarodnih prijava u DZIV-u	-	-	-	-	17

U strukturi prijavitelja patentnih prijava u 2020. godini u RH prevladavaju prijave domaćih prijavitelja (117). Strani podnositelji zahtjeva za zaštitu izuma patentom u RH umjesto nacionalnog postupka zaštite prvenstveno koriste regionalni sustav europskog patenta pa je tako u 2020. godini podneseno 1955 zahtjeva za upis europskih patenata u registar patenata Zavoda.

Najveći broj prijava za priznanje patenata u nacionalnom postupku tijekom 2020. godine podnesen je u klasi* transport (16 prijava), pripravnici za medicinske i stomatološke potrebe

(14 prijava), mjeriteljstvo (13 prijava), predmeti za kućanstvo i osobnu upotrebu (9 prijava), građevinarstvo (8 prijava) itd.

**određenje područja prema klasama Međunarodne klasifikacije патената (MKP-a)*

Najveći broj prijava uporabnog modela podnesen je u klasi* transport, elektrotehnika te građevinarstvo.

**određenje područja prema klasama Međunarodne klasifikacije патената (MKP-a)*

Nastavno na podnesene prijave патената, **u 2020. godini u registar патената pri Zavodu upisano je ukupno 2038 патената.**

PRIZNATI PATENTI U RH

Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Priznati патената u nacionalnom postupku	105	86	71	83	67
Upisani europski патената	1559	1849	1905	2042	1971
Ukupno	1664	1935	1976	2125	2038

PATENTI U VAŽENJU U RH

Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	6977	8201	9260	10363	11335

Prema tehničkim područjima, najviše патената priznatih u nacionalnom postupku u važenju je u klasi*: pripravnici za medicinske i stomatološke potrebe (155), organska kemija (94), transport (60), građevinarstvo (56), mjeriteljstvo (51) te predmeti za kućanstvo i osobnu upotrebu (31).

Slična je raspodjela, prema tehničkim područjima, i među europskim patentima upisanima u registar Zavoda – najviše je патената u važenju u području* u klasama: organska kemija (2803), pripravnici za medicinske i stomatološke potrebe (2708), transport (606), biokemija i genetičko inženjerstvo (533) te građevinarstvo (447).

**određenje područja prema klasama Međunarodne klasifikacije патената (MKP-a)*

Prema državi nositelja patenata u važenju u nacionalnom postupku, prevladavaju nositelji iz Hrvatske (328), a zatim slijede Njemačka (82), Sjedinjene američke države (58), Kina (31), Italija (31), Francuska (21) i dr.

Europski patenti u važenju po državama nositelja: Sjedinjene američke države (2337), Njemačka (1648), Kina (895), Italija (863) i dr.

U Republici Hrvatskoj je na kraju 2020. godine u važenju bilo ukupno 11.335 patenata, od toga je 380 patenata u važenju (3,4%) priznato u nacionalnom postupku, 294 (2,6%) je konsenzualan patent (institut zamijenjen uporabnim modelom), dok ostalo čine europski patenti upisani u registar Zavoda.

U 2020. godini najveći broj patenata u važenju priznatih u nacionalnom postupku prema godini zaštite je u 17-oj (41), 18-oj (103), 19-oj (88) i 20-oj (57) godini zaštite, dok je najveći broj europskih patenata u važenju u RH prema godini zaštite u 6-oj (1018), 7-oj (1239), 8-oj (1201), 9-oj (1190), 10-oj (1066) i 11-oj (1108) godini zaštite.

SVJEDODŽBE O DODATNOJ ZAŠTITI (SPC)

Godina podnošenja	Podneseni zahtjevi za SPC			Izdane svjedodžbe			Zahtjevi za produljenje trajanja SPC-a
	Lijek	Biljke	Ukupno	Lijek	Biljke	Ukupno	
2016.	29	1	30	7	0	7	/
2017.	29	3	32	9	1	10	/
2018.	23	0	23	23	0	23	/
2019.	36	0	36	7	0	7	2
2020.	43	1	44	9	0	9	5

Tijekom 2020. godine, u odnosu na državu porijekla, podnositelji iz SAD-a podnijeli su dvadeset i dva zahtjeva (50 %), podnositelji iz Švicarske devet zahtjeva (20,4 %), podnositelji iz Njemačke i Japana tri zahtjeva (6,8 %), podnositelji iz Švedske i Francuske dva zahtjeva (4,5 %) te podnositelji iz Finske, Austrije i Danske jedan zahtjev (2,2 %).

Najveći broj SPC-ova izdan je podnositeljima iz Njemačke (55,6 %) i SAD-a (33,3 %).

PRIJAVA PATENTA EUROPSKOM PATENTNOM UREDU:

U Europskom patentnom uredu (EPO), u 2020. godini, bilo je 180 250 prijava patenata, a odobreno ih je 133 715. Najveći broj prijava patenata u EPO-u u 2020. godini bilo je u području Medicinske tehnologije (14.295), slijede digitalne komunikacije (14.122), računalne tehnologije (13.097), električni strojevi, aparati i energija (11.346).

MEĐUNARODNA PRIJAVA PATENTA:

PCT prijave podnesene 2020. godine: 275.900 (2019: 252,775).

Najveći broj PCT prijava odnosi se na prijavitelje s područja Kine (58.990), slijede prijavitelji iz SAD-a (57.840), Japana (52.660) i Njemačke (9.353).

Područja PCT prijava: računalna tehnologija (24.334), digitalne komunikacije (22.068), medicinska tehnologija (17.497), električni uređaji, aparati i energija (17.363) .

Broj postupaka koji su ušli u nacionalnu fazu (PCT): 675 200.

IZVORI: Godišnje izvješće za 2020. g. Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (https://www.dziv.hr/files/file/go-izvjesca/godisnje_izvjesce_2020.pdf),

World Intellectual Property Organization (WIPO): World Intellectual Property Indicators 2021, EPO - godišnje izvješće, <https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2020/statistics/granted-patents.html>, World Intellectual Property Indicators 2021, WIPO, https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_941_2021.pdf, str 54. i https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_901_2021.pdf

4. ŽIG

4.1. Što je žig?

Žig je pravni oblik kojim poduzetnik štiti svoje razlikovne oznake koje koristi u gospodarskom prometu za označavanje svojih proizvoda i usluga. Putem žiga, poduzetnik komunicira s potrošačima i drugim poduzetnicima. Na tržištu se nudi puno istovrsnih proizvoda i usluga, stoga ih potrošač razlikuje pomoću žigova. Primjerice, na polici na kojoj se nude razne vrste mineralne vode, potrošač će odabrati onu vodu koja je označena njemu prepoznatljivim žigom. Očekivat će da odabrana voda ima određena obilježja okusa i drugu kakvoću koju povezuje s predmetnim žigom u ponavljanim odabirima. Zato se kaže da žig ima funkciju označavanja podrijetla proizvoda i usluga, kao i kakvoće koju s tim podrijetlom povezuje. Žig je refleksija u svijesti potrošača. Birajući određeni proizvod ili uslugu prema žigu koji ih označuje, potrošač očekuje da će ponoviti ono iskustvo koje je imao prigodom prethodnih korištenja proizvoda ili usluge ili da će potvrditi karakteristike proizvoda ili usluge koje su oglašavane, odnosno reklamirane.

Prema definiciji, žig je znak koji u gospodarskom prometu služi za razlikovanje njime označenih proizvoda i usluga jednog poduzetnika od proizvoda i usluga drugog poduzetnika. Zato su sastavni dio žiga znak i popis proizvoda i usluga koji se njime označuju. Sam znak nije žig. Tek popis proizvoda i usluga, koje se njime označuju, zajedno sa znakom čine žig.

Što je žig

4.2. Koje su funkcije žiga?

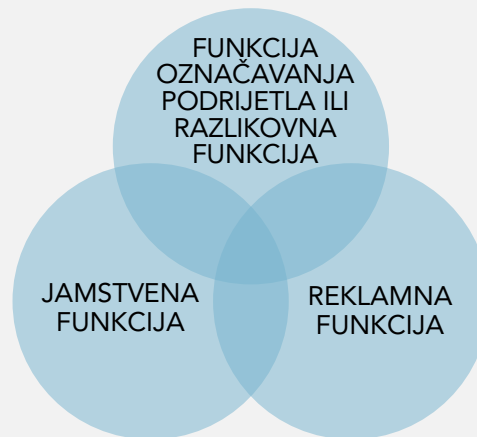
Više nego bilo koje drugo pravo intelektualnog vlasništva, pravna zaštita žiga ovisi o njegovim funkcijama. Tako se može reći da funkcije žiga determiniraju, odnosno određuju, koji sadržaj i opseg pravne zaštite će neki žig dobiti u konkretnom slučaju. S obzirom na to da pravna zaštita žiga daje monopol poduzetniku da samo on može u gospodarskom prometu koristiti određeni znak uz određene proizvode i usluge, tek putem funkcija žiga možemo odrediti koji je sadržaj i opseg takve pravne zaštite. Takva zaštita ne može biti apsolutna jer tada bi brojni znakovi, imena, slova, boje i riječi bile zabranjene za svakodnevnu uporabu. Zato moramo dobro odmjeriti do kuda seže žigovna zaštita kako ne bismo, bezrazložno i neopravdano, intelektualnim vlasništvom zabranili uporabu nekih znakova, imena, slova, boja ili riječi u kontekstu koji ne vrijeda tuđi žig. Uvijek je važno imati na umu da znak, koji je zaštićen kao žig, uživa pravnu zaštitu samo u odnosu na proizvode i usluge za koje je zaštićen i samo onda kada se koristi kao žig, tj. u skladu s funkcijama žiga – kada se koristi kao oznaka podrijetla proizvoda u gospodarskom prometu.

Kao prva, najstarija i najvažnija funkcija žiga ističe se razlikovna funkcija. Žig, dakle, primarno ima razlikovnu funkciju, odnosno funkciju označavanja podrijetla. To znači da pomoću žiga potrošači identificiraju podrijetlo proizvoda ili usluge, no ne na način da bi znali točno ime ili naziv poduzetnika koji proizvod ili uslugu stavlja na tržište. Oni identificiraju izvor proizvoda u apstraktnom smislu, povezujući činjenicu da je kontinuirano označavanje proizvoda i usluge određenim žigom ujedno i jamstvo da će proizvod ili usluga imati trajnu, njemu poznatu kakvoću. Zato se na funkciju označavanja podrijetla ili razlikovnu funkciju nadovezuje i jamstvena funkcija žiga. Žig ima i reklamnu funkciju jer se svojim isticanjem u oglašavanju ujedno i reklamira. Žig ima i druge funkcije, no ove su najupečatljivije. Funkcijama žiga, pravni poredak pruža pravnu zaštitu i tumači odredbe zakona, imajući u vidu funkcije žiga u gospodarskom prometu.

Funkcije žiga kroz vrijeme su se mijenjale prateći trendove tržišta. Prvi žigovi su se jako često sastojali od znakova koji su bili nečije osobno ime ili prezime. Na primjer, Levi Strauss je osobno ime prvog proizvođača traperica koji je svoju tvrtku osnovao 1853. godine. U to je vrijeme žig Levi Strauss, kao oznaka podrijetla proizvoda (odjevnih predmeta, u prvome redu „traperica“, ali i ostalih odjevnih predmeta napravljenih od toga materijala), uistinu označavao točno određenu osobu. No, i nakon smrti Levi Straussa, isti se žig koristi za označavanje istih proizvoda i usluga, iako on sada pripada poduzetniku koji nije osobno Levi Strauss. Međutim, potrošači i dalje ovaj žig povezuju s podrijetlom kojem se, doduše, ne zna točno određena osoba kao izvor, već je riječ o određenom poduzetniku apstraktnog identiteta. U očima potrošača, točno ime poduzetnika nije više bitno. Je li to kompanija Levi Strauss

& Co ili netko tko radi po njihovoj licenci, u očima potrošača više nije važno. Oni očekuju da od „originalnih levisica“ dobiju određenu kakvoću, određeni dizajn te s time povezan i određeni dojam kad se u njima pojave u društvu. Dakle, funkcija označavanja podrijetla ne povezuje konkretne „traper“ hlače ili jaknu s točno određenom individualiziranom osobom koje davno više i nema među živima. Žig Levi's određuje podrijetlo proizvoda na način da u svijesti potrošača stvara dojam i očekivanja o karakteristikama toga proizvoda s obzirom da on potječe iz određenog kontroliranog izvora koji se brine za njegovu stabilnu kvalitetu. Kupujući „originalne levisice“, potrošač očekuje da će ponoviti iskustvo kvalitete i ugleda na kakvo je inače navikao ili (ako do tada nije koristio te proizvode) kakvo je reklamirano ili „o kojem se priča“.

Funkcije žiga:

Razumijevanje svake funkcije žiga ovisi o razvoju gospodarstva i tržišta na kojem se žigovi koriste. Funkcije žiga su se stoga tijekom povijesti mijenjale te se umnožavale. Danas žig ima brojne funkcije, on je multifunkcionalan, no ove prethodno navedene predstavljaju temeljne funkcije žiga koje se uvijek uzimaju u obzir u sadržaju kako se shvaćaju i razumiju u suvremenom gospodarskom prometu.

Važno je razumjeti funkcije žiga kako se među poduzetnicima ne bi stvarale nedoumice i kako ne bi očekivali da će im žig dati apsolutno pravo da se koriste određenim znakom te da taj znak onda nitko više ni u kojem kontekstu ne smije koristiti. To naprosto, u okviru pravne zaštite žiga, nije tako. Žig daje pravnu zaštitu za znak u odnosu na točno određene proizvode i usluge u skladu s funkcijama žiga te u svrhu razlikovanja proizvoda i usluga jednog poduzetnika od proizvoda i usluga drugog poduzetnika u gospodarskom prometu.

Imajući to u vidu, poduzetnik je taj koji mora brinuti o svojim žigovima i njihovom ugledu. Ako sam poduzetnik smanji kvalitetu proizvoda i usluga ili dopusti da se po licenci proizvode proizvodi i usluge slabije kvalitete od one na koju su njegovi potrošači navikli, posljedica će biti gubitak povjerenja potrošača u sam žig te time i gubitak prihoda od prodaje njime označenih proizvoda i usluga. Žigovna zaštita u pravilu neće dati potrošaču pravna sredstva koja bi on mogao usmjeriti protiv žigova ako su njime označeni proizvodi i usluge izgubili na kvaliteti. U takvim slučajevima, pravnu zaštitu može potražiti na drugim mjestima, a ne u području žigovnoga prava ili jednostavno može prestati kupovati i konzumirati takve proizvode i usluge. Jamstvena funkcija žiga unutar žigovnoga prava ne daje mogućnost potrošaču da se na bilo koji način žali ili prigovara da proizvod ili usluga nemaju one karakteristike i onu kakvoću koju je očekivao. To također nije jamstvo za ispravnost proizvoda. Sve funkcije žiga su refleksija u svijesti potrošača i potrošaču ne daju pravna sredstva.

Pravna zaštita funkcija žiga ostvaruje se u situacijama kada nositelj žiga traži njegovu pravnu zaštitu ili kada se događa određeni spor među poduzetnicima na tržištu koji su u konkurenciji oko korištenja nekog znaka u odnosu na određene proizvode i usluge. Ona je alat u parnicama za zaštitu žiga ili u odlučivanju o tome hoće li se određeni znak uopće smjeti registrirati i može li njegova registracija opstati.

4.3. Što sve može biti znak?

Današnje gospodarstvo nezamislivo je bez žigova. Razvojem načina komuniciranja poduzetnika i potrošača razvijala se i mogućnost označavanja proizvoda i usluga razlikovnom oznakom – žigom. Tako su danas konvencionalni žigovi oni koji se sastoje od riječi koje mogu imati neko značenje, ali i ne moraju, a mogu biti i fantastični ili asocijativni pojmovi. Žigove, koji se sastoje od riječi, nazivamo i verbalnim žigovima. Žig mogu tvoriti i jedno ili nekoliko slova. Osobna imena također su često žigovi.

Primjeri verbalnih žigova:

Mercedes-Benz, BMW, Jana, Studena, T-com, Apple, Google.

Važno je da znak bude razlikovan. On mora biti prikladan za razlikovanje proizvoda ili usluga jednog poduzetnika od istovrsnih proizvoda i usluga drugog poduzetnika. Samo razlikovan znak može izvršiti temeljnu, razlikovnu funkciju žiga. Samo razlikovan znak može označiti podrijetlo. Razlikovnost se procjenjuje u odnosu na proizvode i usluge koji se

žigom označuju. Razlikovnost se ne traži u odnosu na bilo što. Razlikovnost mora postojati u odnosu na proizvode i usluge koje se žigom označuju. Na primjer, verbalni žig, koji se sastoji od osobnog španjolskog ženskog imena Mercedes (ime kćeri gospodina Jelineka koji je naručio automobil pod uvjetom da nosi ime njegove kćeri) i od prezimena Benz (gospodina Karla Benza, osnivača firme i konstruktora automobila), razlikovan je u odnosu na automobile. Taj žig služi za označavanje automobila određenog proizvođača te time označuje podrijetlo automobila – povezuje ga s točno određenim izvorom. To je funkcija žiga. Unatoč tome, nositelj žiga ne može spriječiti nekoga da svoju kćer nazove Mercedes niti nekog drugog da se preziva Benz. Žig ima razlikovnu funkciju u odnosu na proizvod za koji se koristi, a to je u ovome slučaju automobil. Pravna zaštita žiga nije neograničena, već služi svrsi razlikovanja proizvoda i usluga na tržištu. Malo ljudi također zna da se pod kraticom BMW krije izvorni naziv *Bayerische Motoren Werke*, a kratica BMW ima razlikovnu funkciju u odnosu na automobile, bez obzira na njeno izvorno značenje. Riječ Google ne znači ništa, ali je nastala kao pogrešno izgovorena riječ „Googol“ koja inače znači broj 10^{100} te je razlikovna u odnosu na internet tražilicu, kao što je i Apple razlikovan u odnosu na računala i računalnu opremu, ali nije u odnosu na jabuke, voće ili hranu.

Osim verbalnih, postoje i figurativni znakovi. Oni mogu sadržavati riječ, ali pored riječi ili slova sadrže i nekakav drugi znak. To može biti crtež ili bilo koja druga figuracija – poseban font, boja znaka i slično.

Znak se može, dakle, sastojati od riječi (uključujući osobna imena), crteža, slova, brojki, boja, oblika proizvoda ili pakiranja proizvoda. U svakom od nabrojanih slučajeva riječ je o konvencionalnim znakovima.

Primjeri figurativnih znakova:

Primjeri: EUIPO

Primjeri znakova koje čini boja ili kombinacija boja:

Primjeri: EUIPO

Primjeri znakova koje čini oblik proizvoda i pakiranja:

Primjeri: EUIPO

Nekonvencionalni znakovi nisu uobičajeni, ali se u novije vrijeme sve češće koriste. To su, primjerice, zvučni znakovi, znakovi koji se sastoje od pokreta, holograma i slično. Žig može biti svaki znak koji je razlikovan u smislu da je prikladan za razlikovanje proizvoda i usluga jednog poduzetnika od proizvoda i usluga drugog poduzetnika u gospodarskom prometu te koji se može prikazati u registru na način koji omogućuje nadležnim tijelima i javnosti da odrede točan i jasan predmet zaštite koju žig pruža nositelju žiga. Tako se zvučni znakovi mogu u registru prikazati pomoću notacije ili snimke, jednako kao i pokretni znakovi. Miris bi u načelu također mogao biti znak, no do sada se još nije pronašao odgovarajući način kako ga prikazati u registru s obzirom da opis mirisa nije dovoljan, već ga je potrebno osjetiti. Bilo je u prošlosti registracije mirisnih žigova, poput mirisnog žiga „miris svježe pokošene trave“ za teniske loptice. Međutim, to je bio izuzetak. U pravilu se iz opisa riječima ne može točno razaznati određeni miris. Tako se, primjerice, pokušalo registrirati „miris svježe jagode“. No, s obzirom na postojanje različitih vrsta jagoda koje mogu različito mirisati, ni nadležno tijelo niti javnost ne mogu sa sigurnošću uz pomoć takvog opisa razaznati točan i jasan predmet zaštite – konkretan miris. Također, kemijska formula ne može dostatno opisati miris jer, iako može točno prikazati formulu mirisa, javnost iz te formule ne može razaznati kako taj miris uistinu miriše.

Dakle, kod odabira znaka koji se želi registrirati kao žig, potrebno je dobro razmotriti koja vrsta žiga je najprimjerenija za koji i kakav proizvod i uslugu kao oznaka podrijetla te je, u slučaju odabira nekonvencionalnih žigova, potrebno biti siguran da se može prikazati u registru na način iz kojeg će i nadležno tijelo i javnost moći bez napora utvrditi jasno i nedvojbeno u čemu se sastoji znak.

Naime, interes poduzetnika je izabrati razlikovan znak. Što znak ima veću razlikovnost, bit će jači. Što je znak jači, potrošač će ga brže i lakše prepoznati i on će ispuniti svoju funkciju žiga. Nerazlikovne ili slabo razlikovne znakove potrošači neće prepoznavati kao žigove i time znakovi neće ispuniti svoj cilj i svrhu kao žigovi.

4.4. Što je popis proizvoda i usluga?

Svaki žig se sastoji od znaka i popisa proizvoda i usluga. Znak može izvršavati funkciju žiga samo uz popis proizvoda i usluga. Stvaranje popisa proizvoda i usluga ovisi o potrebi poduzetnika te o njegovoj odluci koje proizvode i usluge želi u gospodarskom prometu označavati određenim znakom. Istodobno, taj znak mora biti razlikovan u odnosu na upravo te proizvode i usluge. Znak Apple razlikovan je u odnosu na računalnu opremu, ali nije razlikovan u odnosu na voće i jabuke. Popis proizvoda i usluga stvara se pomoću posebne međunarodno usvojene klasifikacije, Nicanske klasifikacije proizvoda i usluga, pomoću koje se proizvodi i usluge svrstavaju u određene klase upravo zbog žigovne zaštite. Način i formiranje te klasifikacije ima svoju unutarnju logiku. Poduzetnik u pravilu odabire znak u odnosu na proizvode i usluge koje želi njima označiti. Tek potom će samostalno, ili uz pomoć stručne osobe, svrstati željene proizvode i usluge u klase sukladno Nicanskoj klasifikaciji. Cijena registracije ovisi o broju klasa koje su obuhvaćene, odnosno u koje su proizvodi i usluge svrstani.

4.5. Kako se žig stječe?

U Hrvatskoj, Europskoj uniji te u gotovo svim državama u svijetu, žig se stječe registracijom. Registracija podrazumijeva postupak pred nadležnim tijelom koje provjerava jesu li ispunjene sve zakonom propisane pretpostavke za registraciju, podrazumijeva mogućnost drugih osoba da se usprotive registraciji ako imaju neko ranije pravo (na primjer, ranije registrirani istovjetan znak u odnosu na slične proizvode i usluge) te obvezu plaćanja pristojbi za registraciju. Kad postupak registracije bude dovršen, žig se objavljuje u registru i u službenom glasilu te, od dana podnošenja prijave za registraciju, daje nositelju žiga isključiva prava.

Registracija je *prima facie* dokaz o postojanju žiga i pripadanju osobi koja je kao njegov nositelj upisana u registru. *Prima facie* dokaz znači da rješenje o registraciji služi nositelju prava kao uvjerenje pred svakim da on ima registriran žig. No, to rješenje nije apsolutno. Registrirani žig može se na različite načine naknadno osporiti. Na primjer, ako se žig ne rabi u neprekinutom razdoblju od pet godina u odnosu na proizvode i usluge za koje je registriran, zainteresirana osoba može pokrenuti postupak opoziva. Rješenjem o opozivu žig će prestati postojati, računajući od dana podnošenja zahtjeva za opoziv. Također, zainteresirana osoba, koja se tijekom postupka registracije nije usprotivila registraciji žiga pozivajući se na neko svoje ranije pravo, može to svoje ranije pravo isticati naknadno pokretanjem postupka poništaja već registriranog žiga. Ako u tom postupku uspije dokazati da ima ranije jače pravo, smatrat će se da kasniji žig nikada nije ni bio registriran i poništiti će ga se od samog

početka njegova trajanja. Dakle, registracija žiga daje svojem nositelju određenu sigurnost i snagu u gospodarskom prometu. Ona mu u svim pravnim postupcima daje prednost i teret dokaza prebacuje na suprotstavljenu stranu. Ipak, registracija žiga nije apsolutan, konačan i nepobitan dokaz da određeni žig postoji i pripada osobi koja je u registru upisana kao njegov nositelj. Ona je *prima facie* dokaz, ili dokaz „na prvi pogled“, ako i dok se ne ospori u postupku opoziva ili poništaja.

Postoje države u kojima se žig, osim registracijom, može steći samom uporabom u gospodarskom prometu. Poduzetnik rabi neki znak u odnosu na određene proizvode i usluge u gospodarskom prometu i pravni mu poredak temeljem toga priznaje isključiva prava. Tako je, na primjer, u Njemačkoj ili Ujedinjenom Kraljevstvu. No, bez obzira na tu mogućnost, i u ove dvije države se u neusporedivo većem broju slučajeva žigovi stječu registracijom.

4.6. Gdje se žig može i treba registrirati?

Žig je, kao i svako pravo intelektualnog vlasništva, po svojoj naravi teritorijalno ograničen. To znači da vrijedi samo na teritoriju države koja ga je priznala. Tako, u prvome redu, postoje nacionalni žigovi. Ipak, u nekim državnim asocijacijama moguće je imati jednu registraciju koja će vrijediti u više država. Takav je slučaj sa žigom Europske unije koji se registrira za cijelo područje Europske unije. Postoji, na primjer, i Benelux žig koji se registrira za područje Belgije, Luxemburga i Nizozemske. Ne postoji međunarodni žig, ali postoji međunarodna registracija žiga. To pojednostavljeno znači da postoji mogućnost podnošenja jedne jedinstvene prijave za više država, ali ta jedna prijava će se razgranati u onoliko pojedinačnih nacionalnih postupaka i posljedično nacionalnih žigova koliko država se tom međunarodnom registracijom želi obuhvatiti.

U Hrvatskoj se žig registrira pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo (Zavod). Zavod provodi postupak registracije, administrira registar žigova za Hrvatsku te objavljuje registracije hrvatskih žigova u nacionalnom službenom glasilu. Onaj poduzetnik, koji želi svoje proizvode i usluge plasirati samo na području Republike Hrvatske, posegnut će za nacionalnom hrvatskom registracijom i to će mu biti dovoljno.

Poduzetnici koji žele ili planiraju svoje proizvode i usluge plasirati u drugim državama trebaju registrirati žig i u tim državama. Teoretski, mogu pred nadležnim tijelom odabrane države pokrenuti postupak registracije za svaku pojedinu državu. No, u europskom i međunarodnom sustavu postoje načini kako se takav isti učinak može postići lakše i jeftinije od podnošenja pojedinačnih prijava za registraciju u svakoj pojedinačnoj željenoj državi.

Ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištu Europske unije, stoji mu na raspolaganju žig Europske unije. Takav postupak registracije je jednostavan i vrlo sličan nacionalnom postupku koji se provodi u Hrvatskoj. Europski ured za intelektualno vlasništvo (EUIPO) nadležan je za provedbu postupka registracije žiga Europske unije koji će imati učinak na području cijele Europske unije kao da je riječ o jednoj državi. Prijava za registraciju žiga Europske unije može se podnijeti neposredno Europskom uredu za intelektualno vlasništvo ili posredstvom hrvatskog Zavoda.

Ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištima država koja nisu u Europskoj uniji, tada mu na raspolaganju stoji međunarodna registracija. Riječ je o postupku kojeg administrira Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO). Prvo se treba registrirati žig u Hrvatskoj kao nacionalan žig, a potom se na temelju takve registracije Zavodu podnosi međunarodna prijava u kojoj se naznačuju države u kojima se želi steći žig. Zavod će formalno obrađenu prijavu proslijediti WIPO-u koji će međunarodnu prijavu odmah upisati u međunarodni registar kojeg vodi. No, ta će registracija djelovati samo uvjetno jer će WIPO prijavu proslijediti nadležnim tijelima u svakoj od država koje su naznačene u međunarodnoj prijavi. Svako nadležno tijelo provest će postupak provjere kako bi se utvrdilo može li prijavljeni žig biti registriran za područje njegove države. Ako u ostavljenom roku ne obavijesti WIPO o odbijanju registracije iz razloga koji su propisani u pojedinačnoj državi, smatrat će se da je žig registriran za tu državu. Tako će WIPO međunarodni registar biti referentna točka u kojoj će se vidjeti za koje je sve države pojedini žig registriran.

Registracija nacionalnog žiga:

nacionalna prijava
podnosi se Zavodu

Zavod provodi
postupak

nacionalna
registracija upisuje
se u registar Zavoda

Registracija žiga Europske unije:

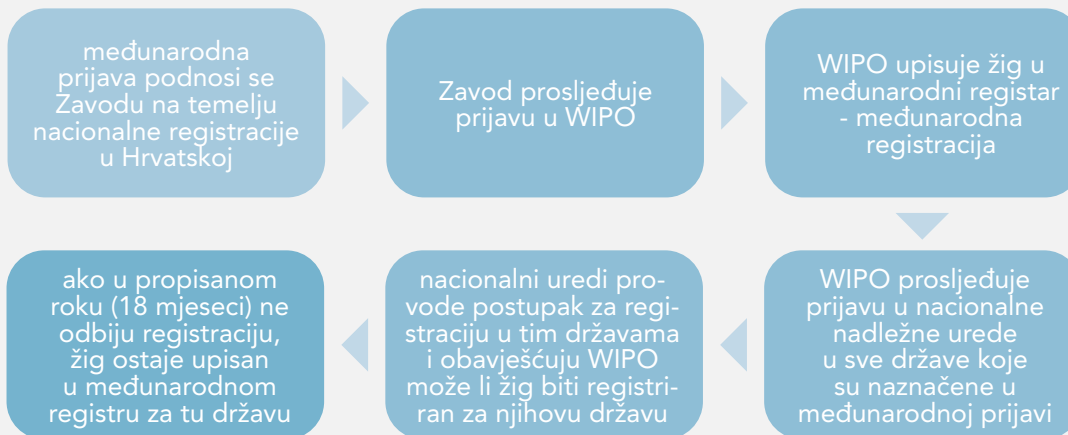

prijava za stjecanje žiga
Europske unije podnosi
se neposredno u EUIPO
ili posredstvom Zavoda

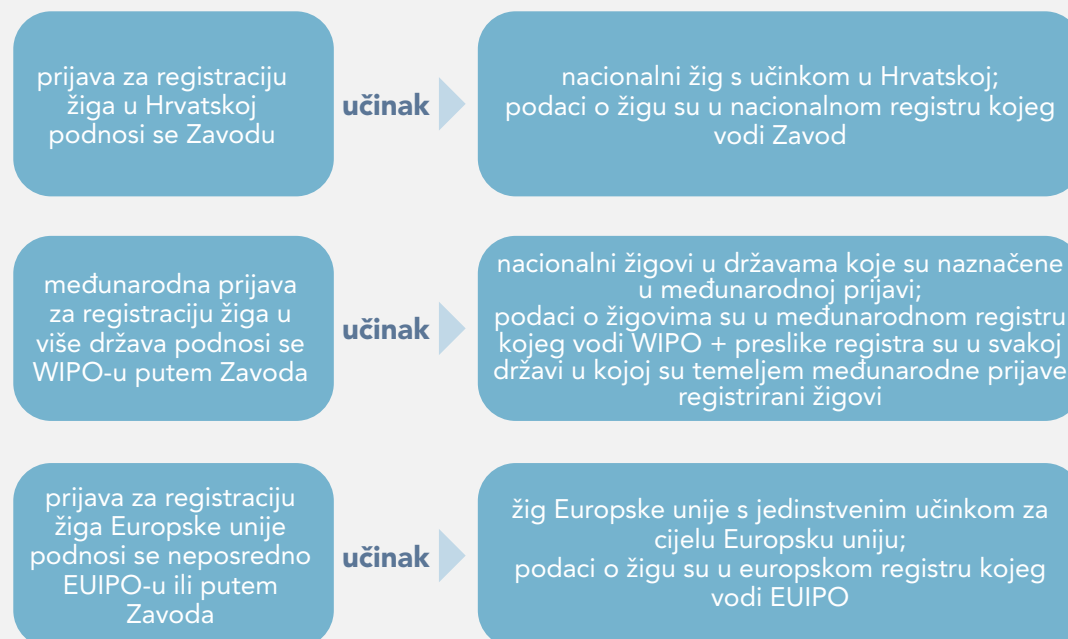
EUIPO provodi
postupak

registracija žiga
Europske unije upisuje
se u EUIPO registar

Međunarodna registracija žiga:

Teritorijalni učinci registracije žiga:

4.7. Što se sve ispituje u postupku registracije žiga?

Postupak registracije žiga ujednačen je u svim državama članicama Europske unije u pogledu njihovih nacionalnih postupaka i stjecanja nacionalnih žigova. Također, s time je ujednačen i postupak te pretpostavke za stjecanje žiga Europske unije. I na međunarodnoj razini, izvan Europske unije, putem nekoliko međunarodnih ugovora koje administrira Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) te ugovora kojeg administrira Svjetska trgovinska organizacija (WTO), u velikom broju država ujednačeni su postupci za stjecanje žiga, kao i pretpostavke koje se u tim postupcima ispituju.

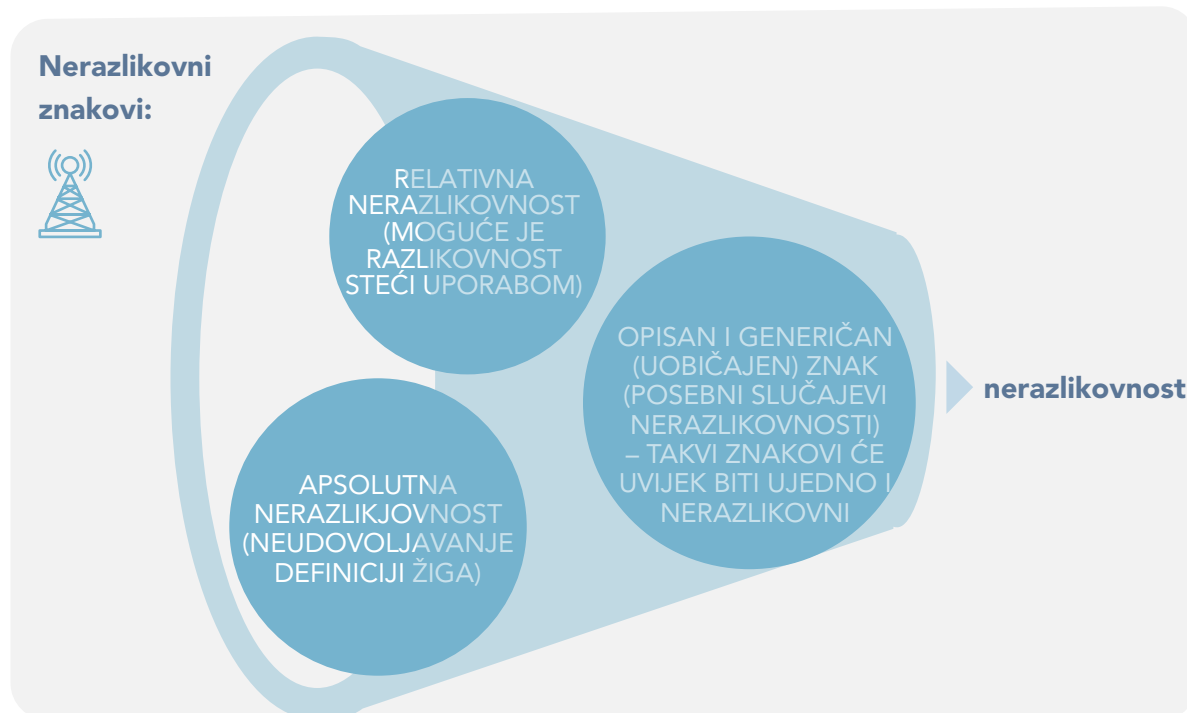
Postupak za registraciju žiga započinje podnošenjem prijave za registraciju žiga koju nadležno tijelo najprije ispita na formalnosti. Ako je prijava formalno uredna, nadležno tijelo po službenoj dužnosti ispituje udovoljava li prijavljeni znak, uz prijavljeni popis proizvoda i usluga, propisanim pretpostavkama da bi bio registriran kao žig. Te pretpostavke su od interesa za javnost, gospodarstvo, poduzetnike i potrošače i zato se ispituju po službenoj dužnosti. Ne smije se, zbog općeg javnog i društvenog interesa te čuvanja tržišnog natjecanja, dopustiti registracije znakova koji nisu u stanju ostvariti temeljne funkcije žiga.

Stoga je prvo pitanje može li znak kao takav uopće, uz ikakve proizvode i usluge, ostvariti funkciju žiga. Na primjer, nazivi moneta kao što su „euro“, „kuna“ ili pak općeprihvaćene kratice „TV“ ili „barkod“, nikada i ni pod kojim uvjetima te ni za kakve proizvode i usluge, ne mogu biti registrirani kao žigovi. Takvi znakovi nikada i nikako ne mogu biti razlikovni, ni uz koje proizvode i usluge. Oni, sami po sebi, niti uporabom naknadno ne mogu steći razlikovnost, jednostavno nisu prikladni da ostvare funkcije žiga i zato se kaže da su apsolutno nerazlikovni.

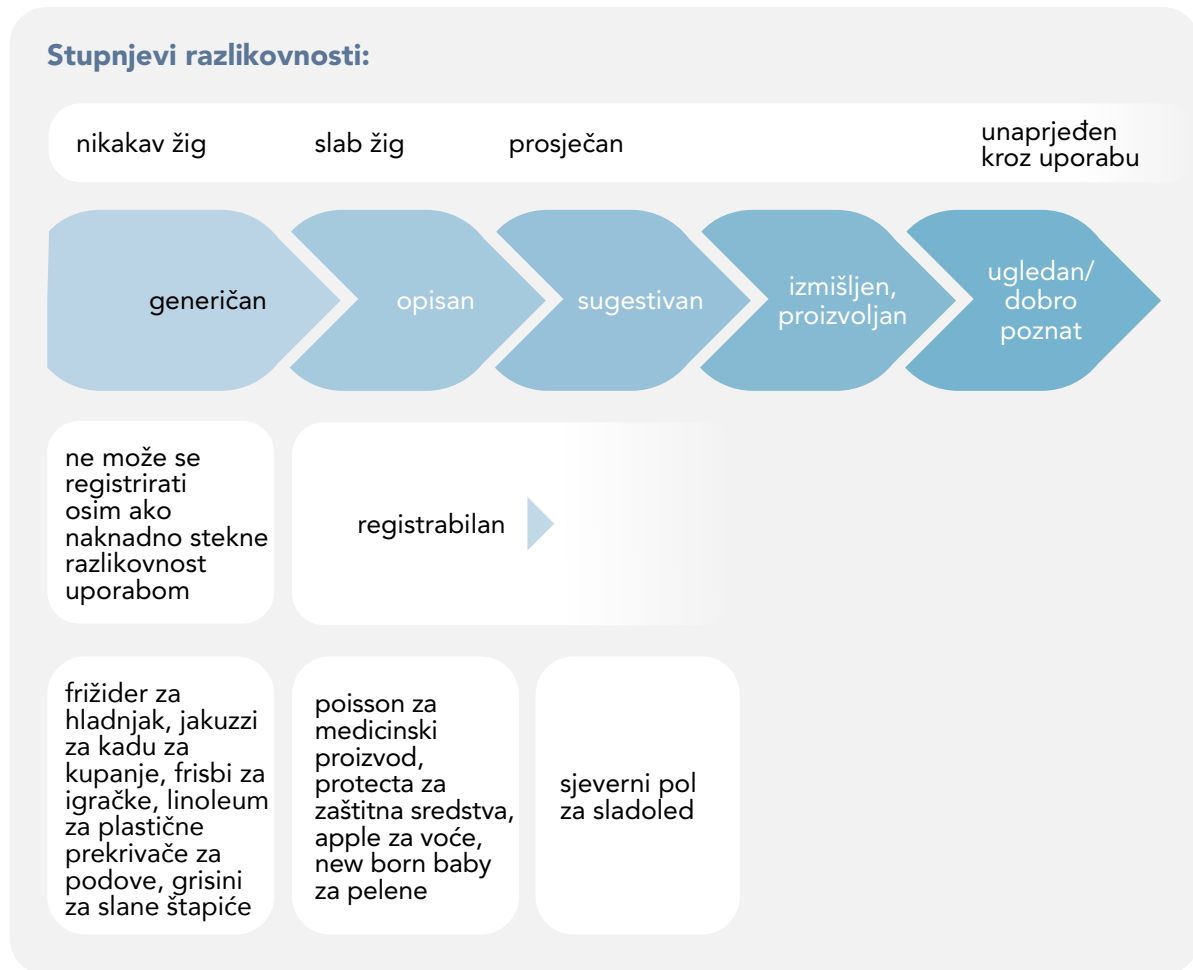
Iduće pitanje, koje će si nadležno tijelo postaviti prateći primjenjive propise, jest je li znak razlikovan u odnosu na proizvode i usluge za koje se prijavljuje. Pitanje je li znak relativno nerazlikovan jest relativno s obzirom da se propituje razlikovnost u odnosu na prijavljene proizvode i usluge. Na primjer, verbalni znak „Apple“ razlikovan je za računalnu opremu i računala, ali neće biti razlikovan za jabuke i voće. Ipak, znak koji je prvobitno bio nerazlikovan može slijedom uporabe steći razlikovnost. Na primjer, verbalni znak „Zagrebačka banka“ nije razlikovan u odnosu na banke i financijske usluge budući da riječ „banka“ jasno upućuje da je riječ o banci i pružanju financijskih usluga te se na toj riječi ne može imati monopol u obliku žiga. Riječ banka je slobodna za korištenje svim bankarskim institucijama i mora tako i ostati. Zato je riječ „banka“ u navedenom verbalnom znaku nerazlikovni element koji je, bez obzira na registraciju, svima slobodan za korištenje. S druge strane, riječ „zagrebačka“ znači da je banka iz Zagreba pa ni ta riječ ne može sama za sebe i u kombinaciji s riječju „banka“ biti razlikovna u odnosu na banke i financijske usluge. Ona upućuje da je banka

iz Zagreba pa bi, prema tome, sve banke koje su iz Zagreba mogle sebe prikazivati da su „zagrebačke banke“. Ipak, slijedom dugotrajne uporabe verbalnog znaka „Zagrebačka banka“ u odnosu na jednu te istu banku, taj je znak s vremenom i kroz uporabu stekao razlikovnost jer se u svijesti potrošača znak „Zagrebačka banka“ povezuje s jednim izvorom, jednim poduzetnikom, a to je svima poznata „Zagrebačka banka“, odnosno dio grupacije Unicredit. Stoga je razlikovnost izvorno nerazlikovnog znaka ovdje stečena uporabom. No, bez obzira na to što je verbalni znak „Zagrebačka banka“ registriran, nositelj toga žiga ne može spriječiti druge banke da u svojim nazivima i u svojim žigovima koriste riječ „banka“. Dakle, riječ „banka“ je u ovome kontekstu i dalje nerazlikovni dio znaka u odnosu na banke. Nekada poduzetnik može dodati razlikovnost nerazlikovnom verbalnom znaku tako da mu doda neki figurativni element, na primjer posebni font ili boju, veličinu slova, dodatne slikovne elemente i slično. U tom će se slučaju žig moći registrirati zbog figurativnih elemenata koje ga čine razlikovnim, ali će verbalni nerazlikovni elementi i dalje ostati slobodni za uporabu.

Nadalje, isključivo opisni znakovi kojima se opisuju karakteristike proizvoda (npr. vrsta, kakvoća, količina, namjena, vrijednost, zemljopisno podrijetlo ili vrijeme proizvodnje proizvoda ili pružanja usluge) također u pravilu nisu razlikovni i neće se moći registrirati. Isti je slučaj i s generičnim znakovima koji se sastoje isključivo od oznaka ili podataka koji su postali uobičajeni u svakodnevnom govoru ili u dobroj vjeri i ustaljenoj trgovačkoj praksi. Inicijalno opisni ili generični znakovi mogu uporabom steći razlikovnost te se tada i mogu registrirati kao žigovi.

Što je žig razlikovniji, to je jači, odnosno jača je njegova snaga kojom izvršava funkcije žiga na tržištu. Jači žigovi dat će svojem nositelju i širi opseg zaštite i bit će teže registrirati neki konkurirajuće sličan žig na ime drugog poduzetnika.

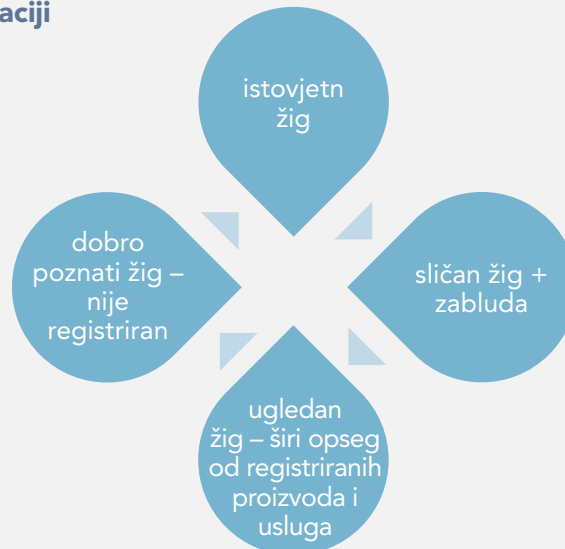
Ispitivanje razlikovnosti znaka koji se prijavljuje kao žig temeljno je pitanje u postupku registracije. No, ima i drugih situacija u kojima će nadležno tijelo po službenoj dužnosti odbiti prijavu za registraciju žiga. Na primjer, znakovi koji se sastoje isključivo od oblika proizvoda ili drugog obilježja koji proizlazi iz same vrste proizvoda ili je potreban za postizanje nekog tehničkog rezultata ili proizvodu daje bitnu vrijednost. Navedeno će biti smetnja za registraciju nekog znaka kao žiga jer se ne može dopustiti stjecanje monopola na obliku proizvoda. Neće se registrirati ni znakovi koji su protivni javnom interesu ili prihvaćenim moralnim načelima kao ni znakovi koji su prijevarni jer mogu dovesti javnost u zabludu u pogledu vrste, kakvoće ili zemljopisnog podrijetla proizvoda ili usluga. Po

službenoj dužnosti, odbija se registracija znaka koji sadrži grbove, zastave ili druge državne ambleme, službene znakove i oznake kontrola ili garancija, kao i sve njihove imitacije u heraldičkom smislu. Ovdje pripadaju i znakovi međunarodnih organizacija poput Crvenog križa, olimpijski simbol i slično, neovisno o proizvodima i uslugama za koje se pretendira steći zaštita. Naposljetku, i postojanje ranijih konkurirajućih zemljopisnih oznaka i ranijih biljnih vrsta na razini Europske unije bit će apsolutna smetnja za registraciju znaka kao žiga koja se provjerava po službenoj dužnosti u postupku registracije.

Ako prijavljeni znak, u odnosu na prijavljene proizvode i usluge, ne bude odbijen zbog prethodno opisanih apsolutnih smetnji za registraciju koje se provjeravaju po službenoj dužnosti, žig se objavljuje u službenom glasilu i od tada kreće rok od tri mjeseca za podnošenje prigovora. Prigovor je pravno sredstvo koje služi svim zainteresiranim stranama da u postupku registracije spriječe registraciju nekog žiga ako imaju ranije konkurirajuće pravo. Dakle, ranija konkurirajuća prava neće se ispitivati po službenoj dužnosti, nego samo po prigovoru. S obzirom na karakter postupka registracije i mogućnost prigovaranja registraciji konkurirajućeg žiga, mnogi poduzetnici, koji imaju veći broj žigova i redovito brinu o svojem intelektualnom vlasništvu, često angažiraju stručnu pomoć za praćenje postupaka registracije kako bi spriječili registracije konkurirajućih žigova. Treba ažurno pratiti prijave žigova koje se objavljuju i na taj način steći uvid u to postoji li konkurirajući poduzetnik na tržištu koji bi htio registrirati konkurirajući žig. Ipak, nije prigovor jedina mogućnost. Ako nositelj ranijeg prava propusti podnijeti prigovor u postupku registracije jer jednostavno nije primijetio da je netko nakon njega prijavio konkurirajući žig, pa onda takav kasniji žig bude registriran, tada nositelju ranijeg prava na raspolaganju stoji postupak poništaja već registriranog žiga. Poništiti ga može iz istih razloga iz kojih je mogao podnijeti prigovor, ali je to propustio učiniti.

Ranija prava, koja se mogu usprotiviti kasnijoj prijavi, su bilo koji raniji istovjetan ili sličan žig, bez obzira je li stečen u nacionalnom postupku registracije, temeljem međunarodne prijave ili je riječ o europskom žigu. Uspoređuju se znakovi te popisi proizvoda i usluga. Neće se moći registrirati kasniji znak koji je istovjetan s ranije registriranim znakom u odnosu na istovjetne proizvode i usluge. Nadalje, neće se registrirati ni sličan kasniji znak u odnosu na slične proizvode i usluge ako postoji vjerojatnost dovodenja u zabludu potrošača. I raniji dobro poznati žig u smislu članka 6.bis. Pariške konvencije bit će relativna smetnja registraciji, bez obzira na to što nije registriran. Naposljetku, i raniji ugledan žig bit će smetnja registraciji i to izvan popisa proizvoda i usluga za koje je registriran.

Raniji žigovi koji su smetnja registraciji

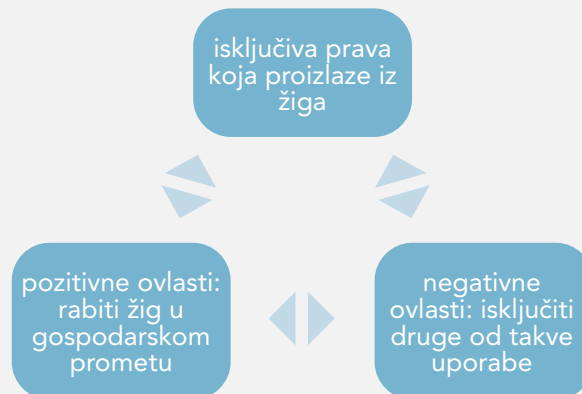

Ranije autorsko pravo, ranije pravo industrijskog vlasništva, ranija tvrtka ili ranije osobno ime te raniji lik također mogu biti relativna smetnja u postupku registracije žiga, iako bitno rjeđe.

4.8. Koji su učinci žiga?

Registrirani žig daje svojem nositelju isključiva prava. Na temelju isključivih prava, nositelj žiga može rabiti žig u gospodarskom prometu te ujedno odobriti ili zabraniti uporabu bilo kojeg istovjetnog ili zbunjujući sličnog žiga u gospodarskom prometu.

Isključiva prava koja proizlaze iz žiga:

Nositelj žiga može spriječiti svakog poduzetnika da bez njegovog odobrenja u gospodarskom prometu rabi:

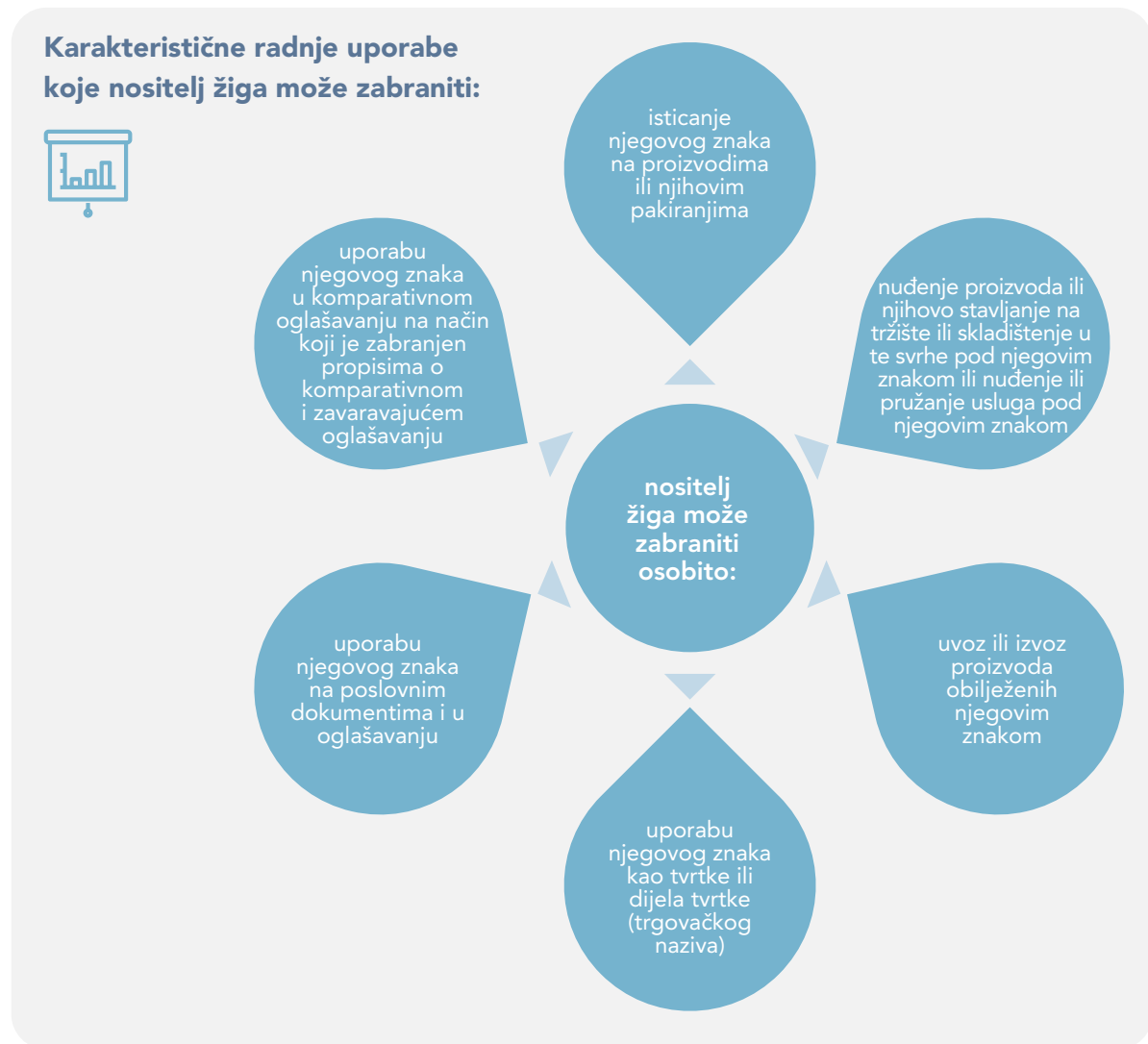
- istovjetan znak za istovjetne proizvode i usluge;
- istovjetan ili sličan znak za istovjetne ili slične proizvode i usluge kada postoji vjerojatnost dovođenja u zabludu, što uključuje vjerojatnost dovođenja u svezu toga znaka i njegovoga žiga;
- istovjetan ili sličan znak za različite proizvode i usluge, ali samo u slučaju kad registrirani žig već ima ugled na području Hrvatske i kad uporaba takvog znaka, bez opravdanih razloga, nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled takvog žiga ili im šteti.

Pitanje je li znak istovjetan ili sličan procjenjuje se na temelju tzv. nesavršenog sjećanja prosječnog potrošača. To podrazumijeva da potrošač nikada neće uzeti dva znaka, staviti ih jedan do drugoga i procjenjivati jesu li istovjetni ili slični. Procjena istovjetnosti ili sličnosti uzima u obzir da je neki znak potrošač pohranio u svome sjećanju te da će procjenjivati je li to taj isti znak na temelju svojeg sjećanja. To je sjećanje nesavršeno jer potrošač ne ide za tim da „uči na pamet“ znakove, već ih on doživljava „usput“. Takvo sjećanje potrošača valja uzeti u obzir kad se gleda jesu li znakovi istovjetni ili slični. Kod sličnih znakova uzima se u obzir je li sličnost tolika da bi potrošača dovela u zabludu ili je vjerojatno da će potrošač dovesti u svezu znak i žig. Sve se to analizira tek nakon što se pregledaju popisi proizvoda i usluga kako bi se ustanovilo jesu li istovjetni ili slični, tj. je li riječ o istim ili sličnim proizvodima i uslugama.

Ovakvu analizu provest će sud povodom tužbe nositelja registriranog žiga protiv poduzetnika koji koristi neregistrirani znak. Tužbom će, u pravilu, tražiti prestanak korištenja, a može postaviti i zahtjev za naknadu štete ili zahtjev za plaćanje naknade koju bi inače platio nositelj licencije ili zahtjev za povratom stečenog bez osnove. Ako i jedan i drugi imaju registrirane žigove, onda nositelj ranijeg žiga mora pred Zavodom za kasniji konkurirajući nacionalni žig ili žig stečen na temelju međunarodne registracije za Hrvatsku pokrenuti pred Zavodom postupak poništaja. Ako dokaže istovjetnost ili zbunjujuću sličnost žigova, uspjet će poništiti kasniji žig. Ako je riječ o kasnijem žigu Europske unije, tada se postupak poništaja treba pokrenuti pred EUIPO-om.

Uporaba je vrlo važna za održavanje žiga u vrijednosti, a propisuju se karakteristični načini uporabe žiga. Ako se žig rabi na bilo koji od tih ili sličnih načina, to se može smatrati uporabom. Na primjer, i samo reklamiranje proizvoda, bez stvarne prodaje, smatrat će se

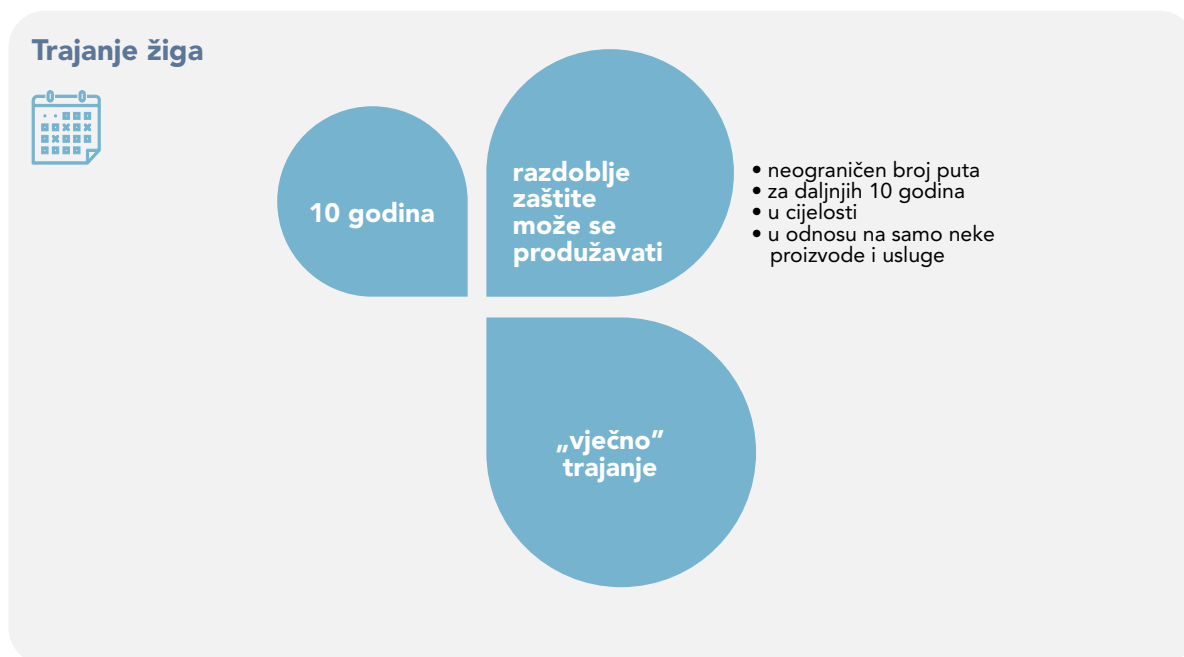
uporabom. Prodaja proizvoda i usluga, koji se isporučuju na području Hrvatske isključivo putem interneta, također se smatra uporabom, kao i sama ponuda proizvoda i usluga na internetu koja je prilagođena hrvatskom tržištu (uz korištenje hrvatskog jezika, mogućnosti kartičnog plaćanja u Hrvatskoj i slično).

4.9. Koliko žig može trajati?

Žig traje deset godina, ali se njegovo trajanje može neograničeni broj puta ponavljati pod uvjetom plaćanja pristojbi. Međutim, da bi opstao, žig se mora koristiti. Ako se žig ne bi koristio u neprekinutom razdoblju od pet godina, on bi postao podložan opozivu. Prijedlog za opoziv tuđeg žiga može podnijeti bilo koja zainteresirana strana. Postupak opoziva za

nacionalni žig ili žig stečen na temelju međunarodne registracije za Hrvatsku provodi Zavod, a za žig Europske unije EUIPO. Postupak opoziva najčešće se pokreće u situacijama kad nositelj ranijeg žiga pokrene tužbu protiv nositelja kasnijeg žiga ili korisnika neregistriranog znaka za zabranu korištenja. Tada nositelj kasnijeg žiga ili korisnik neregistriranog znaka pokreće postupak opoziva da bi osujetio tužbu i dokazao da je tužba neopravdana jer tužitelj, odnosno nositelj ranijeg žiga, zapravo taj žig ne koristi u neprekinutom razdoblju duljem od pet godina.

4.10. Što je zajednički žig?

Zajednički žigovi su posebne vrste žigova koje služe članovima skupine poduzetnika kako bi zajednički označavali svoje proizvode i usluge te time komunicirali posebnu poruku potrošačima. Samo članovi skupine koriste zajednički žig da bi se razlikovali od drugih poduzetnika na tržištu baš po tome što su članovi skupine, no može ga koristiti i sama skupina koja je nositelj zajedničkog žiga da bi promovirala interese svojih članova. Svrha mu je razlikovanje npr. zemljopisnog podrijetla, načina proizvodnje ili drugih zajedničkih karakteristika proizvoda i usluga članova skupine. Služi kao sredstvo zajedničke promocije poduzetnika koji na taj način razvijaju suradnju i nastupaju na tržištu udruženo, a ne individualno. Ipak, zajednički žig može se koristiti zajedno s individualnim žigom poduzetnika koji je pripadnik skupine i tada označuje članstvo u skupini koja je nositelj zajedničkog žiga.

Zajednički žig je svaki znak, kao i kod običnog žiga, koji se registrira jer je prikladan za razlikovanje proizvoda i usluga članova udruženja koje je nositelj toga žiga od proizvoda i usluga drugih poduzetnika. On je namijenjen za zajedničko označavanje proizvoda i usluga stavljenih na tržište od strane članova ili partnera te pravne osobe.

Nositelji zajedničkog žiga mogu biti pravne osobe i udruženja proizvođača, pružatelja usluga ili trgovaca koji u svoje ime mogu preuzimati obveze i ostvarivati prava, sklapati ugovore ili obavljati druge pravne radnje. Pravila o zajedničkom žigu moraju sadržavati popis osoba ovlaštenih za uporabu, uvjete članstva, uvjete koji određuju uporabu i odredbe koje se odnose na povredu prava u slučaju zlouporabe zajedničkog žiga.

Primjeri zajedničkih žigova:

Primjeri: Internet

4.11. Što je jamstveni žig?

Jamstvenom žigu karakter jamstvenog žiga daje namjeravana uporaba. Jamstveni žig služi za razlikovanje jedne ili više zajedničkih karakteristika proizvoda ili usluga koje potječu od različitih poduzetnika koji stavljaју na tržište proizvode i usluge s tom karakteristikom koju razlikuje jamstveni žig.

Sam nositelj jamstvenog žiga ne rabi žig, već kontrolira uporabu od strane onih koji su prema pravilima o jamstvenom žigu ovlašteni rabiti žig. Ovlaštenici na uporabu nisu međusobno ni u kakvom posebnom odnosu osim što na tržištu prodaju robu i usluge s karakteristikom ili više njih koju označuje, tj. razlikuje na tržištu, jamstveni žig. Nositelj jamstvenog žiga je ovlašten certificirati uporabu jamstvenog žiga. Jamstveni žig može se koristiti zajedno s individualnim žigom poduzetnika i tada također označuje da proizvodi tog poduzetnika imaju karakteristiku ili više njih koje razlikuje jamstveni žig.

Jamstveni žig može biti svaki znak, kao i kod običnog žiga, koji je prikladan za razlikovanje proizvoda i usluga koje je odobrio nositelj žiga u odnosu na materijal, način proizvodnje proizvoda ili pružanje usluga, kvalitetu, ispravnost ili druga obilježja proizvoda i usluga od drugih proizvoda i usluga koji nisu označeni na taj način.

Pravila o jamstvenom žigu moraju sadržavati navod o osobama ovlaštenim na korištenje žiga, obilježja koja se odobravaju žigom, način na koji tijela za izdavanje odobrenja za korištenje žiga trebaju testirati ta obilježja i nadzirati uporabu, kao i uvjete uporabe jamstvenog žiga, uključujući kazne za zlouporabu ili nepravilnu uporabu.

Nositelji jamstvenog žiga mogu biti sve fizičke i pravne osobe, uključujući institucije, tijela vlasti i druga javnopravna tijela pod uvjetom da ne obavljaju djelatnost koja uključuje nabavu proizvoda i usluga koje kao nositelj jamstvenog žiga certificiraju.

Primjeri jamstvenih žigova:

Primjeri: Internet

4.12. Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti žiga?

Troškovi registracije žiga ovise o broju klasa u koje su svrstani proizvodi i usluge za koje se traži registracija znaka. Troškovi su niži ako se prijava podnosi e-putem.

TROŠKOVI PRIJAVE I ODRŽAVANJA ŽIGA

			podnošenje prijave žiga	produljenje žiga (za razdoblje od daljnjih 10 godina)	opoziv žiga	prosljeđivanje prijave za međunarodnu registraciju žiga	
Nacionalni žig (RH)	Individualni žig	Za jedan razred proizvoda ili usluga	66,36 EUR (dostava prijave elektroničkim putem umanjuje se za 20 %)	159,27 EUR	132,72 EUR	39,82 EUR	
		Doplata za svaki dodatni razred proizvoda ili usluga	19,91 EUR (dostava prijave elektroničkim putem umanjeње se za 20 %)	39,82 EUR			
	Zajednički ili jamstveni žig	Za jedan razred proizvoda ili usluga	132,72 EUR (dostava prijave elektroničkim putem umanjuje se za 20 %)	318,53 EUR			
		Doplata za svaki dodatni razred proizvoda ili usluga	39,82 EUR (dostava prijave elektroničkim putem umanjuje se za 20 %)	79,63 EUR			
				** ako se plaća u dodatnom roku od 6 mjeseci, iznosi se udvostručuju			

			podnošenje prijave žiga	produljenje žiga (za razdoblje od daljnjih 10 godina)	opoziv žiga	prosljeđivanje prijave za međunarodnu registraciju žiga
Žig Europske unije 	Individualni žig	Za jedan razred proizvoda ili usluga	1.000 EUR (prijava elektroničkim putem – 850, 00 EUR)	1.000 EUR (produljenje podneseno elektroničkim putem – 850 EUR)	630 EUR	300 EUR
		Za drugi razred proizvoda ili usluga	50 EUR	50 EUR		
		Za svaki dodatni razred proizvoda i usluga (više od dva)	150 EUR	150 EUR		
	Zajednički ili certifikacijski žig	Za jedan razred proizvoda ili usluga	1.800 EUR (prijava elektroničkim putem – 1.500 EUR)	1.800 EUR (produljenje podneseno elektroničkim putem – 1.500 EUR)		
		Za drugi razred proizvoda i usluga	50 EUR	50 EUR		
		Za svaki dodatni razred proizvoda i usluga (više od dva)	150 EUR	150 EUR		
			**kašnjenje s plaćanjem pristojbe ili produžetka: 25 %, maks. 1.500 EUR			

		podnošenje prijave žiga	produljenje žiga (za razdoblje od daljnjih 10 godina)	opoziv žiga	prosljeđivanje prijave za međunarodnu registraciju žiga
Međunarodna registracija	ako znak nije u boji	653 CHF + **	653 CHF + **		
	ako je znak u boji	903 CHF + **	903 CHF + **		
** + dodatne naknade od 100 CHF za svaki dodatni razred proizvoda i usluga preko tri razreda + dopunske pristojbe od 100 CHF za svaku zemlju u kojoj se traži zaštita + individualne pristojbe pri naznaci nekih članica Unije prema kojima se primjenjuje isključivo pristojba u iznosu ovisno o zemlji					

IZVORI: Državni zavod za intelektualno vlasništvo (<https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/zigovi/postupak-zastite-u-hrvatskoj/naknade/>), Uredba o naknadama za postupke u području intelektualnog vlasništva i stručne usluge Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo NN 119/2021, Europski ured za intelektualno vlasništvo (<https://euipo.europa.eu/ohimportal/hr/fees-payable-direct-to-euipo>), World Intellectual Property Organization WIPO (<https://www.wipo.int/finance/en/madrid.html#payment>), pristupano dana 6. 12. 2021.

4.13. Statistički pokazatelji

PRIJAVE ŽIGOVA U RH					
Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj nacionalnih i međunarodnih prijava žiga u DZIV-u	3264	2871	3088	2974	3074

U nacionalnom postupku tijekom 2019. godine podneseno je 1648 prijava za registraciju žiga te 1426 zahtjeva za proširenje zaštite međunarodne registracije žiga u Republici Hrvatskoj putem Madridskog sustava međunarodne registracije žigova (ukupno 3074 prijava žiga).

Uredu Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) tijekom 2019. godine podneseno je 160 403 prijave žiga EU-a.

Zbirnih prijava žiga (nacionalnim putem, međunarodnim putem te prijave žiga EU-a koji djeluje na području EU-a, pa tako i u na području Republike Hrvatske) ukupno je 2019. godine s učinkom na području Republike Hrvatske bilo **163 477**.

Struktura prijavitelja u RH: prijave domaćih prijavitelja (1493 prijave), prijave stranih prijavitelja podnesene nacionalnom rutom (155 prijava), prijave podnesene međunarodnom rutom (1426 prijava).

Pojedinačno najzastupljenija država iz koje dolaze strani prijavitelji je SAD (33, odnosno 21% ukupnog broja stranih prijavitelja), Njemačka (15), Švicarska (14) te Češka (13).

Međunarodnom registracijom putem Madridskog sustava kao prijavitelji prednjače prijavitelji iz Kine (310, odnosno 22% ukupnog broja prijavitelja), Njemačke (128), Rusije (96), Bugarske (81) i Francuske (76).

Najčešće su prijavljivani žigovi iz razreda 35. Nicanske klasifikacije (*usluge oglašavanja i reklamiranja*), slijedi razred 9. (*računalni programi*), te razred 41. (*obuka, razonoda, sportske i kulturne djelatnosti*)

ŽIGOVI U VAŽENJU U RH

2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
126 874	121 841	116 970	111 774	107 793

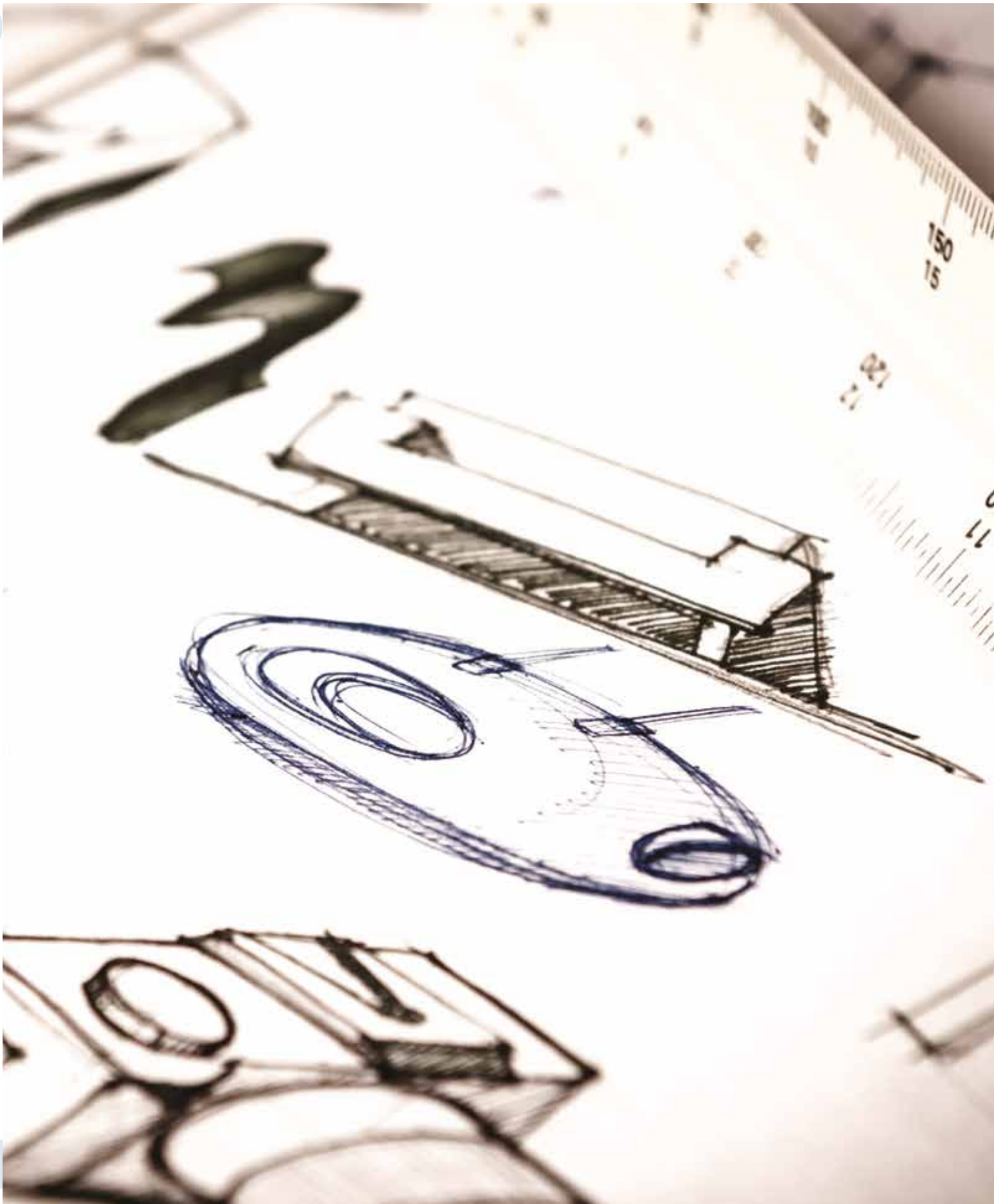
Najveći udio žigova u važenju je u razredu 35. Nicanske klasifikacije (*usluge oglašavanja i reklamiranja*), zatim u razredu 5. (*farmaceutski, medicinski i veterinarski preparati te ostali preparati za medicinske potrebe*).

Žig Europske unije: u prijavi (2020.: 177 207), u važenju: 153 564

MEĐUNARODNA PRIJAVA ŽIGA: u prijavi (2020.: 17,2 milijuna), u važenju: 64,4 milijuna žigova

IZVORI: Godišnje izvješće za 2019.g. Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, World Intellectual Property Organization (WIPO): *World Intellectual Property Indicators 2021*,

European Union Intellectual Property Office: EUIPO Statistics for European Union Trade Marks, 1996-01 to 2021-10 Evolution

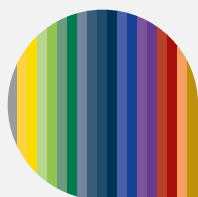

5. INDUSTRIJSKI DIZAJN

5.1. Što je industrijski dizajn?

Industrijskim dizajnom u pravnom sustavu štiti se vanjski izgled proizvoda kao estetska kategorija. Industrijski dizajn je po definiciji vanjski izgled proizvoda ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, a to su osobito crte, konture (obrisi), boje, oblici, teksture i/ili sam materijal proizvoda i/ili njegova ornamentacija. Ova definicija je bez ograničenja i obuhvaća svaku kreaciju s vidljivim elementima.

Vanjski izgled proizlazi iz:

boja

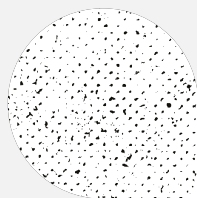
oblika

materijala

ornamentacije

tekstura

obrisa

crta

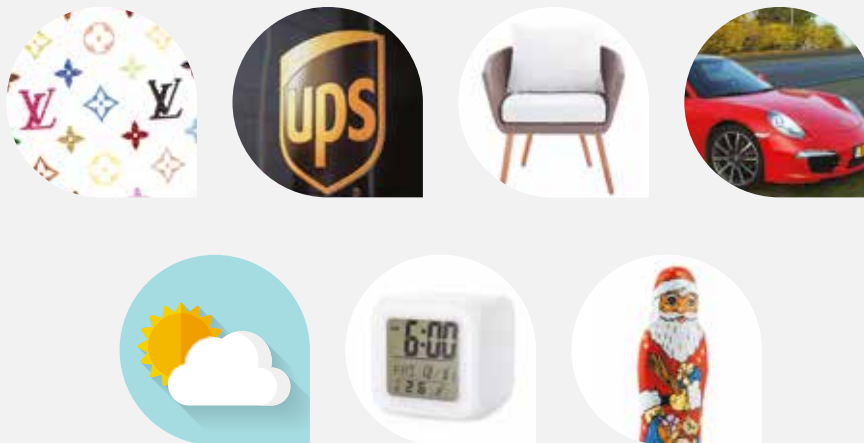
Primjeri: DZIV

5.2. Što sve može biti industrijski dizajn?

Današnje gospodarstvo nezamislivo je bez industrijskog dizajna. Vrlo često je dizajn taj koji svojim estetskim karakteristikama utječe na odluku potrošača da kupi proizvod. On može biti bilo koji vanjski izgled proizvoda ili dijela proizvoda. Može biti dizajn informatičke ikone, dizajn tipografskih slova i znakova, dizajn logotipa, dizajn odjeće i obuće, namještaja, automobila, uporabnih predmeta. Za razliku od žiga koji je oznaka podrijetla proizvoda, dizajn je vanjski, estetski izgled proizvoda.

Nekada se isti predmet zaštite može štiti paralelno i industrijskim dizajnom i žigom. To će biti slučaj kod razlikovnih znakova koji imaju i estetsku vrijednost. No, takvi slučajevi nisu baš česti. U svakom slučaju, bez obzira na mogućnost istodobne zaštite za isti predmet, ciljevi ovih dvaju oblika zaštite se međusobno razlikuju i mogu neometano koegzistirati ako nositelj ima interes registrirati oba oblika pravne zaštite za isti predmet. Pa će tako, u nekim slučajevima, neki logotip biti zaštićen istodobno i kao industrijski dizajn i kao žig ako nositelj želi zaštititi taj logotip kao razlikovnu oznaku te istodobno kao estetski proizvod.

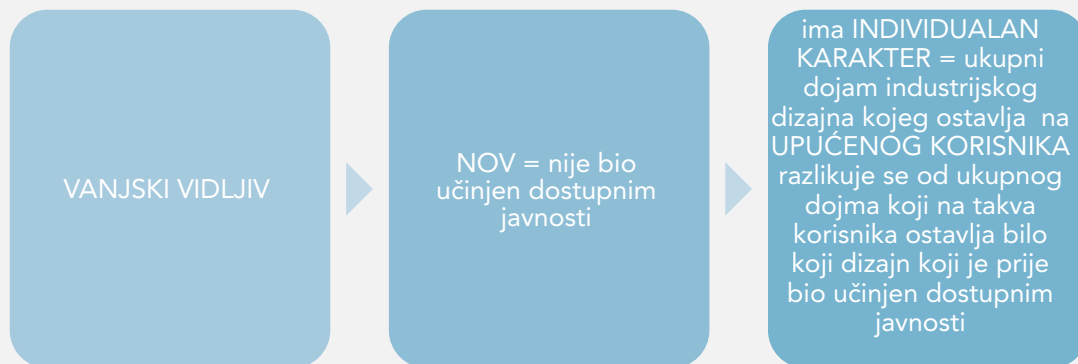
Primjeri industrijskog dizajna:

Primjeri: EUIPO

Da bi uživao pravnu zaštitu, dizajn mora biti vanjski vidljiv prilikom redovite uporabe proizvoda. Ne može se štiti dizajn koji se može vidjeti tek ako se razmontira proizvod. Samo oni dijelovi proizvoda koji su vanjski vidljivi prilikom redovite uporabe mogu se štiti industrijskim dizajnom. Dizajn mora biti nov što znači da prije registracije nije bio dostupan javnosti. Ipak, ta novost se ne procjenjuje u odnosu na gratis razdoblje od godine dana. To znači da dizajn koji je objavljen javnosti u razdoblju od godine dana prije podnošenja prijave za registraciju ipak može biti registriran. Nadalje, dizajn mora imati individualan karakter. To je jedna vrsta kreativnosti koja se traži. Individualan karakter dizajna podrazumijeva da se ukupni dojam industrijskog dizajna kojeg on ostavlja na upućenog korisnika razlikuje od ukupnog dojma koji na takva korisnika ostavlja bilo koji dizajn koji je prije bio učinjen dostupnim javnosti. Upućeni korisnik je pravni standard koji podrazumijeva veće znanje i viši stupanj pažnje od prosječnog korisnika, ali manje znanja i manji stupanj pažnje od profesionalnog dizajnera. Upućeni korisnik je osoba koja nije profesionalni dizajner, ali dobro poznaje i prati tržište te vrste predmeta kojoj pripada industrijski dizajn. Sve ove pretpostavke procjenjuju se teritorijalno, u odnosu na područje Europske unije, bez obzira koji dizajn se stječe, nacionalni ili dizajn Zajednice.

Pretpostavke za pravnu zaštitu industrijskog dizajna:

Procjenitelj pretpostavki za pravnu zaštitu industrijskog dizajna:

5.3. Kako se industrijski dizajn stječe?

U Hrvatskoj se industrijski dizajn stječe isključivo registracijom. U drugim državama Europske unije moguće je stjecanje industrijskog dizajna i samim stavljanjem na tržište, bez registracije. U Europskoj uniji postoji registrirani i neregistrirani dizajn Zajednice.

Postupak registracije za industrijski dizajn je najjednostavniji postupak registracije prava industrijskog vlasništva koji više sličí depozitu nego registraciji. Naime, ključne pretpostavke za stjecanje industrijskog dizajna, novost i individualni karakter, ne ispituju se u postupku registracije. Predmnijeva se da je prijavljeni dizajn nov i da ima individualni karakter. Postupak registracije podrazumijeva samo ispitivanje formalne urednosti prijave i tek nekih supstancijalnih pretpostavki kao što su je li dizajn uistinu dizajn, je li protivan javnom moralu i sadrži li neovlašteno tzv. rezervirane znakove, kao što su državne zastave i amblemi u heraldičkom smislu.

Kad postupak registracije bude dovršen, registrirani industrijski dizajn se objavljuje u registru i u službenom glasilu i od dana podnošenja prijave za registraciju daje nositelju dizajna isključiva prava.

Registracija je *prima facie* dokaz o postojanju industrijskog dizajna i pripadanju osobi koja je kao njegov nositelj upisana u registru. *Prima facie* dokaz znači da rješenje o registraciji služi nositelju prava kao uvjerenje pred svakime da on ima registriran industrijski dizajn. No, to rješenje nije apsolutno. Registrirani industrijski dizajn može se na različite načine naknadno osporiti. On se može poništiti u postupku poništaja pred nadležnim tijelom (Zavodom ili EUIPO-om) ako zainteresirana osoba dokaže da nije nov i da nema individualni karakter. Također, ako nositelj registriranog dizajna pokrene parnicu za zaštitu registriranog dizajna zbog povrede, tuženik može u samoj parnici isticati ništavost dizajna zbog nedostatka novosti i individualnog karaktera. U takvom slučaju i sam parnični sud može donijeti odluku o poništaju registriranog dizajna. Dakle, registracija industrijskog dizajna daje svojem nositelju određenu sigurnost i snagu u gospodarskom prometu. Ona mu u svim pravnim postupcima daje prednost i teret dokaza prebacuje na suprotstavljenu stranu. Ipak, registracija industrijskog dizajna nije apsolutan, konačan i nepobitan dokaz da određeni dizajn postoji i pripada osobi koja je u registru upisana kao njegov nositelj. Ona je *prima facie* dokaz, ili dokaz „na prvi pogled“, ako i dok se ne ospori u postupku poništaja ili u parnici zbog povrede.

Postoje države u kojima se industrijski dizajn može steći stavljanjem na tržište. Također, i dizajn Zajednice može biti neregistrirani dizajn stečen stavljanjem na tržište. Ipak, pravna

zaštita takvog industrijskog dizajna bitno je slabija od one stečene registracijom. Na primjer, neregistrirani dizajn Zajednice štiti samo od kopiranja, ali ne i od drugih oblika zlouporabe. Taj oblik zaštite traje i bitno kraće od registriranog dizajna Zajednice.

5.4. Gdje se industrijski dizajn može i treba registrirati?

Industrijski dizajn, kao i svako pravo intelektualnog vlasništva, je po svojoj naravi teritorijalno ograničen. To znači da vrijedi samo na teritoriju države koja ga je priznala. Tako, u prvome redu, postoje nacionalni industrijski dizajni. Postoji i dizajn Zajednice koji ima jedinstvene učinke na području cijele Europske unije. Ne postoji međunarodni industrijski dizajn ali postoji međunarodna registracija, odnosno međunarodni depozit industrijskog dizajna. To pojednostavljeno znači da postoji mogućnost podnošenja jedne jedinstvene prijave za više država, ali ta jedna prijava će se razgranati u onoliko pojedinačnih nacionalnih dizajna, koliko država se tom međunarodnom registracijom želi obuhvatiti.

U Hrvatskoj se industrijski dizajn registrira pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo (Zavod). Zavod provodi postupak registracije, administrira registar industrijskih dizajna za Hrvatsku te objavljuje registracije hrvatskih dizajna u nacionalnom službenom glasilu. Onaj poduzetnik koji želi svoje proizvode i usluge plasirati samo na području Republike Hrvatske posegnut će za nacionalnom hrvatskom registracijom i to će mu biti dovoljno.

Poduzetnici koji žele ili planiraju svoje proizvode i usluge plasirati u drugim državama trebaju registrirati dizajn i u tim državama. Teoretski, mogu pred nadležnim tijelom odabrane države pokrenuti postupak registracije za svaku pojedinu državu. No, u europskom i međunarodnom sustavu postoje načini kako se takav isti učinak može postići lakše i jeftinije od podnošenja pojedinačnih prijava za registraciju u svakoj pojedinačnoj željenoj državi.

Ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištu Europske unije, stoji mu na raspolaganju dizajn Zajednice. Takav postupak registracije je jednostavan i vrlo sličan nacionalnom postupku koji se provodi u Hrvatskoj. Europski ured za intelektualno vlasništvo (EUIPO) nadležan je za provedbu postupka registracije dizajna Zajednice koji će imati učinak na području cijele Europske unije kao da je riječ o jednoj državi. Prijava za registraciju dizajna Zajednice može se podnijeti neposredno Europskom uredu za intelektualno vlasništvo ili posredstvom hrvatskog Zavoda.

Ako poduzetnik planira svoje proizvode i usluge plasirati na tržištima država koja nisu u Europskoj uniji, tada mu na raspolaganju stoji međunarodna registracija, odnosno

međunarodni depozit. Riječ je o postupku kojeg administrira Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO). Tu se međunarodna registracija podnosi direktno WIPO-u, bez sudjelovanja Zavoda. No, ta će registracija djelovati samo uvjetno jer će WIPO prijavu proslijediti nadležnim tijelima u svakoj od država koje su naznačene u međunarodnoj prijavi. Svako nadležno tijelo provest će postupak provjere može li prijavljeni dizajn biti registriran za područje njegove države. Ako u ostavljenom roku ne obavijesti WIPO o odbijanju registracije iz razloga koji su propisani u pojedinačnoj državi, smatrat će se da je industrijski dizajn registriran za tu državu. Tako će WIPO međunarodni registar biti referentna točka u kojoj će se vidjeti za koje je sve države pojedini dizajn registriran.

Registracija nacionalnog dizajna:

nacionalna prijava
podnosi se Zavodu

Zavod provodi
postupak

nacionalna
registracija upisuje
se u registar Zavoda

Registracija dizajna Zajednice:

prijava za stjecanje
dizajna Zajednice
podnosi se neposredno
u EUIPO-u ili
posredstvom Zavoda

EUIPO provodi
postupak
registracije.

registracija dizajna
Zajednice upisuje se
u registar EUIPO-a

Međunarodna registracija dizajna:

međunarodna
prijava
podnosi se neposredno
WIPO-u

WIPO
upisuje
dizajn u
međunarodni
registar →
međunarodna
registracija

WIPO prosljeđuje prijavu
u nacionalne
nadležne
urede u sve
države koje su
naznačene u
međunarodnoj prijavi

nacionalni
uredi provode
postupak za
registraciju u
tim državama
i obavješćuju
WIPO može
li dizajn biti
registriran za
njihovu državu

ako u propisanom roku
(6 ili 12 mjeseci) ne odbiju registraciju, dizajn ostaje upisan u međunarodnom registru za tu državu

Teritorijalni učinci registracije dizajna:

prijava za registraciju dizajna u Hrvatskoj podnosi se Zavodu

učinak

nacionalni dizajn s učinkom u Hrvatskoj; podaci o dizajnu su u nacionalnom registru kojeg vodi Zavod

međunarodna prijava za registraciju dizajna u više država podnosi se neposredno WIPO-u

učinak

nacionalni dizajni u državama koje su naznačene u međunarodnoj prijavi; podaci o dizajnim su u međunarodnom registru kojeg vodi WIPO + preslike registra su u svakoj državi u kojoj su temeljem međunarodne prijave registrirani dizajni

prijava za registraciju dizajna Zajednice podnosi se neposredno EUIPO-u ili putem Zavoda

učinak

dizajn Zajednice s jedinstvenim učinkom za cijelu Europsku uniju; podaci o dizajnu su u europskom registru kojeg vodi EUIPO

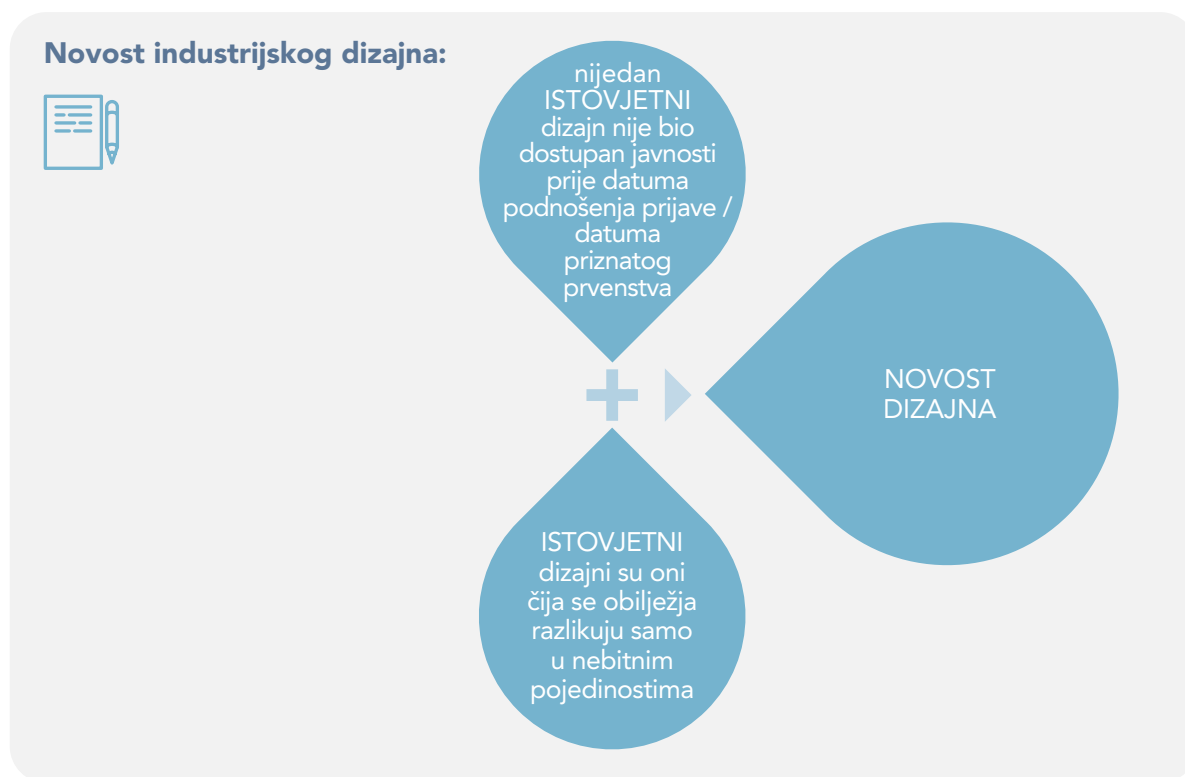
5.5. Što se sve ispituje u postupku registracije industrijskog dizajna?

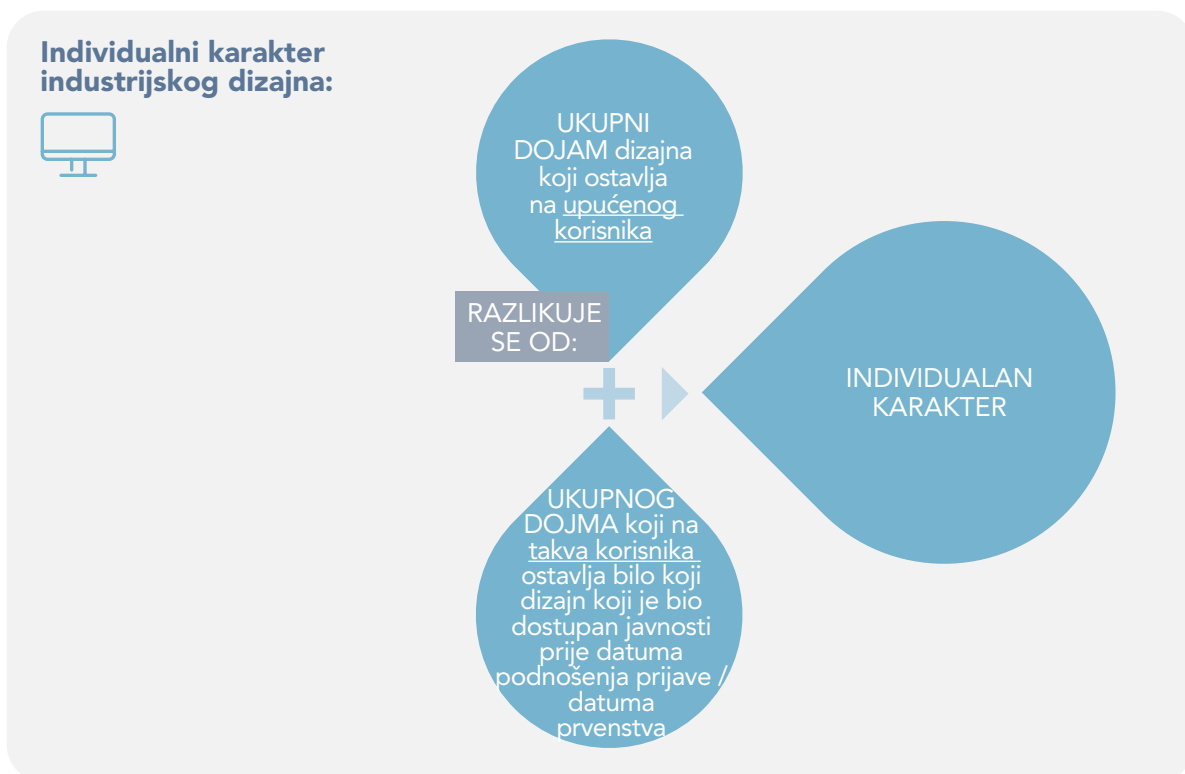
Postupak registracije industrijskog dizajna ujednačen je u svim državama članicama Europske unije u pogledu njihovih nacionalnih postupaka i stjecanja nacionalnih industrijskih dizajna. Također, s time je ujednačen i postupak te pretpostavke za stjecanje dizajna Zajednice. I na međunarodnoj razini, izvan Europske unije, putem nekoliko međunarodnih ugovora koje administrira Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) te ugovora kojeg administrira Svjetska trgovinska organizacija (WTO), u velikom broju država ujednačeni su postupci za stjecanje industrijskog dizajna, kao i pretpostavke koje se u tim postupcima ispituju.

Postupak za registraciju industrijskog dizajna započinje podnošenjem prijave koju nadležno tijelo najprije ispituje na formalnosti. Ako je prijava formalno uredna, nadležno tijelo po službenoj dužnosti ispituje je li prijavljeni dizajn uopće dizajn, udovoljava li definiciji dizajna, je li prijavljeni dizajn protivan javnom moralu te sadržava li bez dopuštenja tzv. rezervirane znakove kao što su zastave, grbovi i slična obilježja u heraldičkom smislu.

5.6. Što se ne ispituje u postupku registracije?

U postupku registracije neće se ispitivati temeljne pretpostavke za stjecanje industrijskog dizajna, a to su novost i individualni karakter. Te se pretpostavke predmnijevaju. Naime, takav postupak registracije, iako na prvi pogled neobičan, uobičajen je. Kad bi se po službenoj dužnosti ili na zahtjev u postupku registracije ispitivala novost i individualni karakter, to bi uvelike produžilo trajanje postupka što nije u naravi industrijskog dizajna. Dizajni se brzo mijenjaju i postupak koji bi trajao duže od nekoliko mjeseci ili godine dana ne ide u korak s činjenicom da se dizajn registrira na vrijeme od pet godina. Dok bi se postupak dovršio, za mnoge vrste proizvoda bi dizajn jednostavno zastario. Zato se u sustavima u Europskoj uniji ne ispituju supstancijalne pretpostavke novosti i individualnog karaktera, već se samo predmnijevaju. Tek u postupku poništaja ili parnice te će se pretpostavke ispitati na zahtjev zainteresirane stranke, odnosno tuženika u parnici zbog povrede dizajna.

Pri ocjeni individualnog karaktera dizajna, mora se uzeti u obzir stupanj slobode koju je dizajner imao pri stvaranju dizajna. Što je stupanj slobode bio manji, i minimalne razlike utjecat će na individualan karakter industrijskog dizajna.

5.7. Koji su učinci industrijskog dizajna?

Registrirani industrijski dizajn daje svojem nositelju isključiva prava. Na temelju isključivih prava, nositelj dizajna može rabiti industrijski dizajn u gospodarskom prometu te ujedno odobriti ili zabraniti uporabu istog industrijskog dizajna u gospodarskom prometu.

Nositelj industrijskoga dizajna ima isključivo pravo korištenja registriranoga dizajna. Korištenje obuhvaća osobito izradu, ponudu, stavljanje u promet, uvoz, izvoz, korištenje proizvoda u kojem je dizajn sadržan ili na koji je dizajn primijenjen te skladištenje takva proizvoda u navedene svrhe.

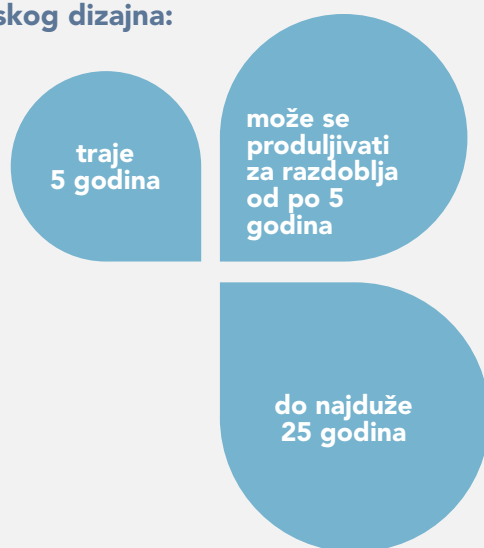
Nositelj industrijskoga dizajna ima isključivo pravo sprječavanja drugih osoba da se tim dizajnom koriste bez njegova odobrenja. Ako je objava registriranoga industrijskoga dizajna

Isključiva prava koja proizlaze iz industrijskog dizajna:

odgođena, za vrijeme trajanja odgode nositelj ima pravo spriječiti druge osobe da se tim dizajnom koriste samo ako je to korištenje rezultat kopiranja registriranoga dizajna.

5.8. Koliko industrijski dizajn može trajati?

Registrirani industrijski dizajn traje pet godina, s tim da se njegovo trajanje može produljivati na uzastopna razdoblja od po pet do najviše dvadeset pet godina, pod uvjetom plaćanja pristojbi. Neregistrirani dizajn Zajednice traje svega tri godine, računajući od stavljanja dizajna na tržište.

Trajanje industrijskog dizajna:

5.9. Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti industrijskog dizajna?

TROŠKOVI REGISTRACIJE I ODRŽAVANJA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA								
		podnošenje zahtjeva za registraciju industrijskog dizajna	održavanje industrijskog dizajna u vrijednosti (za prvih 5 godina) i objava podataka o industrijskom dizajnu	podnošenje zahtjeva za odgodu objave i objavu registracije industrijskoga dizajna u slučaju odgode	produženje zaštite industrijskog dizajna (od po 5 godina)	podnošenje zahtjeva za proglašavanje ništavim industrijskog dizajna	izdavanje svjedodžbe o pravu prvenstva	prosljeđivanje prijave dizajna Zajednice
Nacionalni industrijski dizajn (RH) 	za jedan industrijski dizajn	26,54 EUR (dostava prijave elektroničkim putem, umanjuje se za 20 %)	53,09 EUR	39,82 EUR	53,09 EUR	199,08 EUR	19,91 EUR	19,91 EUR
	za svaki sljedeći dizajn sadržan u višestrukoj prijavi	6,64 EUR (dostava prijave elektroničkim putem, umanjuje se za 20 %)	26,54 EUR		26,54 EUR			
					** ako se plaća u dodatnom šestomjesečnom roku, iznosi se udvostručuju		(6,64 EUR doplata za svaki dodatni primjerak svjedodžbe)	

		podnošenje zahtjeva za registraciju industrijskog dizajna	održavanje industrijskog dizajna u vrijednosti (za prvih 5 godina) i objava podataka o industrijskom dizajnu	podnošenje zahtjeva za odgodu objave i objavu registracije industrijskoga dizajna u slučaju odgode	produženje zaštite industrijskog dizajna (od po 5 godina)	podnošenje zahtjeva za proglašavanje ništavim industrijskog dizajna	izdavanje svjedodžbe o pravu prvenstva	prosljeđivanje prijave dizajna Zajednice
Dizajn Zajednice (EU) 	za jedan industrijski dizajn	230 EUR	120 EUR	40 EUR	Za svaki dizajn (neovisno je li je obuhvaćen višestrukom prijavom ili ne): za prvo razdoblje produženja = 90 EUR za drugo razdoblje produženja = 120 EUR za treće razdoblje produženja = 150 EUR za četvrto razdoblje produženja = 180 EUR	350 EUR		
	dodatna registracija / objava / odgoda objave za svaki dizajn od drugog do desetog = 115 EUR za svaki dizajn od jedanaestog nadalje = 50 EUR	za svaki dizajn od drugog do desetog = 60 EUR za svaki dizajn od jedanaestog nadalje = 30 EUR	za svaki dizajn od drugog do desetog = 20 EUR za svaki dizajn od jedanaestog nadalje = 10 EUR					
			*odnosi se samo na objavu					

		podnošenje zahtjeva za registraciju industrijskog dizajna	održavanje industrijskog dizajna u vrijednosti (za prvih 5 godina) i objava podataka o industrijskom dizajnu	podnošenje zahtjeva za odgodu objave i objavu registracije industrijskoga dizajna u slučaju odgode	produženje zaštite industrijskog dizajna (od po 5 godina)	podnošenje zahtjeva za proglašavanje ništavim industrijskog dizajna	izdavanje svjedodžbe o pravu prvenstva	prosljeđivanje prijave dizajna Zajednice
Međunarodna registracija 	za jedan industrijski dizajn	397,00 CHF	17,00 CHF (za svaku reprodukciju koja će se objaviti)					
	za svaki sljedeći dizajn sadržan u višestrukoj prijavi	19,00 CHF	150,00 CHF (za svaku stranicu, osim prve, na kojoj je prikazana jedna ili više reprodukcije, gdje se reprodukcije dostavljaju na papiru)					
			*odnosi se samo na objavu					

IZVORI: Državni zavod za intelektualno vlasništvo (<https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/industrijski-dizajn/postupak-zastite-u-hrvatskoj/troskovi/>), Uredba o naknadama za postupke u području intelektualnog vlasništva i stručne usluge Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo NN 119/2021, Europski ured za intelektualno vlasništvo (<https://euipo.europa.eu/ohimportal/hr/rcd-fees-directly-payable-to-euipo>), World Intellectual Property Organization WIPO (<https://www.wipo.int/hague/en/>, <https://www.wipo.int/hague/en/fees/sched.html>), pristupano dana 08. 01. 2022.

5.10. Statistički pokazatelji

PRIJAVA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA U RH

Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupni broj prijava (domaći prijavitelji, prijave stranih prijavitelja podnesene nacionalnom prijavom i prijave podnesene međunarodnim putem - Haški sporazum)	256	225	185	203	265

U nacionalnom postupku pred Zavodom, u 2020. godini fizičke osobe podnijele su 74 % prijava za registraciju dizajna, a pravne osobe 26 %.

Uredu Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) u 2020. godini podnesene su 30 928 prijava za registraciju dizajna Zajednice koje se odnose i na Republiku Hrvatsku.

Struktura prijavitelja u RH za 2020. godinu: prijave domaćih prijavitelja (153 prijave), prijave stranih prijavitelja podnesene nacionalnom prijavom (2 prijave), prijave podnesene međunarodnim putem (110 prijava).

Polazeći od broja prijava domaćih prijavitelja u nacionalnom postupku pred Zavodom u 2020. godini, najveći broj prijava podnijeli su prijavitelji iz Zagrebačke županije i Grada Zagreba (56 %), zatim prijavitelji iz Primorsko-goranske županije (13 %), Splitsko-dalmatinske županije (10 %), Istarske županije (5 %) te Zadarske županije (4 %).

Najveći broj prijava za registraciju industrijskog dizajna podnesenih Zavodu u nacionalnom postupku u 2020. godini je u razredu 14. Lokarnske klasifikacije za industrijski dizajn (*oprema za snimanje, telekomunikaciju ili za obradu informacija*), zatim u razredu 21. (*igre, igračke, šatori i sportski artikli*) te u razredu 32. (*grafički simboli i logotipi, dekorativni uzorci za površine i ornamentacija*).

DIZAJN U VAŽENJU U RH

2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
4780	4362	3939	3788	3569

Dizajn Zajednice: broj prijava (2020. godina: 30 953)

Međunarodna prijava dizajna: broj prijava (2020. godina: 1 101 900)

IZVORI: Godišnje izvješće 2020. godine, Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, World Intellectual Property Organization (WIPO): World Intellectual Property Indicators 2021, European Union Intellectual Property Office: EUIPO Statistics for Community Designs. 2003-01 to 2021-11 Evolution

6.

ZEMLJOPISNE OZNAKE

6.1. Što je zemljopisna oznaka?

U proizvodnji i plasmanu hrane na nacionalna tržišta i na europsko tržište, sve su popularnije oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti te oznake zajamčeno tradicionalnih specijaliteta kojima se označava da određeni proizvod ima određenu kakvoću i karakteristike koje su povezane s njegovim zemljopisnim podrijetlom, odnosno da postoji određena tradicija u proizvodnji određenih proizvoda. Pokazalo se da su potrošači spremni platiti višu cijenu za ovako označene proizvode jer vjeruju u njihovu bolju kakvoću s obzirom na njihovo zemljopisno podrijetlo, odnosno tradicionalan ugled.

Hrvatska je potpuno integrirana u europska pravila kojima se uređuju sustavi kvalitete za prehrambene i poljoprivredne proizvode, za vina i jaka alkoholna pića, kao i u sustav kojim se uspostavila europska zajednička organizacija tržišta poljoprivrednih proizvoda. Sva pravila o ovim pitanjima donose se na razini Europske unije. Provedba sustava kvalitete za proizvođače raznovrsnih kvalitetnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda može povoljno utjecati na ruralno gospodarstvo, posebno na područjima ograničenih mogućnosti, u planinskim područjima te u najudaljenijim regijama gdje poljoprivredni sektor predstavlja važni dio gospodarstva i gdje su troškovi proizvodnje visoki. Sustavi kvalitete mogu doprinijeti i nadopuniti politiku ruralnog razvoja, kao i politike tržišne i dohodovne potpore zajedničke poljoprivredne politike u Europskoj uniji. Posebno mogu doprinijeti područjima u kojima poljoprivredni sektor ima veću gospodarsku važnost te područjima s otežanim uvjetima gospodarenja. Politika kvalitete poljoprivrednih proizvoda trebala bi pružiti proizvođačima prave alate za postizanje bolje prepoznatljivosti i promidžbu onih proizvoda koji imaju posebne karakteristike, dok u isto vrijeme štiti te proizvođače od nepravedne prakse. Mjere sustava kvalitete namijenjene su pružanju podrške poljoprivrednim i proizvodnim djelatnostima i poljoprivrednim sustavima koji se povezuju s visokokvalitetnim proizvodima čime doprinose ostvarivanju ciljeva politike ruralnog razvoja.

Osnovni okvir sustava kvalitete obuhvaća oznake zemljopisnog podrijetla, oznake izvornosti i oznake zajamčeno tradicionalnog specijaliteta. Pored toga, postoje i sustavi neobaveznih izraza kvalitete, kao što su planinski proizvod i proizvod otočke poljoprivrede.

Sustavi kvalitete:

Oznaka zemljopisnog podrijetla podrazumijeva blaži intenzitet veze proizvoda i zemljopisnog područja tako da je tu riječ o situacijama da se postupak proizvodnje vezuje uz određeno područje zbog čega proizvod ima određene karakteristike i određenu kakvoću. Oznaka izvornosti podrazumijeva jači intenzitet veze proizvoda i zemljopisnog područja gdje je ne samo postupak proizvodnje, već i podrijetlo svih sirovina povezano s određenim zemljopisnim područjem.

Unutar Europske unije djeluje jedinstveni, unitaran sustav oznaka zemljopisnog podrijetla i oznaka izvornosti te zajamčeno tradicionalnih specijaliteta. Nema zasebnih i paralelnih nacionalnih sustava. Europski sustav zaštite oznaka karakterizira to što se oznake registriraju u dva koraka – prvo na nacionalnoj razini, stvaranjem prijelazne zaštite, a potom se ide na europsku razinu čime se nacionalna zaštita automatski gasi i pretvara u europsku ili se gubi u cijelosti ako registracija na europskoj razini nije uspjela.

6.2. Kako se stječe zemljopisna oznaka?

Sve vrste zemljopisnih oznaka stječu se registracijom koja u konačnici ima učinak na području cijele Europske unije. Ne postoje neregistrirane zemljopisne oznake. Registracijski postupak je kombinacija nacionalnih aktivnosti te aktivnosti na europskoj razini. U postupku stjecanja karakteristično je da sudjeluje nacionalno javno tijelo – Ministarstvo poljoprivrede, koje se od nadležne institucije na nacionalnoj razini pretvara u stranku u postupku na europskoj razini. Takva situacija ne postoji ni za koje drugo pravo intelektualnog vlasništva. Sva druga prava intelektualnog vlasništva postoje i opstaju oviseći isključivo o aktivnostima privatnih osoba. Kod zemljopisnih oznaka, međutim, vrlo važnu ulogu ima Ministarstvo poljoprivrede koje se svrstava na stranu hrvatskih poduzetnika – proizvođača proizvoda označenih zemljopisnim oznakama. Time registracija zemljopisne oznake dijelom ima i javnopravni karakter. Tako je to u svim državama članicama Europske unije.

Europske sheme kvalitete:

Uredba (EU) br. 1151/2012 od 21. studenog 2012. godine o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode

zaštićena oznaka
izvornosti (ZOI)

zaštićena oznaka
zemljopisnog
podrijetla (ZOZP)

oznaka zajamčeno
tradicionalnog
specijaliteta (ZTS)

NOVI SUSTAVI – NEOBAVEZNI IZRAZI KVALITETE:

- PLANINSKI PROIZVOD I PROIZVOD OTOČKE POLJOPRIVREDE
- LOKALNA POLJOPRIVREDA I IZRAVNA PRODAJA

Primjer: Ministarstvo poljoprivrede

6.3. Kako teče postupak registracije zemljopisne oznake?

Prije registracije zemljopisne oznake, potrebno je provesti određene predregistracijske aktivnosti koje se prvenstveno sastoje u analizi potencijala i opravdanosti registracije te se mora odabrati oznaka. Potom se proizvođači proizvoda, za koji se pretendira stjecanje zemljopisne oznake, moraju na neki način udružiti u skupinu budući da je riječ o pravu koje pripada skupini, a ne pojedincu. Samo u iznimnim slučajevima postupak može pokrenuti jedan proizvođač, što se događa vrlo rijetko. Potom je potrebno izraditi specifikaciju proizvoda koja je temeljni dokument za registraciju oznake u nacionalnoj fazi. Specifikaciju izrađuje skupina proizvođača, najčešće uz stručnu pomoć Ministarstva poljoprivrede i drugih stručnih osoba. Specifikacijom se opisuju sve faze proizvodnje i prerade, kao i temeljni zahtjevi koji se moraju ispuniti da bi se određeni proizvod izradio po specifikaciji te da bi mogao biti označen zemljopisnom oznakom. U specifikaciji se naznačuje i način dokazivanja da je proizvod izrađen po specifikaciji. Na temelju specifikacije, kasnije će se izraditi plan kontrole u proizvodnji i preradi proizvoda te sukladnost sa specifikacijom. Drugim riječima, pomoću tih dokumenata svaki proizvođač koji koristi oznaku dokazuje da proizvodi proizvod po svim elementima koji su nužni da bi se proizvod smio označivati određenom zemljopisnom oznakom. Na temelju specifikacije izrađuje se i jedinstveni dokument za postupak registracije oznake na razini Europske unije.

Zahtjev za registraciju oznake podnosi se Ministarstvu poljoprivrede čime započinje nacionalni postupak registracije u kojem se provjeravaju supstancijalne pretpostavke za registraciju zemljopisne oznake, a prije toga urednost zahtjeva i ispunjavanje formalnih pretpostavki. Ako Ministarstvo poljoprivrede donese odluku o priznavanju zemljopisne oznake, stječe se prijelazna nacionalna zaštita. Riječ je o vrsti zaštite koja je privremena i vrijedi dok Europska komisija, povodom zahtjeva za registraciju oznake na europskoj razini, ne donese odluku o takvom zahtjevu. Prijelaznu nacionalnu oznaku mogu koristiti samo certificirani proizvođači za koje je kontrolno tijelo izdalo potvrdu o sukladnosti proizvoda sa specifikacijom. Ipak, oznaka ne može opstati kao nacionalna. Ona u propisanom roku mora ići u europsku fazu inače će prestati važiti. Zahtjev za registraciju oznake kao europske podnosi Ministarstvo poljoprivrede. Europska komisija provjerava urednost prijave, formalne pretpostavke pa potom supstancijalne pretpostavke za registraciju oznake. Objavljuje oznaku u službenom glasilu nakon čega teku rokovi za podnošenje prigovora kojeg mogu putem svojih nadležnih tijela podnijeti zainteresirane osobe iz drugih država članica Europske unije. Prigovor se može temeljiti na tome da oznaka ne udovoljava propisanim pretpostavkama za registraciju, nije u skladu sa specifikacijom, naziv je u sukobu s ranijom biljnom sortom, životinjskom pasminom ili bi mogao dovesti u zabludu o pravom podrijetlu proizvoda, da je naziv u cijelosti

ili djelomično homonim s već upisanim ili iz razloga što bi oznaka mogla zbog ranije uporabe žiga dovesti potrošače u zabludu. Ako usvoji prigovor, Europska komisija neće dopustiti registraciju oznake na europskoj razini i ona će prestati i na nacionalnoj razini. Ako ga ne usvoji, registrirati će oznaku. Moguće je odrediti i prijelazno razdoblje od pet, a iznimno i više godina, u kojem će suprotstavljena strana moći koristiti oznaku unatoč europskoj registraciji.

Postupak registracije:

Hrvatska prijelazna zaštita:

Europske oznake:

Razlozi za prigovor:

ne udovoljava zakonskim pretpostavkama za ZOI / ZOZP

oznaka nije u skladu sa specifikacijom

naziv je u sukobu s biljnom sortom / životinjskom pasminom /
moglo bi potrošača dovesti u zabludu o pravom podrijetlu

naziv je u cijelosti / djelomično homonim s već upisanim

zbog ranije uporabe žiga, može dovesti potrošača do zablude

6.4. Koje su supstancijalne pretpostavke za registraciju zemljopisne oznake?

Sustav zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla uspostavlja se za pružanje pomoći proizvođačima proizvoda vezanih sa zemljopisnim područjem tako da osigurava ostvarivanje pravednog povrata za kvalitetu njihovih proizvoda, ujednačenu zaštitu naziva kao prava intelektualnog vlasništva na području Europske unije te potrošačima jasne informacije o svojstvima dodane vrijednosti proizvoda.

Oznaka izvornosti podrazumijeva da proizvod potječe iz jednog mjesta ili regije (iznimno i države), da kvaliteta ili karakteristike u bitnom (ili isključivo) nastaju pod utjecajem posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika određene zemljopisne sredine te da se sve faze proizvodnje (proizvodnja, prerada i izrada) odvijaju u određenom zemljopisnom području.

Oznaka zemljopisnog podrijetla podrazumijeva slabiji intenzitet veze između proizvoda i zemljopisnog područja. To znači da proizvod potječe iz jednog mjesta, regije ili države, da se kvaliteta, ugled ili druga karakteristika pripisuju njegovom zemljopisnom podrijetlu te da se najmanje jedna faza proizvodnje (proizvodnja, prerada ili izrada) odvija u određenom zemljopisnom području.

Oznaka može biti svaka riječ, pojedinost, žig, robna marka, slikovni prikaz ili znak koji se odnosi na prehrambeni proizvod i koji se nalazi na bilo kojem pakiranju, dokumentaciji,

obavijesti, etiketi, obruču ili privjesnici, a koji prati ili se odnosi na takav prehrambeni proizvod. Također, moraju postojati posebna svojstva u vezi s proizvodom, odnosno karakteristična svojstva proizvodnje po kojima se proizvod jasno razlikuje od ostalih sličnih proizvoda iste kategorije.

Kao oznake se ne mogu registrirati generički nazivi. To su nazivi proizvoda koji su, unatoč povezanosti s nekim zemljopisnim područjem u kojem je proizvod bio prvobitno proizveden ili stavljen na tržište, postali uobičajenim nazivom za neki proizvod u Europskoj uniji. Ne mogu se registrirati kao zemljopisne oznake niti nazivi biljnih sorti ili životinjskih pasmina ako bi potrošača mogli dovesti u zabludu o pravom podrijetlu proizvoda, kao ni nazivi koji su homonimi s već upisanim nazivima. Izuzetno, mogli bi se registrirati ako ima dovoljno razlike u praksi između uvjeta lokalne i tradicionalne uporabe i prezentacije pod uvjetom da se s tim proizvođačima jednako postupa i da se javnost ne dovodi u zabludu. Naziv koji je homonim i koji može dovesti javnost u zabludu ne može se registrirati čak i ako je točan u odnosu na stvarno podrijetlo tih proizvoda, kao ni nazivi koji su u sukobu s ranijim žigom te ako bi, zbog ugleda, priznatosti i duljine uporabe žiga, mogli dovesti potrošača u zabludu o pravom identitetu proizvoda.

6.5. Koji je sadržaj prava koja proizlaze iz zemljopisne oznake?

Ovaj oblik prava intelektualnog vlasništva ne može pripadati samo jednoj osobi, već pripada skupini – udruzi, komorskom udruženju proizvođača ili nekoj drugoj asocijaciji. Posljedično, svi članovi takve asocijacije, koji ispunjavaju pretpostavke označene u specifikaciji u kojoj je opisan postupak proizvodnje te korištenje sirovina, bitne karakteristike proizvoda i zemljopisno područje, mogu koristiti registriranu oznaku. Privremena i prijelazna zaštita oznaka najprije se stječe za nacionalno područje, a onda se provodi europski postupak registracije tako da je ovo vrsta intelektualnog vlasništva koja proizvodi učinke na području cijele Europske unije.

Registriranu oznaku zemljopisnog podrijetla i oznaku izvornosti može koristiti svaki gospodarski subjekt koji stavlja na tržište proizvod proizveden u skladu s odgovarajućom specifikacijom.

Registrirani nazivi zaštićeni su od bilo kakvog izravnog ili neizravnog komercijalnog korištenja registriranog naziva za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom ako su ti proizvodi usporedivi s proizvodima registriranim pod tim nazivom ili ako se korištenjem tog naziva iskorištava ugled zaštićenog naziva, uključujući kad se ti proizvodi koriste kao sastojak. Zaštićeni su i od bilo kakve zloupotrebe, oponašanja ili podsjećanja, čak i ako je označeno

pravo podrijetlo proizvoda ili usluga, ako je naziv proizvoda preveden ili ako mu je dodan izraz poput „stil“, „tip“, „metoda“, „kako se proizvodi u“, „imitacija“ ili slično, uključujući slučajeve kada se ti proizvodi koriste kao sastojak. Nadalje, zaštićeni su od bilo kakve druge lažne oznake ili oznake koja dovodi u zabludu u vezi s izvorom, podrijetlom, prirodom ili bitnim osobinama proizvoda na unutarnjem ili vanjskom pakiranju, na promidžbenim materijalima ili dokumentima koji se odnose na dotični proizvod te od pakiranja proizvoda u ambalažu koja može stvoriti pogrešnu predodžbu o njegovom podrijetlu, kao i od bilo kakve druge prakse koja može potrošača dovesti u zabludu u vezi s pravim podrijetlom proizvoda.

Kad zaštićena oznaka izvornosti ili zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla sadrži u sebi naziv proizvoda koji se smatra generičkim, korištenje toga generičkog naziva ne smatra se suprotnim prethodno navedenom.

Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti ne mogu postati generičke. Države članice Europske unije slobodne su poduzimati odgovarajuće administrativne i pravosudne mjere za sprječavanje ili zaustavljanje nezakonite upotrebe oznaka zemljopisnog podrijetla i oznaka izvornosti. Tako je, na primjer, u Hrvatskoj propisana prekršajna odgovornost te inspekcijska kontrola tržišta. Kad je jednom registrirana zemljopisna oznaka, ona je i apsolutan i relativan razlog za odbijanje registracije istovjetnog ili sličnog žiga. Izuzetno, može se nastaviti koristiti raniji žig ako je ranija prijava za registraciju toga žiga podnesena u dobroj vjeri

6.6. Što su zajamčeno tradicionalni specijaliteti?

Cilj uspostave sustava zajamčeno tradicionalnih specijaliteta je sačuvati tradicionalne metode proizvodnje i recepte, pružajući pomoć proizvođačima tradicionalnog proizvoda prilikom stavljanja na tržište i informiranja potrošača o svojstvima dodane vrijednosti njihovih tradicionalnih recepata i proizvoda.

Naziv je prihvatljiv za registraciju kao zajamčeno tradicionalni specijalitet kada opisuje specifičan proizvod ili prehrambeni proizvod koji proizlazi iz načina proizvodnje, prerade ili sastava koji odgovara tradicionalnoj praksi za taj proizvod ili prehrambeni proizvod ili se proizvodi od sirovina ili sastojaka koji se tradicionalno koriste.

Za registraciju naziva kao zajamčeno tradicionalni specijalitet, on mora biti tradicionalno korišten za označivanje specifičnog proizvoda ili opisivati tradicionalna obilježja ili posebna svojstva proizvoda.

Registrirani nazivi zaštićeni su od svake zlouporabe, oponašanja ili podsjećanja i svakog drugog postupka koji bi mogao dovesti potrošača u zabludu. Naziv registriran kao zajamčeno tradicionalni specijalitet može upotrebljavati svaki gospodarski subjekt koji stavlja na tržište proizvod koji je u skladu s odgovarajućom specifikacijom.

6.7. Koliko traju registrirane zemljopisne oznake?

Trajanje registracije zemljopisnih oznaka nije vremenski ograničeno.

6.8. Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti zemljopisne oznake?

OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA I OZNAKE IZVORNOSTI PROIZVODA I USLUGA

Troškovi postupka ispitivanja zahtjeva za upis u registar oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti	39,82 EUR
Troškovi postupka ispitivanja zahtjeva za stjecanje prava korištenja oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti i upis u registar	53,09 EUR
Troškovi objave prijave za zaštitu oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti	13,27 EUR
Troškovi objave podataka o zaštićenoj oznaci zemljopisnog podrijetla ili oznaci izvornosti	132,72 EUR

TROŠKOVI ODRŽAVANJA OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA I OZNAKE IZVORNOSTI PROIZVODA I USLUGA

Troškovi održavanja prava korištenja oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti u vrijednosti za razdoblje od deset godina i za objavu podataka o tome	132,72 EUR
Troškovi održavanja prava korištenja strane oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti upisane u registar Zavoda za razdoblje od deset godina i za objavu podataka o tome	530,89 EUR

** ako se troškovi plaćaju u dodatnom šestomjesečnom roku, iznosi se udvostručuju

6.9. Statistički pokazatelji

OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA I OZNAKE IZVORNOSTI REGISTRIRANE PRI DRŽAVNOM ZAVODU ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

OZNAKE IZVORNOSTI REGISTRIRANE PRI DZIV-u

Naziv oznake izvornosti	godina upisa u registar	vrsta proizvoda koja se štiti oznakom
Paška čipka	2004.	čipka
Lepoglavska čipka	2008.	čipka
Svetomarska čipka	2010.	čipka

OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA REGISTRIRANE PRI DZIV-u

Naziv oznake izvornosti	Godina upisa u registar	Vrsta proizvoda koja se štiti oznakom
Trenutno nema registriranih oznaka zemljopisnog podrijetla pri DZIV-u		

PROIZVODI ČIJI SU NAZIVI REGISTRIRANI PRI EUROPSKOJ UNIJI

ZAŠTIĆENE OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA (ZOZP)

Naziv	Godina upisa naziva u registar ZOI i ZOZP	Kategorija/razred proizvoda*
Krčki pršut (ZOZP)	2015.	1.2. Proizvodi na osnovi mesa (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Baranjski kulen (ZOZP)	2015.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Lički krumpir (ZOZP)	2015.	1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili prerađeni
Drniški pršut (ZOZP)	2015.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Dalmatinski pršut (ZOZP)	2016.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Poljički soparnik/Poljički zeljanik/Poljički uljenjak (ZOZP)	2016.	2.3. Kruh, fino pecivo, kolači, slastice, keksi i drugi pekarski proizvodi
Zagorski puran (ZOZP)	2016.	1.1. Svježe meso (i iznutrice)

Slavonski kulen/Slavonski kulin (ZOZP)	2017.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Međimursko meso 'z tiblice (ZOZP)	2017.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Lička janjetina (ZOZP)	2018.	1.1. Svježe meso (i nusproizvodi klanja)
Lički škripavac (ZOZP)	2021.	1.3. Sirevi
Zagorski mlinci (ZOZP)	2019.	2.3. Kruh, fino pecivo, kolači, slastice, keksi i drugi pekarski proizvodi
Bjelovarski kvargl (ZOZP)	2020.	1.3. Sirevi
Rudarska greblica (ZOZP)	2021.	2.3. Kruh, fino pecivo, kolači, slastice, keksi i drugi pekarski proizvodi
Varaždinski klipič (ZOZP)	2020.	2.3. Kruh, fino pecivo, kolači, slastice, keksi i drugi pekarski proizvodi
Brački varenik (ZOZP)	2020.	a 1.8. Ostali proizvodi
Dalmatinska panceta (ZOZP)	2021.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, usoljeni, dimljeni, itd.)
Dalmatinska pečenica (ZOZP)	2021.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, usoljeni, dimljeni, itd.)

** kategorija prema Prilogu XI. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 668/2014; 13. lipnja 2014. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 179, 19.6.2014., str. 36.).

ZAŠTIĆENA OZNAKA IZVORNOSTI (ZOI)

Naziv	Godina upisa naziva u ZOI i ZOZP	Kategorija/razred proizvoda*
Ekstra djevičansko maslinovo ulje Cres (ZOI)	2015.	1.5. Ulja i masnoće (maslac, margarin, ulje, itd.)
Neretvanska mandarina (ZOI)	2015.	1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili prerađeni
Ogulinski kiseli kupus/ Ogulinsko kiselo zelje (ZOI)	2015.	1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili prerađeni
Istarski pršut/Istarski pršut (ZOI)	2015.	1.2. Mesni proizvodi (kuhani, soljeni, dimljeni, itd.)
Krčko maslinovo ulje (ZOI)	2016.	1.5. Ulja i masnoće (maslac, margarin, ulje, itd.)
Korčulansko maslinovo ulje (ZOI)	2016.	a 1.5. Ulja i masnoće (maslac, margarin, ulje, itd.)
Paška janjetina (ZOI)	2016.	a 1.1. Svježe meso (i nusproizvodi klanja)
Šoltansko maslinovo ulje (ZOI)	2016.	1.5. Ulja i masnoće (maslac, margarin, ulje, itd.)
Varaždinsko zelje (ZOI)	2017.	1.6. Voće, povrće i žitarice, u prirodnom stanju ili prerađeni
Slavonski med (ZOI)	2018.	1.4. Ostali proizvodi životinjskog podrijetla (jaja, med, različiti mliječni proizvodi osim maslaca, itd.)
Istra (ZOI)	2019.	a 1.5. Ulja i masnoće (maslac, margarin, ulje, itd.)
Paška sol (ZOI)	2019.	2.6. Sol
Paški sir (ZOI)	2019.	1.3. Sirevi
Malostonska kamenica (ZOI)	2020.	1.7. Svježa riba, mekušci i rakovi i od njih dobiveni proizvodi

** kategorija prema Prilogu XI. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 668/2014; 13. lipnja 2014. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 179, 19.6.2014., str. 36.).

PROIZVODI S PRIJELAZNOM NACIONALNOM ZAŠTITOM KOJIMA PREDSTOJI REGISTRACIJA NA RAZINI EU-a

Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla (ZOZP)	Naziv
	Zagorski štrukli/Zagorski štruklji
	Varaždinsko bučino ulje
	Komiški rogač
	Samoborska češnjovka/Samoborska češnofka
	Ludbreški hren
	Lumblija
	Slavonska kobasica
Zaštićena oznaka izvornosti (ZOI)	Bračko maslinovo ulje
	Goranski medun
	Novigradska dagnja
	Meso istarskog goveda
	Dalmatinska janjetina
	Meso crne slavonske svinje
Zagorski bagremov med	

ZOI/ZOZP/ZTS U NACIONALNOM POSTUPKU ZAŠTITE NAZIVA POLJOPRIVREDNIH I PREHRAMBENIH PROIZVODA

Istarski med/Istarski med - oznaka izvornosti
Krčki sir - oznaka izvornosti
Istarski ovčji sir/istarski ovčji sir - oznaka izvornosti
Dalmatinski med - oznaka izvornosti
Meso turopoljske svinje - oznaka izvornosti

OZNAKE IZVORNOSTI VINA

Ponikve
Dalmatinska zagora
Dingač
Hrvatska Istra
Hrvatsko Podunavlje
Hrvatsko primorje
Istočna kontinentalna Hrvatska
Moslavina
Plešivica
Pokuplje
Prigorje-Bilogora
Primorska Hrvatska
Sjeverna Dalmacija
Slavonija
Srednja i Južna Dalmacija
Zagorje-Međimurje
Muškat momjanski

OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA JAKIH ALKOHOLNIH PIĆA

Hrvatska loza
Hrvatski pelinkovac
Zadarski maraschino
Slavonska šljivovica
Hrvatska stara šljivovica
Hrvatska travarica

OZNAKE ZEMLJOPISNOG PODRIJETLA AROMATIZIRANIH PROIZVODA OD VINA

Samoborski bermet

<https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/hrana-111/oznake-kvalitete/zoi-zozp-zts-poljoprivrednih-i-prehrambenih-proizvoda/228>

Zaštita naziva proizvoda na nacionalnoj razini u 2020. godini

Provedba postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode u 2020. godini na nacionalnoj razini

Podneseni zahtjevi za zaštitu naziva proizvoda u 2020. godini	Postupci zaštite naziva proizvoda vođeni, a nisu završeni u 2020. godini	Nazivi proizvoda zaštićeni prijelaznom nacionalnom zaštitom u 2020. godini
Dalmatinska janjetina (ZOI)	Krčki sir (ZOI)	Komiški rogač (ZOZP)
Dalmatinski med (ZOI)	Dalmatinski med (ZOI)	Meso istarskog goveda - boškarina/Meso istrskega goveda - boškarina (ZOI)
Samoborska češnjovka/Samoborska češnjofka (ZOZP)	Istarski ovčji sir (ZOI)	Vrbovečka pera (ZTS)
Ludbreški hren (ZOZP)	Meso turopoljske svinje (ZOI)	Istarski med/Istarski med (ZOI)
Meso turopoljske svinje (ZOI)		

IZVOR I OBRADA: Ministarstvo poljoprivrede

Usporedba provedbe postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode na nacionalnoj razini (RH)

Godina	Broj podnesenih zahtjeva za zaštitu naziva proizvoda	Broj postupaka zaštite naziva proizvoda koji su vođeni, a nisu završeni	Broj naziva proizvoda zaštićenih prijelaznom nacionalnom zaštitom
2016.	1	1	4
2017.	13	11	5
2018.	7	10	6
2019.	4	7	8
2020.	5	4	4

IZVOR I OBRADA: Ministarstvo poljoprivrede

Registracija naziva proizvoda (ZOI, ZOZP, ZTS) na razini Europske unije u 2020. godini

Provedba postupka registracije zaštićenih naziva proizvoda u 2020. godini na razini Europske unije

Podneseni zahtjevi za registraciju naziva proizvoda u 2020. godini	Postupci registracije naziva proizvoda vođeni, a nisu završeni u 2020. godini	Nazivi proizvoda registrirani na razini EU u 2020. godini
Lički škripavac (ZOZP)	Lički škripavac (ZOZP)	Bjelovarski kvargl (ZOZP)
Bračko maslinovo ulje (ZOI)	Bračko maslinovo ulje (ZOI)	Brački varenik (ZOI)
Zagorski bagremov med (ZOI)	Zagorski bagremov med (ZOI)	Varaždinski klipič (ZOZP)
Goranski medun (ZOI)	Goranski medun (ZOI)	Malostonska kamenica (ZOI)
Zagorski štrukli/Zagorski štruklji (ZOZP)	Zagorski štrukli/Zagorski štruklji (ZOZP)	
Novigradska dagnja (ZOI)	Novigradska dagnja (ZOI)	
Varaždinsko bučino ulje (ZOZP)	Komiški rogač (ZOI)	
Komiški rogač (ZOI)	Varaždinsko bučino ulje (ZOZP)	
	Meso istarskog goveda - boškarina/Meso istrskega goveda - boškarina (ZOI)	
	Slavonska kobasica (ZOZP)	

Usporedba provedbe postupka registracije HR zaštićenih naziva proizvoda na razini Europske unije

Godina	Broj podnesenih zahtjeva za registraciju naziva proizvoda	Broj postupaka registracije naziva proizvoda koji su vođeni, a nisu završeni	Broj naziva proizvoda registriranih na razini Europske unije
2016.	4	7	7
2017.	2	5	3
2018.	6	9	2
2019.	3	7	4
2020.	8	10	4

IZVOR I OBRADA: *Ministarstvo poljoprivrede*

IZVORI: *Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2020., str. 127-129.,* *Ministarstvo poljoprivrede;* *Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2019., str. 109-111.;* *Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2019., str. 108.-110.;* *Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2017., str. 92-95*

Oznake izvornosti i oznake zemljopisnog podrijetla

Tijekom 2020. godine nije bilo novih registracija oznaka izvornosti ili oznaka zemljopisnog podrijetla pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo te se ukupni broj registracija odnosi, kao i do sada, na tri oznake izvornosti: Paška čipka, Lepoglavska čipka i Svetomarska čipka.

IZVOR: *Godišnje izvješće 2020, DZIV, https://www.dziv.hr/files/file/go-izvjesca/godisnje_izvjesce_2020.pdf, str. 68.*

7. BILJNE SORTE

7.1. Što je biljna sorta?

U Hrvatskoj zaštita biljnih sorti nije osobito prepoznata kao oblik intelektualnog vlasništva, no u Europskoj uniji pojedine države članice, odnosno njihova inovativna poduzeća, ostvaruju velike gospodarske učinke korištenjem ovog sustava zaštite. Oplemenjivači novih biljnih sorti imaju isključiva prava na sjemenu i rasadnom materijalu te time stječu mogućnost kontrolirati njihovo korištenje u poljoprivrednoj proizvodnji. Budući da je riječ u pravilu o proizvodima široke potrošnje, hrani, cvijeću ili ukrasnom bilju, ostvareni profiti mogu biti vrlo veliki.

Utvrđeno je da uvođenje zaštite biljnih sorti dovodi do povećane uzgojne aktivnosti, veće dostupnosti poboljšanih sorti, diverzifikacije vrsta oplemenjivača (privatni oplemenjivači, istraživači), poticaja razvoja novih tehnologija u poljoprivredi i industriji, poboljšanim pristupom stranim biljnim sortama te poboljšanim domaćim uzgojnim programima.

Pravo intelektualnog vlasništva na novoj biljnoj sorti stječu oplemenjivači nove biljne sorte. Oplemenjivač je osoba koja je oplemenila ili otkrila i razvila sortu, njen poslodavac ili njihov pravni sljednik. U slučaju zaštićene sorte, za uzgoj sorte u komercijalne svrhe, potrebno je odobrenje oplemenjivača.

Biljna sorta je druga razina unutar biljnog carstva kojeg čine sve biljke. Prva razina unutar biljnog carstva su vrste kao jedinice botaničke klasifikacije unutar biljnog carstva (bilje). Unutar vrste (npr. zelena salata, jabuke, ruže i sl.) može postojati širok raspon različitih vrsta biljaka. Poljoprivrednici i uzgajivači trebaju biljke s određenim karakteristikama koje su prilagođene njihovom okolišu i njihovim uzgojnim postupcima. Biljna sorta unutar biljne vrste predstavlja preciznije definiranu skupinu biljaka, odabranu unutar vrste, sa zajedničkim skupom karakteristika. Biljna sorta je stoga skupina biljaka unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje izražajnošću svojstava određenog genotipa ili kombinacije genotipova, razlikovanjem od bilo koje druge skupine biljaka prema barem jednom od navedenih svojstava te kao cjelina ostaje nepromijenjena nakon umnažanja.

Poboljšane biljne sorte imaju posebnosti kao što su poboljšani prinos, visoka kvaliteta i otpornost na biljne štetnike i bolesti te povećanje produktivnosti i kvalitete proizvoda u poljoprivredi, hortikulturi i šumarstvu, istovremeno smanjujući pritisak na prirodni okoliš.

Biljne sorte u kontekstu biljnog carstva i biljnih vrsta:

BILJNO CARSTVO:

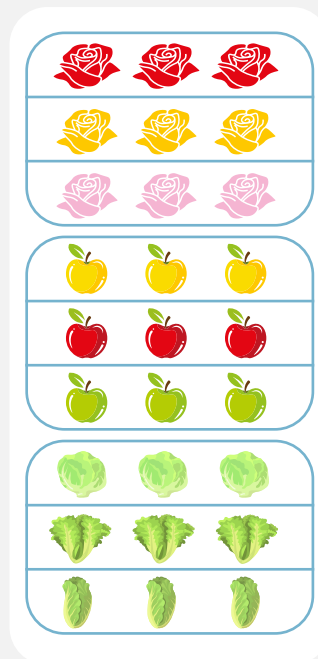
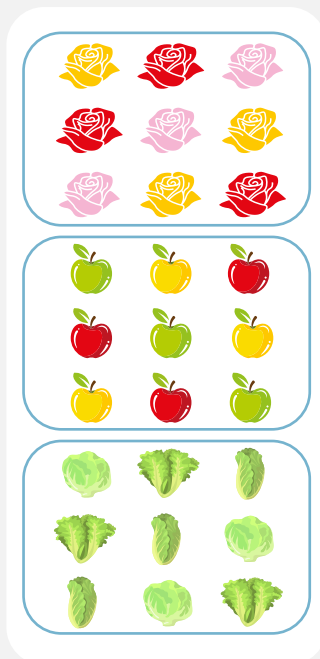
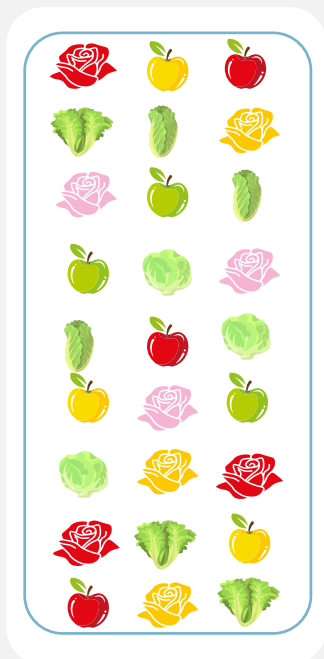
- sve biljke

VRSTA:

- jedinica botaničke klasifikacije unutar biljnog carstva (BILJE)
- unutar vrste (ZELENA SALATA, JABUKE, RUŽE) može postojati širok raspon različitih vrsta biljaka
- poljoprivrednici i uzgajivači trebaju biljke s određenim karakteristikama koje su prilagođene njihovom okolišu i njihovim uzgojnim postupcima

BILJNA SORTA:

- predstavlja preciznije definiranu skupinu biljaka, odabranu unutar vrste, sa zajedničkim skupom karakteristika
- skupina biljaka unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje izražajnošću svojstava određenog genotipa ili kombinacije genotipova, razlikovanjem od bilo koje druge skupine biljaka prema barem jednom od navedenih svojstava te kao cjelina ostaje nepromijenjena nakon umnažanja

Primjeri: CPVO

Značajke poboljšanih biljnih sorti:

POBOLJŠANE
sorte biljaka IMAJU
ZNAČAJKE

poboljšani prinos

visoka kvaliteta i otpornost na biljne štetnike i bolesti

povećanje produktivnosti i kvalitete proizvoda u poljoprivredi, hortikulturi i šumarstvu, istovremeno smanjujući pritisak na prirodni okoliš

7.2. Kako se stječe biljna sorta?

U Hrvatskoj, Europskoj uniji te u svim drugim državama u svijetu biljna sorta se stječe registracijom. Registracija podrazumijeva postupak pred nadležnim tijelom koje provjerava jesu li ispunjene sve zakonom propisane pretpostavke i uključuje obvezu plaćanja pristojbi za registraciju. Kad postupak registracije bude dovršen, biljna sorta se objavljuje u registru i u službenom glasilu i, od dana podnošenja prijave za registraciju, daje oplemenjivaču isključiva prava.

Registracija je *prima facie* dokaz o postojanju biljne sorte i pripadanju osobi koja je kao njegov nositelj upisana u registru. *Prima facie* dokaz znači da rješenje o registraciji služi nositelju prava kao uvjerenje pred svakim da on ima registriranu biljnu sortu. Ipak, to rješenje nije apsolutno. Registrirana biljna sorta može se naknadno osporiti u postupku poništaja. Zainteresirana osoba može u postupku poništaja pokušati dokazati da registrirana biljna sorta nije imala karakteristike i zakonom propisane pretpostavke za pravnu zaštitu. Dakle, registracija biljne sorte daje oplemenjivaču visok stupanj sigurnosti i snagu u gospodarskom prometu. Ona mu u svim pravnim postupcima daje prednost i teret dokaza prebacuje na suprotstavljenu stranu. Ipak, registracija biljne sorte nije apsolutan, konačan i nepobitan dokaz da određena biljna sorta postoji i pripada osobi koja je u registru upisana kao oplemenjivač. Ona je *prima facie* dokaz, ili dokaz „na prvi pogled“, ako i dok se ne ospori u postupku poništaja.

7.3. Gdje se biljna sorta može i treba registrirati?

Osim što je moguće biljnu sortu štititi na nacionalnom teritoriju kroz nacionalni sustav zaštite, postoji i biljna sorta Zajednice koja se registrira i ima učinak na području cijele Europske unije. Međunarodna biljna sorta ne postoji, no postoji sustav olakšavanja međusobne suradnje država članica Međunarodne konvencije za zaštitu novih biljnih sorti kojom se unificiraju materijalno-pravna i postupovna pravila o registraciji biljnih sorti.

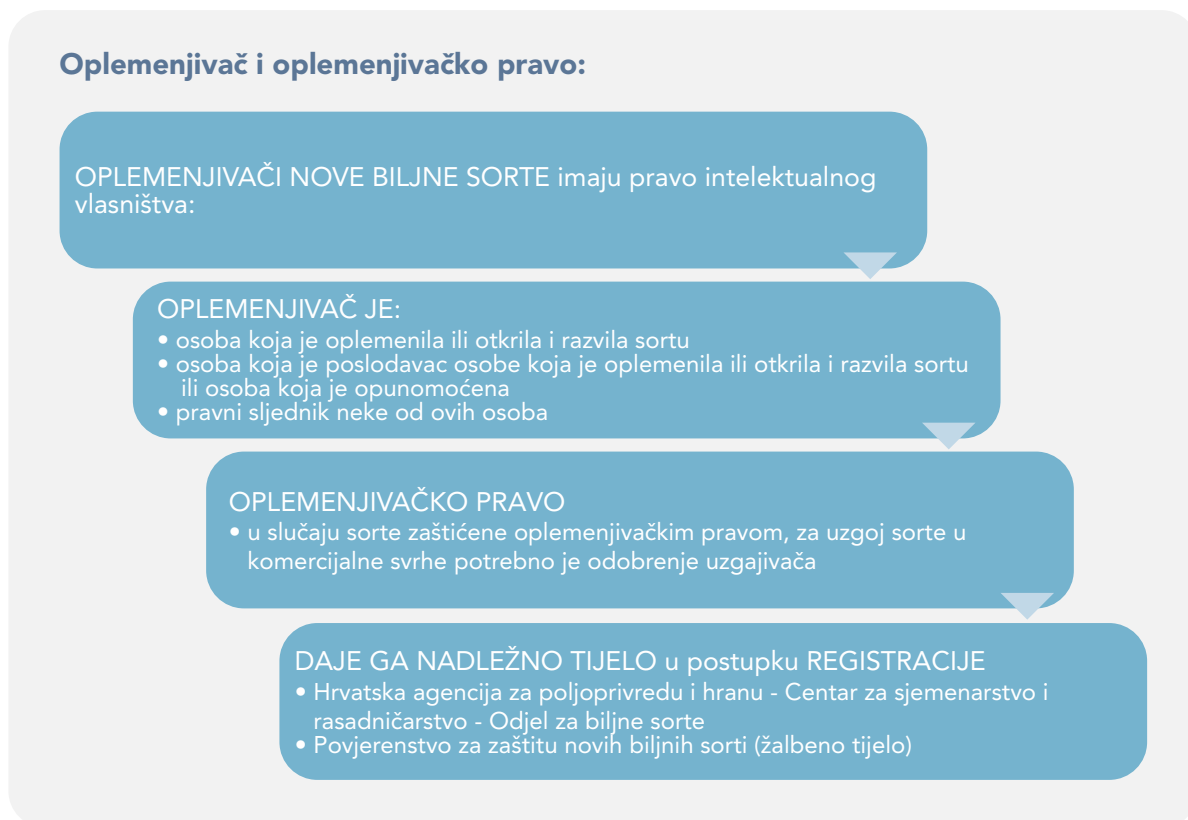
Novu biljnu sortu može registrirati odnosno zaštititi samo oplemenjivač, pri čemu nema ograničenja oko toga tko sve može preuzeti tu ulogu: pojedinac, poljoprivrednik, istraživač i znanstvenik, javni institut, privatna tvrtka ili bilo koja druga fizička ili pravna osoba koja je oplemenila ili otkrila i razvila biljnu sortu.

Postupak registracije provodi Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za sjemenarstvo i rasadničarstvo u kojem djeluje Odjel za biljne sorte te Povjerenstvo za zaštitu novih biljnih sorti. Na razini Europske unije, postupak registracije provodi Ured za biljne sorte Zajednice kao samofinancirana specijalizirana agencija Europske unije odgovorna za upravljanje sustavom prava biljnih sorti zajednice. Za razliku od patenta, žiga ili industrijskog dizajna, ne postoji međunarodna registracija biljnih sorti pred nekim međunarodnim uredom, no Međunarodna unija za zaštitu prava na biljnim sortama ima ured koji je smješten u Ženevi i koji podupire misiju Unije o stvaranju i promoviranju efikasnog sustava zaštite biljnih sorti, sa svrhom poticanja razvoja novih biljnih sorti na korist društva u cjelini.

Pored mogućnosti registracije novih biljnih sorti u nacionalnim postupcima unutar država članica, stvoren je i sustav biljnih sorti Zajednice u kojem se može registrirati nova biljna sorta na razini Europske unije i s učinkom za cijelo područje Europske unije. Ovo pravo

biljne sorte Zajednice se po svojim učincima može poistovjetiti sa žigom Europske unije i registriranim dizajnom Zajednice.

Oplemenjivač biljne sorte je osoba koja stječe biljnu sortu jer ima pravo registrirati ju. Oplemenjivač je osoba koja je oplemenila ili otkrila i razvila sortu ili njen poslodavac.

7.4. Što se sve ispituje u postupku registracije biljne sorte?

Pravna zaštita novih biljnih sorti sastoji se u registraciji biljne sorte i s time povezanim stjecanjem oplemenjivačkog prava u odnosu na registriranu biljnu sortu. Dakle, objekt zaštite je biljna sorta, subjekt zaštite je oplemenjivač ili njegov pravni sljednik te se stoga samo pravo naziva oplemenjivačkim pravom.

Da bi se mogla registrirati, biljna sorta mora biti nova, različita, ujednačena i postojana. To su četiri pretpostavke za registraciju biljne sorte koje se zahtijevaju i u nacionalnom i u europskom postupku registracije. Sorta je nova ako na dan podnošenja prijave odnosno zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava materijal te sorte nije prodavan ili na drugi način stavljen na raspolaganje javnosti uz ili bez odobrenja oplemenjivača, u razdoblju od

godine dana, na teritoriju na kojem se pretendira steći oplemenjivačko pravo. Također, materijal te sorte ne smije biti prodavan ili na drugi način stavljen na raspolaganje javnosti izvan toga teritorija četiri godine, a u slučaju drvenastih vrsta ili vinove loze, šest godina. Sorta je različita ako se jasno razlikuje izražajnošću svojih svojstava, koja su posljedica posebnoga genotipa ili kombinacije genotipova, od svake druge sorte već opće poznate u vrijeme podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava. Sorta je ujednačena ako je ujednačena u svojim karakterističnim svojstvima. I, naposljetku, sorta je postojana ako njezina karakteristična svojstva ostanu nepromijenjena nakon ponovljenog umnažanja ili na kraju svakog svojstvenog ciklusa umnažanja.

Sortu je potrebno i označiti imenom, tj. mora biti denominirana. Ime sorte može sadržavati jednu do najviše tri riječi ili kombinaciju slova i brojeva ili kombinaciju riječi i slova ili kombinaciju riječi i brojeva. Propisane su posebne pretpostavke za mogućnost korištenja određenog imena sorte. Te pretpostavke nisu usmjerene na zaštitu imena kao žiga, već na denominaciju sorte kao takve pa stoga običnom prosječnom potrošaču ime sorte neće biti razlikovna oznaka. Denominacija sorte ne podudara se s bilo kakvom drugom razlikovnom oznakom te istodobno sorta može biti prodavana pod određenim žigom koji će biti razlikovna oznaka, ali ne prema propisima kojima se uređuje pravna zaštita novih biljnih sorti, već prema propisima o pravnoj zaštiti žiga.

Supstancijalna obilježja sorte potrebna za registraciju:

Sorta je **NOVA** ako na dan podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava materijal te sorte nije prodavan ili na drugi način stavljen na raspolaganje s ili bez dopuštenja oplemenjivača

- u Republici Hrvatskoj jednu godinu
- izvan Republike Hrvatske četiri godine, a u slučaju drvenastih vrsta ili vinove loze, šest godina

Sorta je **RAZLIČITA** ako se jasno razlikuje od svake druge sorte, već opće poznate u vrijeme podnošenja zahtjeva

- isto vrijedi i za sorte koje se na temelju podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorte u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu

Sorta je **UJEDNAČENA** ako je ujednačena u svojim karakterističnim svojstvima

Sorta je **POSTOJANA** ako njezina karakteristična svojstva ostanu nepromijenjena nakon ponovljenog umnažanja ili na kraju svakoga svojstvenog ciklusa umnažanja

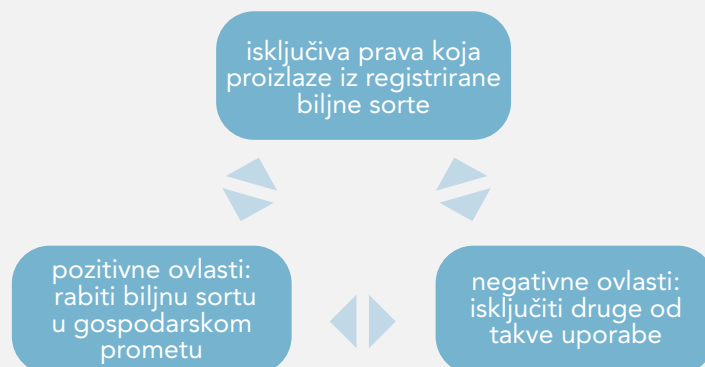
IME SORTE - DENOMINACIJA može sadržavati:

- jednu riječ, najviše tri riječi
- kombinaciju slova i brojeva
- kombinaciju riječi i slova
- kombinaciju riječi i brojeva

7.5. Koji su učinci registracije biljne sorte?

Registrirana biljna sorta daje svojem nositelju isključiva prava. Na temelju isključivih prava, oplemenjivač biljne sorte može rabiti sortu u gospodarskom prometu te ujedno odobriti ili zabraniti drugima takvu uporabu.

Isključiva prava koja proizlaze iz biljne sorte:

Sadržaj oplemenjivačkog prava definiran je tako da se uređuju radnje iskorištavanja biljne sorte za koje je potrebno odobrenje oplemenjivača. Bez odobrenja oplemenjivača, odnosno njegova pravnog sljednika na čije je ime registrirana biljna sorta, zabranjena je:

- proizvodnja ili umnožavanje biljne sorte,
- kondicioniranje u svrhu umnažanja,
- nuđenje na prodaju,
- prodaja ili drugo stavljanje u promet,
- uvoz s ili izvoz na teritorij na kojem je registrirana i
- skladištenje u navedene svrhe.

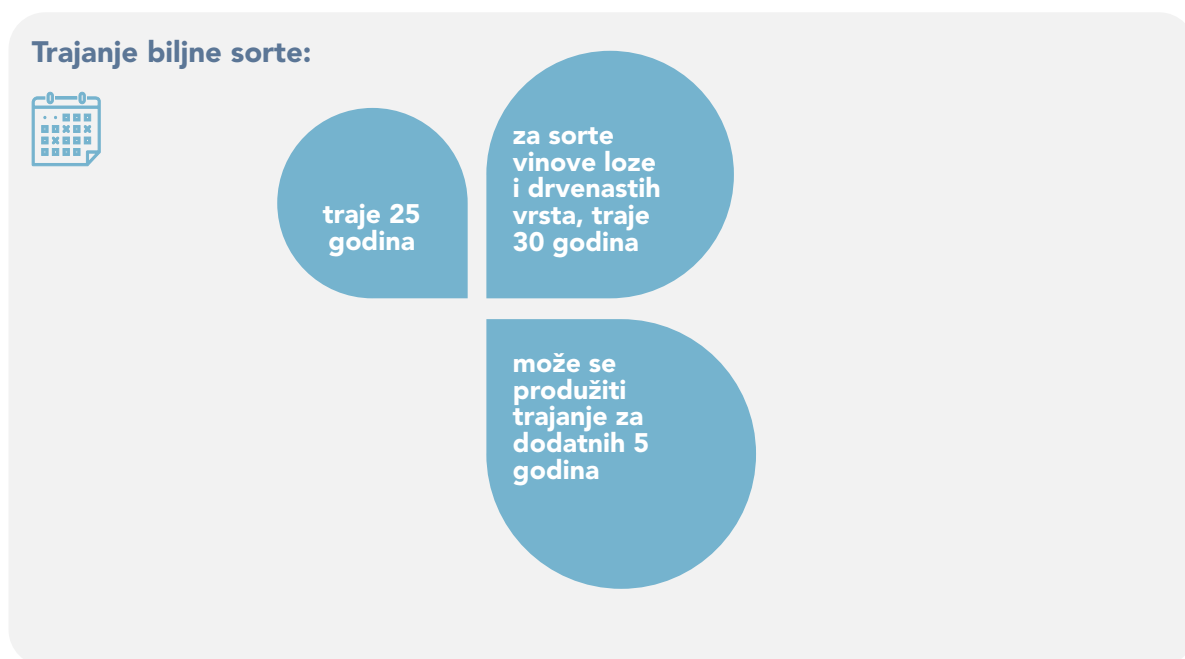
Sve ove radnje ne smiju se bez odobrenja nositelja prava izvršavati u odnosu na požeti ili pobrani materijal, uključujući cijele biljke i dijelove biljaka, kao i proizvode dobivene neposredno od požetog ili pobranog materijala zaštićene biljne sorte.

S druge strane, propisana su i ograničenja isključivih prava. Tako požeti materijal zaštićene sorte, kojeg je poljoprivredni proizvođač proizveo na vlastitom imanju, može dalje koristiti u svrhu umnožavanja na vlastitom poljoprivrednom imanju. Za to mora platiti odgovarajuću naknadu nositelju oplemenjivačkog prava koja je niža od naknade koju plaća proizvođač sjemena. Ovo se ne odnosi na male poljoprivrednike koji mogu koristiti požeti materijal bez

plaćanja odgovarajuće naknade. Poljoprivredni proizvođač, koji koristi ovu mogućnost, na zahtjev nositelja oplemenjivačkog prava mora dostaviti informacije o zasijanim površinama. Nadležno tijelo propisuje tko su mali poljoprivrednici, pa tako u Hrvatskoj to čini ministar nadležan za poljoprivredu, te koje se biljne sorte mogu na ovaj način koristiti. Poljoprivredni proizvođač je dužan postupati u skladu s propisima iz područja biljnog zdravlja, a posebno voditi računa o sprječavanju pojave štetnih organizama na usjevima zasnovanim korištenjem toga materijala. Također, od isključivih prava su izuzete radnje koje su poduzete za osobnu uporabu i nekomercijalne svrhe, u eksperimentalne svrhe i još neke druge svrhe.

7.6. Koliko biljna sorta može trajati?

Oplemenjivačko pravo može trajati dvadeset pet godina, a za sorte vinove loze i drvenastih vrsta i trideset godina, s time da se može produžiti, u posebnim slučajevima te uz odobrenje posebne komisije, trajanje prava za dodatnih pet godina.

7.7. Koliki su troškovi registracije i održavanja u vrijednosti biljne sorte?

Troškovi registracije biljne sorte i održavanja u vrijednosti variraju s obzirom na to koji postupak je odabran kao put za registraciju.

TROŠKOVI PRIJAVE I ODRŽAVANJA BILJNE SORTE				
	podnošenje zahtjeva za priznavanje sorte	podnošenje zahtjeva za obnavljanjem upisa sorte i njegovo objavljivanje	podnošenje zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava i njegovu objavu	troškovi godišnje naknade za vrijeme trajanja oplemenjivačkog prava
Nacionalna biljna sorta (RH)	66,36 EUR	66,36 EUR	66,36 EUR	<ul style="list-style-type: none"> - od prve do treće godine – 13,27 EUR - za četvrtu godinu – 19,91 EUR - za petu godinu – 26,54 EUR - za šestu godinu – 33,18 EUR - za sedmu godinu – 39,82 EUR - za osmu godinu – 46,45 EUR - za devetu godinu – 53,09 EUR - za desetu godinu – 59,72 EUR - za jedanaestu godinu i za svaku narednu godinu do kraja trajanja oplemenjivačkog prava – 66,36 EUR
Biljna sorta Zajednice (EU)	450 EUR (online prijava) ili 800 EUR (prijava putem obrasca)	330 EUR (po sorti i po godini zaštite)		

IZVOR: Pravilnik o troškovima za usluge i postupke koje provodi Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo - Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo NN broj 68/2016, 126/2017, Ured Zajednice za biljnu raznolikost (CPVO) (<https://cpvo.europa.eu/en/applications-and-examinations/fees-and-payments>), pristupano dana 09. 01. 2022.

7.8. Statistički pokazatelji

ZAHTJEVI ZA PRIZNAVANJE SORTI I OBNAVLJANJE UPISA SORTE U RH

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj zahtjeva za priznavanje sorti	89	96	111	105	92
Broj zahtjeva za obnavljanje upisa sorte	6	20	22	24	30
Ukupni broj zahtjeva	95	116	133	129	122

ZAHTJEVI ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA U RH

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj zahtjeva	7	6	13	9	2

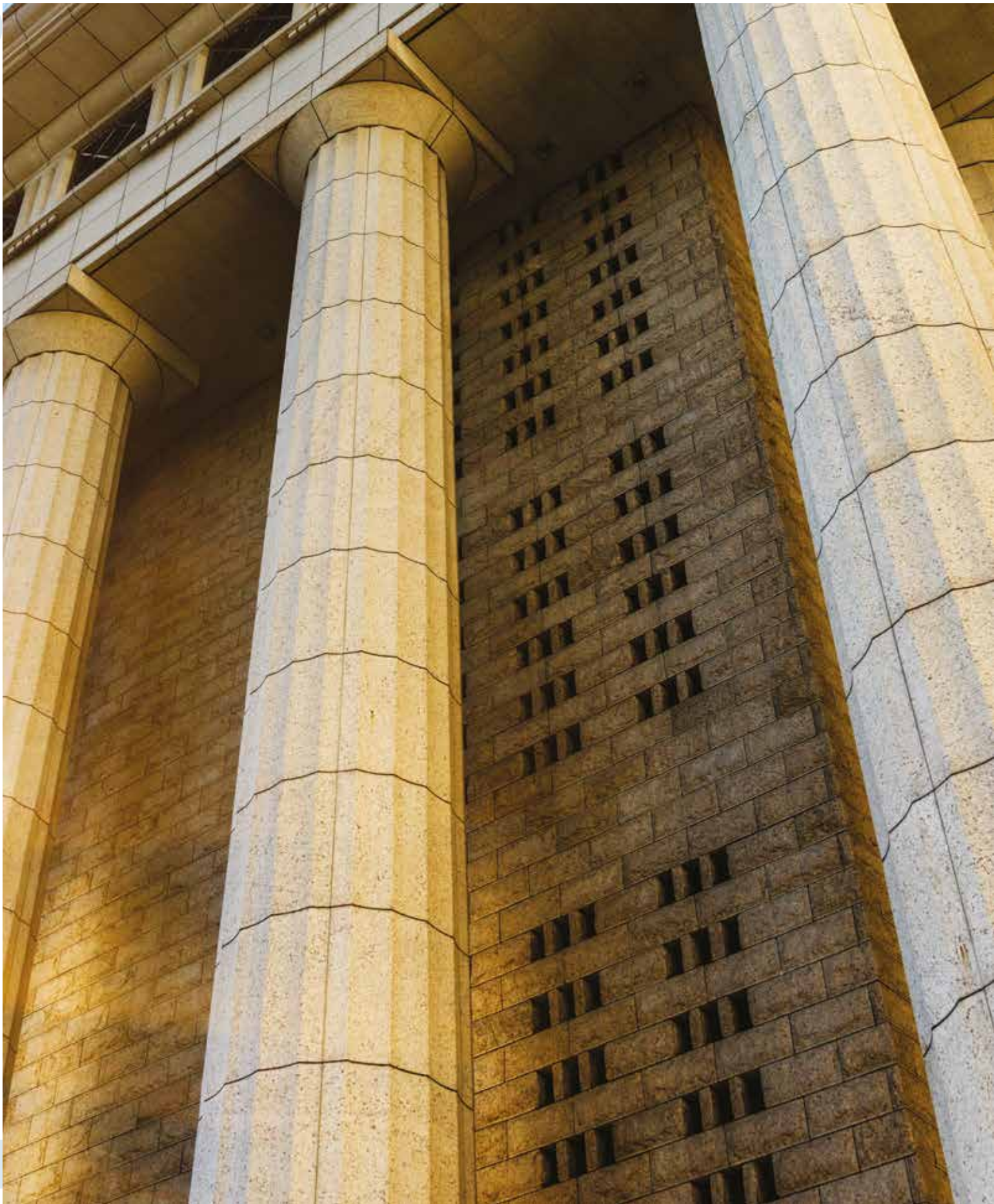
U 2020. godini, Ured Zajednice za biljnu raznolikost (CPVO) zaprimio je 3427 zahtjeva za registraciju sorti (CPVR - Community plant variety rights) od ukupno 651 podnositelja te je odobreno 2978 zahtjeva.

ZAHTJEVI ZA REGISTRACIJU SORTI U EU

Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj zahtjeva	3299	3422	3555	3525	3427

Međunarodna prijava biljnih sorti: broj prijava (2020. godina: 22 520)

IZVORI: Godišnje izvješće 2019. godine, Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Centar za sjemenarstvo i rasadničarstvo, Community Plant Variety Office (CPVO), Annual Report 2020., World Intellectual Property Organization (WIPO): World Intellectual Property Indicators 2021.

8. POSLOVNE TAJNE

8.1. Što je poslovna tajna?

Poslovna tajna je neko tehničko ili trgovačko znanje i iskustvo ili neki podaci koji nisu općepoznati ili lako dostupni subjektima koji se inače bave takvim podacima te zbog svoje tajnosti imaju određenu komercijalnu vrijednost.

8.2. Kako se štiti poslovna tajna?

Na poslovnim tajnama ne postoje isključiva prava i ne može ih se registrirati, iako prema novom europskom uređenju nositelj prava na poslovnoj tajni ima brojne zahtjeve u građanskom sudskom postupku kojima može štiti svoju poslovnu tajnu od povrede. One se jednostavno štite tako da ih se čuva tajnima - netko zna određene podatke, ima određeno znanje i iskustvo koje ne dijeli s drugima. Modeli zaštite poslovne tajne su ugovorni aranžmani poput ugovora o neotkrivanju podataka i obveze naknade štete za slučaj da se podaci otkriju protivno ugovornoj obavezi.

Zaštita poslovnom tajnom će se koristiti uglavnom u situacijama kad se neki podatak ne može štiti klasičnim pravom intelektualnog vlasništva isključive naravi jer ne ispunjava zakonom određene pretpostavke za takvu pravnu zaštitu. Često će se koristiti i uz patent ili autorsko pravo jer će se njome štiti određena znanja o načinu primjene i implementacije izuma ili autorskog djela. Njome se mogu štiti i, na primjer, recepti ili postupci izvođenja određenih radnji koji se ne mogu štiti nijednim drugim pravom intelektualnog vlasništva. Ponekad će se izumi štiti poslovnom tajnom ako izumitelj ili njegov pravni sljednik nemaju dostatna financijska sredstva za postupak registracije ili ne žele otkriti javnosti izum što se inače u postupku registracije patenta zahtijeva.

Zaštita poslovne tajne:

Poslovna tajna je faktični odnos između:

osoba koje tajnu znaju

ostalih koji tajnu neznaju

Povodom poslovne tajne ne nastaju isključiva prava ipak, poslovna tajna smatra se pravom intelektualnog vlasništva u širem smislu.

8.3. Koje su supstancijalne pretpostavke da se nešto smatra poslovnom tajnom?

Poslovnu tajnu predstavljaju podaci koji su tajni u smislu da nisu, u svojoj ukupnosti ili u točnoj strukturi i sklopu svojih sastavnih dijelova, općenito poznati ili lako dostupni osobama iz krugova koji se obično bave tom vrstom podataka koji imaju komercijalnu vrijednost zbog toga što su tajni te je, u odnosu na njih, osoba koja te podatke zakonito kontrolira poduzela razumne korake kako bi sačuvala njihovu tajnost.

Podaci imaju tržišnu (komercijalnu) vrijednost, primjerice, kada bi njihovo nezakonito pribavljanje, korištenje ili otkrivanje moglo naštetiti interesima osobe koja ih zakonito kontrolira jer se time narušavaju znanstveni i tehnički potencijali, poslovni ili financijski interesi, strateške pozicije ili sposobnost tržišnog natjecanja te osobe. Razumni koraci za očuvanje tajnosti podataka mogu uključivati izradu internog akta o rukovanju poslovnom tajnom i krugu osoba te njihovim pravima i obvezama kod rukovanja poslovnom tajnom ili mjere fizičke ili virtualne zaštite pristupa i rukovanja poslovnom tajnom.

8.4. Tko je nositelj poslovne tajne?

Nositelj poslovne tajne je svaka fizička ili pravna osoba koja zakonito kontrolira poslovnu tajnu. Poslovne tajne uključuju, između ostalog, znanje i iskustvo, poslovne informacije i tehnološke informacije.

8.5. Što se smatra povredom poslovne tajne?

Pribavljanje poslovne tajne bez pristanka nositelja poslovne tajne smatra se nezakonitim kada je ono učinjeno pomoću neovlaštenog pristupa, prisvajanja ili umnožavanja bilo kojih dokumenata, predmeta, materijala, tvari ili elektroničkih spisa koje zakonito kontrolira nositelj poslovne tajne i koji sadržavaju poslovnu tajnu ili se poslovna tajna iz njih može izvesti. Povredu poslovne tajne čini i bilo koje drugo ponašanje koje se smatra protivnim poštenim poslovnim praksama. Korištenje ili otkrivanje poslovne tajne smatra se, nadalje, nezakonitim kada ga bez pristanka nositelja poslovne tajne učini osoba koja je pribavila poslovnu tajnu nezakonito, koja krši sporazum o povjerljivosti ili bilo koju drugu obvezu neotkrivanja poslovne tajne ili krši ugovornu ili bilo koju drugu obvezu kojom se ograničava korištenje poslovne tajne.

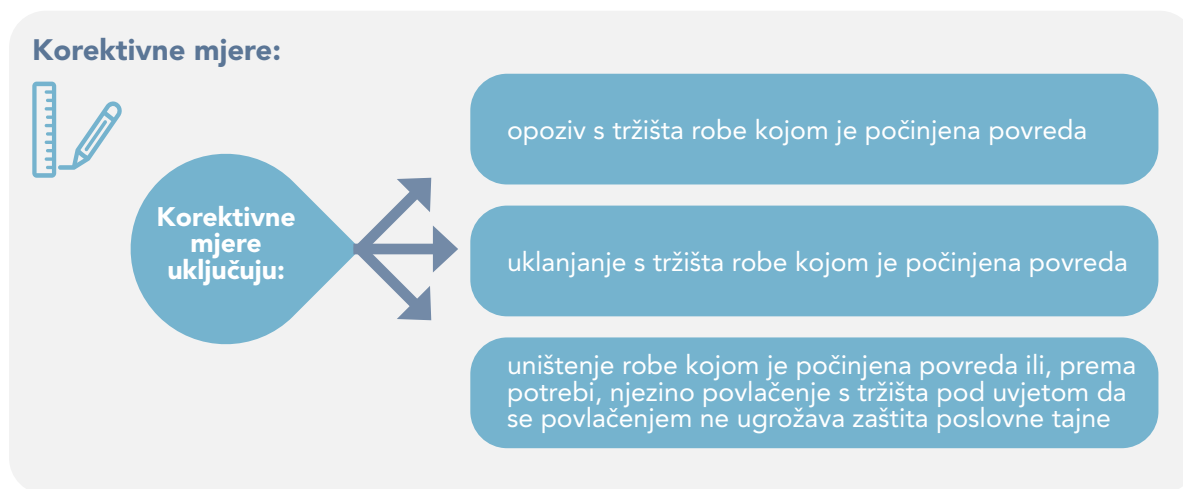
Pribavljanje, korištenje ili otkrivanje poslovne tajne smatra se nezakonitim i kad je osoba u trenutku pribavljanja, korištenja ili otkrivanja znala, ili je u tim okolnostima trebala znati, da je poslovna tajna pribavljena izravno ili neizravno od druge osobe koja je nezakonito koristila ili otkrila poslovnu tajnu

Nezakonitim korištenjem poslovne tajne smatraju se i proizvodnja, nuđenje ili stavljanje na tržište robe kojom je počinjena povreda odnosno uvoz, izvoz ili skladištenje robe kojom je počinjena povreda u te svrhe, ako je osoba koja je provodila takve aktivnosti znala ili je u tim okolnostima trebala znati da je poslovna tajna korištena nezakonito.

8.6. Kako se poslovna tajna štiti od povrede?

Kad se sudskom odlukom, donesenom o meritumu predmeta, utvrdi nezakonito pribavljanje, korištenje ili otkrivanje poslovne tajne, sud može odrediti jednu ili više od sljedećih mjera:

- prestanak ili, ovisno o slučaju, zabranu korištenja ili otkrivanje poslovne tajne;
- zabranu proizvodnje, ponudu, stavljanja na tržište ili uporabu robe kojom je počinjena povreda, odnosno uvoza, izvoza ili skladištenja robe kojom je počinjena povreda u te svrhe;
- donošenje odgovarajućih korektivnih mjera u odnosu na robu kojom je počinjena povreda;
- uništenje u cijelosti ili djelomično svih dokumenata, predmeta, materijala, tvari ili elektroničkih spisa koji sadržavaju poslovnu tajnu ili koji su sami po sebi poslovna tajna ili, prema potrebi, predaju podnositelju zahtjeva tih dokumenata, predmeta, materijala, tvari ili elektroničkih spisa u cijelosti ili djelomično.

8.7. Što je ugovor o povjerljivosti i depozit poslovne tajne?

Zakonom nije propisano kako je u praktičnom smislu najlakše zaštititi poslovnu tajnu te se može javiti problem oko pitanja što točno predstavlja poslovnu tajnu u konkretnom slučaju, odnosno koji je to konkretan sadržaj poslovne tajne. Tada je korisno, kad nositelj poslovne tajne otkriva tu tajnu u poslovnim razgovorima (tražeći npr. investitora za svoj projekt ili poslovnog suradnika ili ju otkrije u poslovnim pregovorima oko ulaska u zajednički projekt), potpisati izjavu o tajnosti podataka ili ugovor o povjerljivosti. No, tada još nije sa sigurnošću utvrđeno koji su to podaci tajni pa bi bilo dobro sastaviti o tome neku vrstu zapisnika ili nešto slično. Jednako tako, radi bolje zaštite i mogućnosti lakšeg dokazivanja u bilo kakvom sporu ili u sudskom postupku, korisno je podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu na neki način deponirati kod neutralnog subjekta, neke osobe koja iz usluge, uz pristojbu, čuva podatke o poslovnim tajnama. Takav depozit u slučaju spora služi kao dokaz da je tajna postojala, kada je postojala i koji je njen konkretan sadržaj. Niti sama treća osoba koja čuva predmet u kojem je utjelovljena tajna ne mora saznati za sadržaj poslovne tajne jer se ona može čuvati u zatvorenim omotnicama ili u kodiranom virtualnom okružju.

8.8. Koliki su troškovi vezani uz stjecanje i čuvanje poslovne tajne?

Ne postoje nikakve pristojbe vezane uz stjecanje i čuvanje poslovne tajne niti se mogu na objektivnoj razini odmjeriti troškovi. Troškovi čuvanja poslovne tajne ovise o vrsti poslovne tajne, u nekim situacijama uopće ne moraju postojati, a u nekim mogu biti vrlo skupi jer je potrebo osigurati nedostupnost podataka, zaštitu računalnih mreža, pohranu podataka na sigurna mjesta i slično.

8.9. Troškovi i statistički pokazatelji

S obzirom na to da su poslovne tajne skrivene od javnosti, ne postoje nikakvi registri ili očevidnici poslovnih tajni pa stoga nema statističkih pokazatelja za ovu vrstu prava intelektualnog vlasništva kao što nema ni troškova njihove registracije.

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA

9.1. Što se štiti autorskim pravom i srodnim pravima?

Autorsko pravo i srodna prava čine drugu veliku skupinu prava intelektualnog vlasništva. Autorsko pravo nastaje na autorskim djelima. Autorska djela mogu biti raznih vrsta. Ona su originalne intelektualne tvorevine svojih autora koje imaju individualan karakter, što znači da se za njihov nastanak zahtijeva kreativni angažman autora. Autorska djela su iz područja književnosti, umjetnosti i znanosti, ali to nisu samo književna, umjetnička ili znanstvena djela u uskom razumijevanju tih riječi. Također, njihova zaštita ne ovisi o umjetničkoj ili komercijalnoj vrijednosti ili važnosti djela. Svako djelo koje je originalna intelektualna tvorevina iz književnog, umjetničkog ili znanstvenog područja i koja ima individualni karakter, zaštićeno je kao autorsko djelo. Tako postoje jezična djela koja mogu biti pisana i govorna djela. U jezična se djela, na primjer, ubrajaju i računalni programi budući da su izraženi posebnim jezikom. Nadalje, postoje glazbena, dramska i koreografska djela, djela vizualnih umjetnosti, arhitekture, primijenjene umjetnosti i dizajna, fotografska djela i audiovizualna djela. Novi hrvatski Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima među rijetkim je zakonima u svijetu koji posebno ističe i definira novinarska djela te videoigre i multimedijalna djela. U području znanosti česta su kartografska djela te prikazi znanstvene ili tehničke prirode, kao što su crteži, planovi, skice i tablice.

Objekti autorskog prava i srodnih prava:

autorsko pravo
• autorska djela

srodna prava
• izvedbe, fonogrami,
videogrami,
programski signali,
informativne
publikacije,
neoriginalne baze
podataka

Autorska djela mogu biti izvorna ili izvedena. Izvedenim djelima smatraju se razne obrade, prerade i prijevodi. Izvedena djela također se smatraju autorskim djelima, ali je važno da se za svaku preradu autorskog djela ishodi odobrenje autora izvornog djela kako bi prerada mogla biti zaštićena autorskim pravom. Zbirke autorskih djela ili druge građe, koje prema izboru i rasporedu građe čine posebne intelektualne tvorevine jer su originalne i imaju individualan karakter, također će se smatrati autorskim djelima. Takve zbirke se nazivaju originalnim zbirkama jer je u njihovom stvaranju angažiran dostatan stupanj kreativnosti autora.

Srodna prava su slična autorskom pravu, ali njihovi objekti nisu autorska djela. Srodna prava imaju druge objekte zaštite. Karakteristično za njih jest da se štiti investicija u novcu, vremenu, trudu i organizaciji da bi se stvorila određena intelektualna tvorevina pa zbog tih ulaganja investitor zaslužuje i pravnu zaštitu.

Tako se srodnim pravom umjetnika izvođača štite razne izvedbe, kao što su glumačke ili glazbene izvedbe. Pravo umjetnika izvođača najbližije je autorskom pravu jer je i tu, kao kod autorskog prava, u centru fizička osoba koja stvara umjetničku izvedbu. Srodnim pravom proizvođača fonograma štite se fonogrami koji predstavljaju fiksaciju zvukova. Srodnim pravom audiovizualnog producenta štite se videogrami kao fiksacije audiovizualnog sadržaja. Pravom organizacija za emitiranje štite se programski signali koji mogu biti digitalni ili analogni, ali je bitno da nose neki programski sadržaj. Neće se štititi običan, prazan signal, već samo onaj koji prenosi neki programski sadržaj. Pravom nakladnika informativnih publikacija štite se informativne publikacije, kao što su novine i portali. Pravom proizvođača baza podataka štite se baze podataka. Potonje novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima naziva neoriginalnim bazama podataka. One nisu kreativne po izboru i rasporedu građe (iako to mogu biti), već uživaju zaštitu zato što je u njihovo stvaranje uloženo znatan financijski doprinos ili neki drugi doprinos koji se sastoji od uloženog vremena, truda ili nekog drugog ulaganja. Pravo nakladnika na njihovim pisanim izdanjima je vrlo usko određeno, povezano je prvenstveno s privatnim kopiranjem.

Autorsko pravo i srodna prava:**AUTORSKO
PRAVO****SRODNA
PRAVA**

- pravo umjetnika izvodača
- pravo proizvođača fonograma
- pravo audiovizualnog producenta
- pravo organizacije za emitiranje
- pravo nakladnika informativnih publikacija
- pravo proizvođača neoriginalnih baza podataka
- pravo nakladnika na njihovim pisanim izdanjima

9.2. Kako se stječu autorsko pravo i srodna prava?

Svi prethodno opisani objekti zaštite su intelektualne tvorevine i nisu nužno utjelovljene u materijalnim predmetima ili utvrđene na neku materijalnu podlogu. U nekim situacijama djelo ne može nastati ako nije utjelovljeno na materijalnu podlogu, što je slučaj kod djela vizualnih umjetnosti kao što su likovna djela i skulpture. No, neka djela nastaju bez obzira na to jesu li negdje snimljena, kao što su govorna djela ili glazbena djela. Također, javna objava autorskog djela ili predmeta srodnog prava kao ni njihovo izdavanje nisu preduvjet za stjecanje zaštite.

Autorskoppravna zaštita stječe se činom samog stvaranja. To znači da autor dobiva pravnu zaštitu u onom trenutku kada stvori djelo. Nije potrebna nikakva registracija ili neka druga posebna zaštita. Zato je autorsko pravo besplatno u pogledu nastanka i stjecanja. Nema nikakvih pristojbi ili drugih javnih troškova ili davanja da bi se stekla autorskoppravna zaštita. Isto se primjenjuje i na srodna prava. Sva srodna prava nastaju činom samog stvaranja.

Valja naglasiti da ideje nisu zaštićene kao autorska djela. Štiti se samo izražaj. Dakle, autorsko djelo mora na neki način biti izraženo kako bi ga treće osobe mogle percipirati svojim osjetilima. Sama ideja neće uživati autorskoppravnu zaštitu niti zaštitu bilo kojim drugim pravom intelektualnog vlasništva. Ideje su potpuno slobodne.

9.3. Koja su posebna obilježja autorskog prava?

Autorsko pravo je, pored patenta, temeljno pravo intelektualnog vlasništva. Njime se štite originalne intelektualne tvorevine u području književnosti, znanosti i umjetnosti, koje imaju individualni karakter. Potrebno je da neka tvorevina bude plod autorove kreativnosti kako bi se smatrala autorskim djelom te da bude originalna, nova.

Autorsko pravo daje autoru imovinska prava kojima se štite gospodarski interesi autora. Daje mu i moralna prava kojima se štite duhovne veze između autora i njegova djela. Imovinskopravnom komponentom autorskoga prava autor može raspolagati dok je moralna komponenta neprenosiva. Preciznije rečeno, u sustavima koji počivaju na monističkoj koncepciji autorskog prava, u kojem je ono jedinstveno pravo koje ima dvije neodvojive komponente, autorsko pravo je zaživotnim pravnim poslovima neprenosivo. S druge strane, u sustavima koji počivaju na dualističkoj koncepciji autorskoga prava, imovinskopravnom komponentom se može slobodno raspolagati dok je moralna komponenta neprenosiva.

Posebnost je autorskog prava da ono u pravilu izvorno pripada autoru i da ga se autor ne može odreći niti ga može prenijeti na drugoga. Pretežiti način raspolaganja ovim pravom je osnivanjem prava iskorištavanja za drugoga, a takav se način raspolaganja, u literaturi i u nekim zakonima, naziva licencijama. Budući da se autorsko pravo stječe po samome zakonu, činom stvaranja autorskog djela, nema nikakvih sustava registracije ili drugih formalnosti za stjecanje autorskog prava. To je standard u Hrvatskoj, Europskoj uniji i u cijelome svijetu. Nadalje, ne postoji europsko ni međunarodno autorsko pravo. Jednostavno rečeno, u odnosu na jedno te isto autorsko djelo, postoji toliko autorskih prava na svijetu koliko država priznaje autorskopravnu zaštitu u svojim nacionalnim propisima. Koliko ima država članica Europske unije, toliko je u njoj autorskopravnih poredaka. Na prvi pogled stječe se dojam kao da je autorsko pravo globalno, ali nije. Ono je teritorijalno ograničeno na onu državu koja ga priznaje u svojim nacionalnim propisima. Prednost je ovog sustava što je

zaštita automatska i potpuno besplatna. S druge strane, u takvom sustavu nema potpune pravne sigurnosti je li nešto autorsko djelo i tko je njegov autor. Tek u sudskom postupku moguće je konačno utvrditi te činjenice. Do tada se predmnijeva da je autor onaj tko je na djelu na uobičajeni način označen; to je također svjetski i europski standard.

9.4. Koji je sadržaj autorskog i srodnih prava?

Autorsko pravo ima svoju imovinsku i moralnu komponentu. Autorsko pravo, po svojem sadržaju, predstavlja isključivo pravo koje u pozitivnom smislu daje svojem autoru ovlast da sa svojim autorskim djelom čini što želi. U negativnom smislu, autorsko pravo djeluje prema svima tako da autor može svakome zabraniti da koristi njegovo djelo bez dopuštenja.

Sadržaj autorskog prava:

Imovinska komponenta autorskog prava podrazumijeva da se za svako korištenje autorskog djela treba pitati autora za dopuštenje i platiti pripadajuću autorsku naknadu, osim ako autor sam dopusti besplatno korištenje ili je zakonom propisano da se u nekim slučajevima autorsko djelo može koristiti bez dopuštenja autora i bez plaćanja naknade ili bez dopuštenja autora, ali uz plaćanje naknade. Imovinska komponenta autorskog prava obuhvaća mogućnosti korištenja u materijalnom ili materijaliziranom obliku pa tu pripadaju pravo umnožavanja i pravo distribucije (stavljanja u promet). No, karakteristično je za autorsko pravo da se može koristiti posebno u nematerijalnom obliku te se tu podrazumijeva pravo priopćavanja javnosti na bilo koji način, putem žica ili bežično. Novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima posebno razrađuje pravo priopćavanja javnosti i prilagođava ga suvremenom digitalnom tržištu. Posebna je novost da, kod korištenja autorskih djela na Internetu, odgovornost

pada na platforme za dijeljenje sadržaja koje djeluju na komercijalnoj osnovi i koje su sada dužne za takve aktivnosti pribaviti odobrenje autora i platiti naknadu. Tim odobrenjem onda bivaju obuhvaćene sve aktivnosti krajnjih korisnika autorskih djela s takvih platformi. Krajnji korisnici stoga nemaju nikakvih obveza što se autorskog prava tiče, već sve obveze poštovanja autorskog prava moraju ispuniti platforme. To je velika novost koja bi trebala olakšati monetiziranje i komercijalizaciju autorskih djela na Internetu u veću korist autora te njihovih producenata i nakladnika. Posljednje među imovinskim pravima je pravo prerade, što znači da se bez autorovog odobrenja ne smiju raditi preinake autorskog djela. To uključuje bilo kakvu preradu, obradu, nadogradnju ili preinaku. Ugovorom s autorom mogu se pribaviti sva ova prava korištenja. Riječ je o autorskopравnim ugovorima o iskorištavanju autorskih djela, a neki ih nazivaju i ugovorima o licenci, iako to nije njihov zakonski naziv.

Imovinska autorska prava:

imovinska autorska prava

umnožavanje

bilo kojim sredstvima, na bilo koju podlogu

distribuiranje

stavljanje u promet prodajom i na drugi način

javna posudba putem knjižnica

iznajmljivanje

priopćavanje
javnosti

na svaki način

izvedbama u živo

emitiranjem, reemitiranjem

putem Interneta

prerada

preinake

obrade

prijevodi

Moralna komponenta autorskog prava obuhvaća pravo paterniteta što znači da autor ima pravo biti priznat i naveden kao autor djela. Pravo integriteta podrazumijeva da se autor može usprotiviti svakoj izmjeni djela koja je intenzivnijeg karaktera na način da se time djelo dezintegrira, deformira, sakati ili naružuje. Neznatne preinake ne smatraju se povredom prava integriteta. Pravo na reputaciju, odnosno na čast i ugled, podrazumijeva da se djelo ne smije koristiti na način kojim se povrjeđuje autorova čast i ugled. Pored ovih temeljnih i za praksu važnih prava, postoje još dva – pravo prve objave i pravo opoziva, no ona imaju praktično zanemarivu važnost s obzirom na dosadašnja iskustva. Moralna prava su neprenosiva i neotuđiva. Nasljednici koji stječu autorska prava ne mogu ih izvršavati kao svoja prava, već ih moraju izvršavati onako kako bi ih autor izvršavao da je živ.

Moralna autorska prava:

moralna autorska prava

pravo prve objave

pravo na priznanje autorstva (pravo paterniteta)

pravo na poštovanje djela (pravo integriteta)

pravo na čast i ugled (pravo na reputaciju)

pravo opoziva

Srodna prava, osim prava umjetnika izvođača, nemaju osobnu komponentu niti imaju cijeli sadržaj imovinske komponente kakvu ima autorsko pravo. Najsličnije autorskom pravu jest pravo umjetnika izvođača koje pripada fizičkim osobama i koje također ima osobnu i imovinsku komponentu. Sadržaj prava umjetnika izvođača se gotovo u cijelosti podudara sa sadržajem autorskog prava. Prava proizvođača fonograma, audiovizualnih producenata, organizacija za emitiranje, nakladnika informativnih publikacija i proizvođača neoriginalnih baza podataka imaju samo imovinsku komponentu. Ona je sadržajno reducirana u odnosu na autorsko pravo, ovisno o cilju zaštite.

9.5. Koje je trajanje autorskog i srodnih prava?

Autorsko pravo traje za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti. Srodna prava imaju različite rokove trajanja. Prava umjetnika izvodača na snimljenim glazbenim izvedbama koje su izdane traju sedamdeset godina nakon smrti, a na ostalim izvedbama pedeset. Prava proizvođača fonograma traju sedamdeset godina ako je fonogram izdan, a ako nije pedeset godina od izrade. Prava audiovizualnih producenata traju pedeset godina od izrade videograma, a organizacija za emitiranje pedeset godina od emitiranja. Prava nakladnika informativnih publikacija na Internetu traju dvije godine ako je riječ o korištenju putem medijskog agregatora, a deset godina za sve ostalo. Prava proizvođača neoriginalnih baza podataka traju petnaest godina od izrade baze podataka. Pravo nakladnika na njihovim pisanim izdanjima u pogledu privatnog kopiranja traje pedeset godina od zakonitog izdanja.

9.6. Koliki su troškovi vezani uz stjecanje autorskih djela i predmeta srodnih prava?

Ne postoje nikakve pristojbe vezane uz stjecanje autorskih djela i predmeta srodnih prava niti se mogu na objektivnoj razini paušalno odmjeriti troškovi vezani uz nastanak autorskih djela ili predmeta srodnih prava. Također, nikakva objava, izdavanje ili priopćavanje javnosti, kao ni fiksiranje na materijalnu podlogu niti ikakva druga formalnost, nije pretpostavka za stjecanje autorskopravne zaštite, kao ni zaštite srodnim pravom. Stoga troškovi nastanka autorskog i srodnih prava ne postoje.

9.7. Što je depozit autorskih djela i predmeta srodnih prava?

S obzirom na to da za autorska djela ne postoji registracijski postupak i da u nekim slučajevima autor otkriva potencijalnim poslovnim partnerima autorsko djelo prije nego što ga je uspio objaviti javnosti ili ga ne smije ili ne želi objaviti javnosti ili u situacijama prijave na natječaje ili pozive za izradu autorskih djela, može postojati bojazan da će uslijed takvog otkrivanja naknadno biti otežano dokazivanje tko je autor djela i koji je točan sadržaj tako otkrivenog djela. Zakonom nije propisano kako bi u praktičnom smislu tada bilo najlakše zaštititi svoje autorsko pravo od eventualne povrede. Tada je korisno, radi postizanja prednosti u pravnoj zaštiti i mogućnosti lakšeg dokazivanja u bilo kakvom sporu ili sudskom postupku, samo djelo i podatke o djelu na neki način deponirati kod neutralnog subjekta, neke osobe koja iz usluge, uz pristojbu, čuva autorska djela ili podatke o djelima. Takav depozit u nekim

državama postoji kod javnih institucija, no u Hrvatskoj se može realizirati samo kod privatnih trećih osoba koje se agencijski bave poslovima deponiranja. U takvim slučajevima depozit u slučaju spora služi kao dokaz da je djelo postojalo, kada je postojalo, koji je konkretan sadržaj djela i tko je osoba koja je izvršila depozit.

9.8. Troškovi i statistički pokazatelji

S obzirom da autorsko i srodna prava nisu registarska prava, nema nikakvih troškova njihova stjecanja i stječu se *ex lege*. Također, s obzirom da ne postoje javni registri autorskih djela, tek se posredno može saznati podatke o količini, vrsti i sadržaju autorskih djela te predmeta srodnih prava, kao i o njihovim autorima. Izvor za te podatke su organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.

HDS ZAMP:

Na dan 31. 12. 2020. godine ukupno 12 140 nositelja prava je ovlastilo, temeljem punomoći, HDS za zastupanje njihovih prava.

Od tog broja, 10 750 je autora, 696 nasljednika, 126 autora i nasljednika i 568 izdavača.

Od 10 750 autora, 26 ih je maloljetno. HDS ima sklopljen ugovor sa 65 stranih društava.

U HDS ZAMP-ovoj bazi podataka, na koncu 2020. godine bilo je evidentirano 1 025 673 djela, od čega 272 027 domaćih i 753 646 inozemnih.

Za 2020. godinu, HDS ZAMP je registrirao i obradio ukupno 230 569 djela s ukupno 8 125 213 evidentiranih emitiranih izvođenja u programima hrvatskih radio i tv postaja.

IZVOR: HDS ZAMP

HUZIP:

Na dan 31. 12. 2020. godine, ukupno 14 577 izvođača je ovlastilo, temeljem punomoći, HUZIP za zastupanje njihovih prava. Od tog broja, 43 maloljetnih umjetnika izvođača, 335 nasljednika prava i 5078 inozemnih izvođača.

U HUZIP-ovoj bazi podataka, na koncu 2020. godine bilo je evidentirano 1 145 039 snimljenih izvedaba, od čega 411 937 domaćih i 733 102 inozemnih.

IZVOR: HUZIP Izvješće o transparentnosti za 2020. godinu

Za 2020. godinu, HUZIP je registrirao i obradio ukupno 335 137 djela s ukupno 16 577 820 evidentiranih emitiranih izvođenja u programima hrvatskih radio i tv postaja.

IZVOR: HUZIP Izvješće revizije o općem obračunu raspodjele za 2020. godinu

ZAPRAF:

U 2019. godini, proizvođači fonograma prijavili su, u on-line aplikaciji, 6579 novih fonograma, odnosno 366 albuma i 902 singla. Pored toga, obrađeno je ukupno 16 764 279 emitiranja snimaka, a ukupan broj jedinstvenih korištenih snimaka iznosi 454 628.

IZVOR: ZAPRAF Godišnje izvješće 2020. godina

DHFR:

Kroz 2020. godinu, isplaćena je naknada za 452 nositelja autorskih i srodnih audiovizualnih prava.

IZVOR: DHFR – Godišnje izvješće o transparentnosti – financijski podaci za 2020. godinu

10.

ZAŠTITA PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U SLUČAJU POVREDE

10.1. Tko je ovlašten pokretati postupke zaštite prava intelektualnog vlasništva od povrede i pred kojim tijelima?

Budući da su prava intelektualnog vlasništva privatna prava koja imaju određeni društveni značaj, moguće je ostvarivati zaštitu tih prava od povrede i na inicijativu nositelja prava, a u nekim slučajevima i po službenoj dužnosti javnopravnih tijela ili u kombinaciji oboje.

U načelu su nositelji prava intelektualnog vlasništva dužni brinuti se o svojim pravima i pokretati postupke za zaštitu od povrede. Dakle, nositelj prava treba podnijeti tužbu na sudu ako smatra da je pretrpio štetu, želi ostvariti naknadu za korištenje ili želi da se prestane s povredom prava. Tužba se rješava u građanskom postupku pred trgovačkim sudovima. Pored tužbi, moguće je i podnositi zahtjeve za izricanje privremenih mjera u građanskim postupcima. U prvome stupnju za građanskopravne sporove nadležna su četiri trgovačka suda: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske nadležan je u drugome stupnju.

Nositelji prava mogu pokretati i prekršajne postupke ali njih mogu po službenoj dužnosti pokretati i javna tijela. To su u prvome redu Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija i Carinska uprava. Riječ je najčešće o postupcima kojima se štiti javni interes, kao što su postupci zbog krivotvorenja i piratstva te neovlaštenog korištenja autorskih djela i predmeta srodnih prava. Policija djeluje po službenoj dužnosti ili po prijavi nositelja prava, a Ministarstvo financija po provedenom inspekcijskom nadzoru tržišta. Ujedno, u inspekcijskom postupku može se odrediti i privremeno oduzimanje predmeta koji su krivotvorine ili piratski proizvodi. U prvome stupnju za prekršajne postupke nadležan je Općinski prekršajni sud u Zagrebu, a u drugome stupnju Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske.

Kazneni postupci zbog povrede prava intelektualnog vlasništva pokreću se po službenoj dužnosti u situacijama kad postoji sumnja na počinjenje veće materijalne štete i ostvarenje veće imovinske koristi. Prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu, koje vodi takve postupke pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu, može podnijeti sam nositelj prava, policija ili carina. U drugome stupnju postupke vode Županijski sudovi.

U svim postupcima, i građanskim, i prekršajnim, i kaznenim, završna instanca je Vrhovni sud Republike Hrvatske koji je nadležan za izvanredne pravne lijekove, ako su u konkretnom slučaju dopušteni, te za ujednačavanje sudske prakse. Ustavni sud Republike Hrvatske nadležan je za povrede ustavnih prava, a prava intelektualnog vlasništva jesu kategorija ustavnih prava.

Vrste postupaka za zaštitu prava intelektualnog vlasništva:

građanski

prekršajni

kazneni

carinski

Carinska uprava Republike Hrvatske pokreće i provodi carinske mjere za zaštitu prava intelektualnog vlasništva po službenoj dužnosti ili na zahtjev nositelja prava. Riječ je o mjerama na granici ili postupanju na tržištu. Takve mjere uključuju provjeru i privremeno zadržavanje robe pod sumnjom do okončavanja odgovarajućih postupaka te nadzor nad uništavanjem robe koja je krivotvorena ili piratizirana, u propisanom postupku.

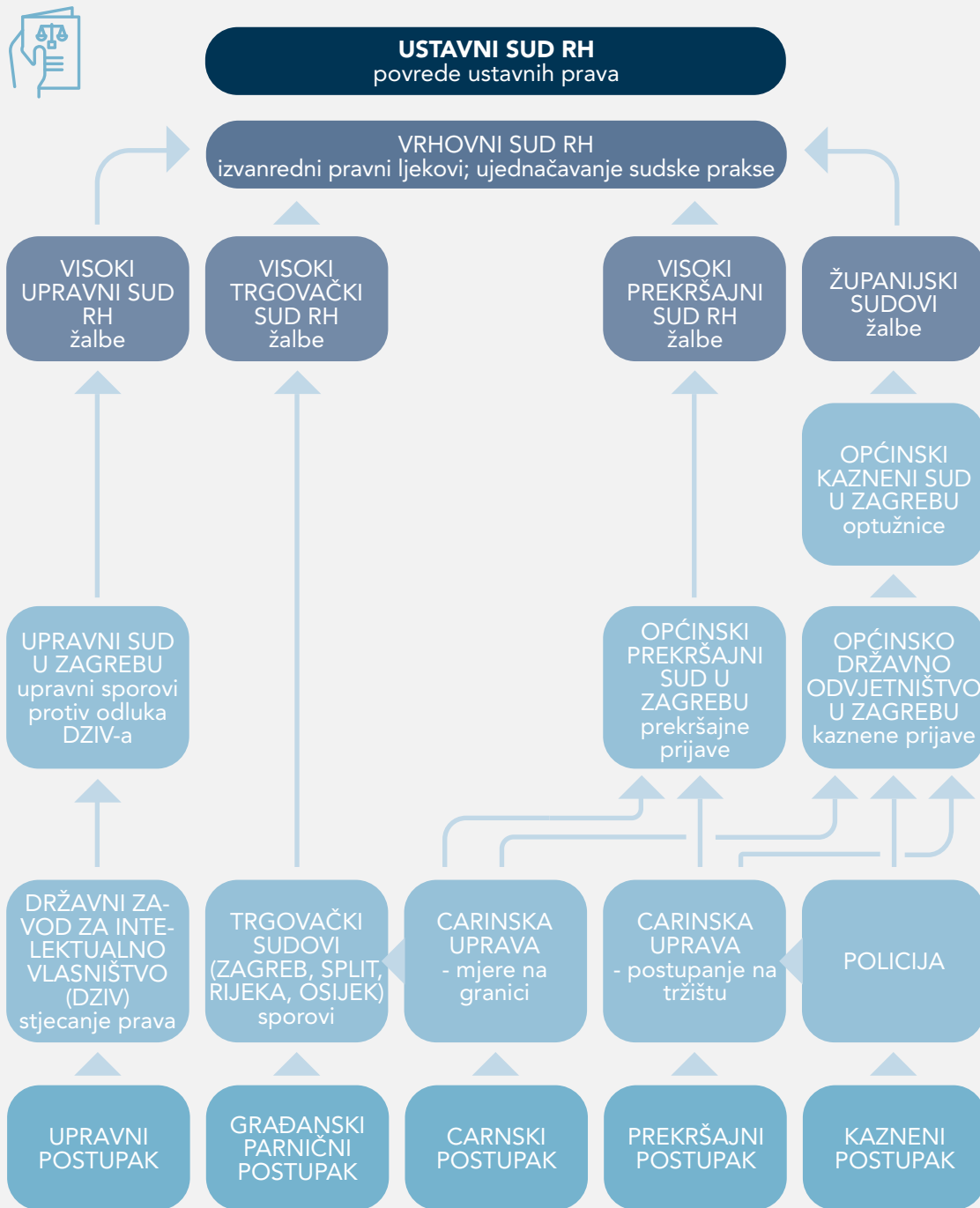
10.2. Koje institucije sudjeluju u zaštiti prava intelektualnog vlasništva od povrede?

U postupcima zaštite prava intelektualnog vlasništva od povrede sudjeluju: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija, Carinska uprava, Državno odvjetništvo te sudovi.

10.3. Tko je u Hrvatskoj nadležan za provedbu registracijskih postupaka za prava industrijskog vlasništva?

U prvome stupnju nadležan je Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Protiv odluka Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, donesenih u postupcima za priznanje/registraciju prava industrijskoga vlasništva odnosno drugim postupcima u kojima se odlučuje o valjanosti prava, stranka čijem zahtjevu nije udovoljeno u cijelosti ili u dijelu ima pravo pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu. O žalbama protiv presuda Upravnog suda u Zagrebu odlučuje Visoki upravni sud Republike Hrvatske.

Shematski prikaz institucija i postupaka za zaštitu prava intelektualnog vlasništva

Shema: DZIV

11.

RASPOLAGANJE PRAVIMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

11.1. Koje su mogućnosti raspolaganja pravima intelektualnog vlasništva?

Prava industrijskog vlasništva mogu se ugovorom prenijeti na drugu osobu, naplatno ili besplatno. To podrazumijeva ugovore o kupnji prava ili darovanju ili zamjeni. U takvim slučajevima, prednik pravo u cijelosti gubi i više ga nema, a sljednik pravo stječe i postaje nositelj patenta, žiga, industrijskog dizajna, biljne sorte, poslovne tajne, srodnog prava koje nema moralnu komponentu kao što su pravo proizvođača fonograma, pravo audiovizualnih producenata, pravo organizacija za emitiranje, pravo proizvođača baza podataka i pravo nakladnika informativnih publikacija.

Autorsko pravo nije moguće kao cjelinu prenijeti drugome jer ima svoju moralnu komponentu koja je, kao strogo osobnopravna komponenta, neprenosiva. Zemljopisnu oznaku također po naravi stvari nije moguće prenijeti drugome budući da ona pripada skupini i svi, koji ispune pretpostavke za stjecanje prava korištenja oznake, mogu oznaku koristiti u skladu sa specifikacijom.

Prava industrijskog vlasništva (patent, uporabni model, žig, industrijski dizajn, biljna sorta, poslovna tajna) mogu se dati na korištenje drugima ugovorom o licenci. Autorskim imovinskim pravima također se može raspolagati davanjem drugome prava korištenja koje je istovjetno s licencijom. I u pogledu svih srodnih prava, moguće su licencije. Licencije mogu biti dane u pogledu cijelog sadržaja prava, ali i u pogledu dijela sadržaja prava. Mogu biti prostorno i vremenski ograničene ili neograničene. Također, mogu biti isključive što podrazumijeva da samo stjecatelj licencije može koristiti predmet intelektualnog vlasništva u skladu s uvjetima danim ugovorom o licenci. Neisključive licencije podrazumijevaju da ih je moguće dati više.

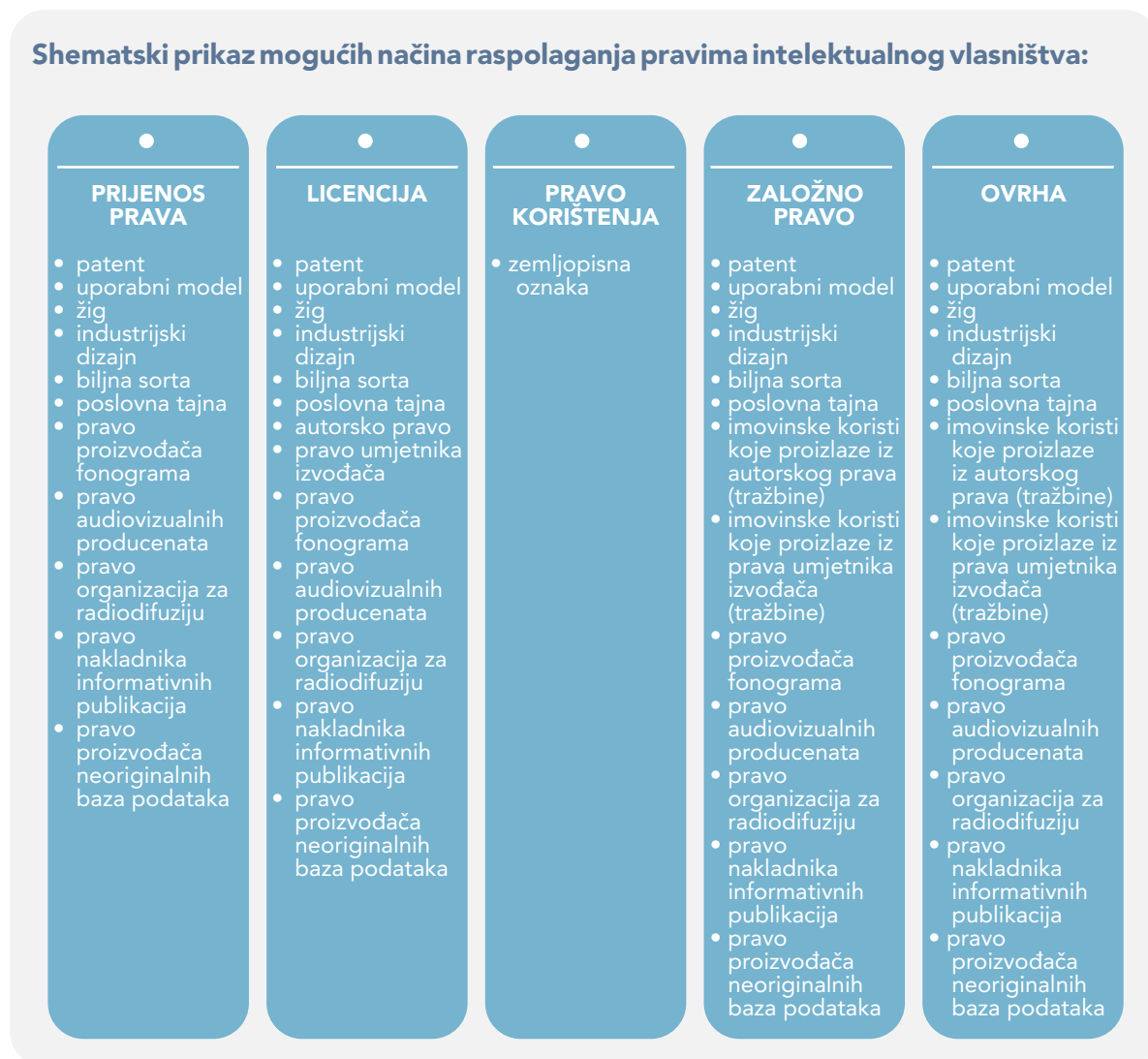
Zemljopisna oznaka daje se na korištenje onima koji za to ispunjavaju uvjete.

Založno pravo moguće je osnovati na svim pravima intelektualnog vlasništva koje je moguće prenijeti drugome, tj. koje je moguće unovčiti, budući da je bit založnog prava da

zalag, dakle intelektualna tvorevina, služi kao osiguranje tražbine te da u slučaju izostanka namirenja tražbine ista može biti namirena iz vrijednosti zaloga njegovim unovčenjem. Autorsko pravo ne može biti predmet založnog prava, ali to mogu biti imovinske koristi (tražbine) koje proizlaze iz autorskog prava u slučaju korištenja.

Ovrhu je moguće provesti na svim pravima intelektualnog vlasništva koje je moguće drugome prenijeti budući da se i ovrha provodi unovčenjem predmeta ovrhe radi namirenja. U pogledu autorskoga prava nije moguća ovrha, ali je moguće ovršiti imovinske koristi (tražbine) koje proizlaze iz autorskog prava.

Shematski prikaz mogućih načina raspolaganja pravima intelektualnog vlasništva:

11.2. Kakav je status intelektualnih tvorevina stvorenih u radnom odnosu?

Prava industrijskog vlasništva, koja nastanu u izvršavanju obveza iz radnog odnosa, u pravilu pripadaju poslodavcu. Jednako tako, nakon stupanja na snagu novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, i autorsko pravo korištenja te srodna prava koja nastanu u radnom odnosu pripadaju poslodavcu u mjeri koja je potrebna za obavljanje njegove djelatnosti. Nema vremenskog ograničenja u pogledu pripadanja prava poslodavcu. Poslodavac je dužan izvršavati ta prava i komercijalizirati ih.

Ipak, riječ je samo o oborivoj presumpciji i uvijek je moguće ugovoriti drukčije između radnika i poslodavca, bilo prigodom sklapanja ugovora o radu ili naknadno.

Jednako se tretiraju i intelektualne tvorevine stvorene u državnoj ili javnoj službi.

PRILOG

ŽIGOVI HRVATSKE GOSPODARSKE KOMORE

Projekt vizualnog označavanja hrvatskih proizvoda i usluga pokrenut je 1997. godine, s ciljem uspostave novog vizualnog identiteta na hrvatskom i svjetskom tržištu te se na taj način željelo pomoći hrvatskim tvrtkama da njihovi proizvodi i usluge budu konkurentniji i prepoznatljivi na domaćem i inozemnom tržištu. Znakovi kvalitete HGK osmišljeni su prvenstveno zbog promocije hrvatskih proizvoda. Projekt je zamišljen s ciljem povezivanja poslovne i akademske zajednice te uključivanjem gospodarskih subjekata s kvalitetnim i/ili izvornim hrvatskim proizvodima.

Znakovi HGK-a su intelektualno vlasništvo Hrvatske gospodarske komore i zaštićeni su u Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo kao jamstveni žigovi na hrvatskom i engleskom jeziku kroz 43 razreda međunarodne klasifikacije proizvoda i usluga (Nicanska klasifikacija).

Znak "Hrvatska kvaliteta" dodjeljuje se proizvodima i uslugama koji/e mogu dokazati kako udovoljavaju općim i specifičnim kriterijima kvalitete, a proizvedeni su, ili se kao usluga nude, u Republici Hrvatskoj. Znak „Hrvatska kvaliteta“ nose hrvatski proizvodi i usluge koji po svim svojim značajkama (sastavom, dizajnom, ergonomskim, ekološkim kriterijima, itd.) udovoljavaju najvišoj razini kvalitete, višoj od one koja je utvrđena zakonodavnim okvirom i normativnim kriterijima za istu vrstu i kategoriju proizvoda ili usluge.

Znak **„Izvorno hrvatsko“** nose proizvodi koji su rezultat razvojno-istraživačkog rada, inovacija/invencija te hrvatske tradicije i jedinstvenosti. „Izvorno hrvatsko“ je priznanje hrvatskom proizvođaču i proizvodu/usluzi za dugogodišnji istraživački rad, ostvarenje stvaralačke ideje u proizvodnji te novog, kreativnog i izvorno hrvatskog proizvoda/usluge na tržištu.

ZNAKOVI KVALITETE HGK

„Hrvatska kvaliteta“ i „Izvorno hrvatsko“

Hrvatska kvaliteta

Izvorno hrvatsko

Proizvođačima proizvoda dodijeljeni znakovi znače svojevrsnu nagradu za dugogodišnje uloženo znanje, inovacijske napore, iskustvo i trud u njihovu kreiranju, održavanju kontinuiteta u kvaliteti i njezinom unapređivanju te jačanju prepoznatljivosti proizvoda i usluga na domaćem i inozemnom tržištu. Osim priznanja proizvođaču, znakovi su ujedno i jamstvo potrošaču da je riječ o proizvodima koji zadovoljavaju najviše standarde kvalitete te predstavljaju sam vrh svjetske ponude.

Postupak dodjele prava uporabe znaka provodi se na temelju:

- Pravilnika o znakovima vizualnog označavanja hrvatskih proizvoda i usluga
- Poslovnika o radu Tehničkih komisija
- Poslovnika o radu Savjeta vizualnog označavanja hrvatskih proizvoda i usluga
- Troškovnika

Članovi stručnih Tehničkih komisija su stručnjaci iz raznih područja gospodarstva, poslovne i akademske zajednice.

Članovi Savjeta su predstavnici ministarstava i institucija infrastrukture kvalitete (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo turizma i sporta, Hrvatska obrtnička komora, Državni zavod za mjeriteljstvo, Hrvatski zavod za norme, Hrvatska akreditacijska agencija, Hrvatska turistička zajednica i HF Eko Etno Grupa d.o.o.).

Postupak dodjele znakova kvalitete HGK Hrvatska kvaliteta i Izvorno Hrvatsko

ZAINTERESIRANI GOSPODARSKI SUBJEKT PODNOSI ZAHTJEV ZA DODJELU PRAVA UPORABE ZNAKA HRVATSKA KVALITETA ILI IZVORNO HRVATSKO uz prilaganje dodatne dokumentacije

ODJEL ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM HGK zaprima i kontrolira dostavljeni Zahtjev te ga dostavlja nadležnoj TEHNIČKOJ KOMISIJI (provedbena, stručna, neovisna tijela u postupku utvrđivanja općih i specifičnih zahtjeva za proizvod ili uslugu)

Stručna TEHNIČKA KOMISIJA pregledava Zahtjev i dostavljenu dokumentaciju te traži nadopunu zahtjeva ako je potrebno

ODJEL ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM HGK u u koordinaciji s TEHNIČKOM KOMISIJOM organizira pregled proizvodnje/posjetu podnositelju zahtjeva. TEHNIČKA KOMISIJA izrađuje stručno mišljenje o dodjeli ili odbijanju Zahtjeva

TEHNIČKA KOMISIJA temeljem stručnog mišljenja daje prijedlog za dodjelu znaka ili odbijanju Zahtjeva SAVJETU VIZUALNOG OZNAČAVANJA HRVATSKIH PROIZVODA I USLUGA

SAVJET donosi ODLUKU o dodjeli prava uporabe znaka/odbijanju Zahtjeva

TEMELJEM ODLUKE SAVJETA o dodjeli prava uporabe znaka, gospodarski subjekt sklapa sa HGK Ugovor o pravu uporabe znaka na razdoblje od 3 godine, nakon čega se pravo uporabe znaka može produžiti na sljedeće razdoblje.

Hrvatska kvaliteta

Izvorno hrvatsko

Razlozi za podnošenje zahtjeva za dodjelu prava uporabe znakova kvalitete:

- Znakovi su jamstvo kvalitete proizvoda/usluge
- Kvalitetu je potvrdila struka
- Znakovi su priznanje proizvodu/usluzi/ odnosno proizvođaču/ pružatelju usluge
- Znakovi su dodana vrijednost proizvodu/usluzi/tvrtki
- Znakovi daju vizualnu prepoznatljivost kod potrošača
- Znakovi nude mogućnost za kreiranje promocije proizvoda/usluge
- Znakovi daju prepoznatljivost na izvoznim tržištima
- Znakovi su sinonim za zemlju podrijetla proizvoda/usluge

Broj znakova kvalitete:

U 2022. godini ukupno 201 gospodarski subjekt je nositelj 353 znaka kvalitete HGK od kojih je 283 „Hrvatska kvaliteta“ i 70 „Izvorno hrvatsko“.

Sve informacije o postupku dodjele i nositeljima znakova kvalitete dostupne su na:

<http://www.znakovi.hgk.hr/>

Postupak dodjele prava uporabe znaka obuhvaća dokumentacijsku provjeru proizvoda/ usluge i provjere u proizvodnim procesima. Na taj način postignut je izravni kontakt stručnjaka u proizvodnji i stručne tehničke komisije čime je stvorena mogućnost daljnje kontinuirane suradnje na unaprjeđenju kvalitete proizvoda i usluga.

Žigovi Hrvatske gospodarske komore:

Reg. broj	Naziv žiga
Z20030047	ZLATNA KUNA – Verbalni naziv
Z20030048	ZLATNA KUNA – Prikaz žiga
Z20041172	CROATIAN CREATION
Z20041173	CROATIAN QUALITY
Z20101102	EDUCA PLUS
Z20101188	HGK 1852
Z20101189	VRIJEDNE RUKE
Z20101190	BE CROATIVE
Z20101192	BE CROATIVE!
Z20101193	KUPUJMO HRVATSKO! PROIZVODIMO I KUPUJMO KVALITETNO
Z20101194	KUPUJMO HRVATSKO! BUDIMO KROATIVNI!
Z20101195	KUPUJMO HRVATSKO
Z20101196	KUPUJMO HRVATSKO
Z20120563	ZDW ZAGREB DESIGN WEEK
Z20120564	ZDW ZAGREB DESIGN WEEK
Z20121660	INVEST IN CROATIA
Z20131156	RIBA HRVATSKE
Z20140460	DANI HRVATSKOG OSIGURANJA
Z20150358	HRVATSKA KVALITETA
Z20150359	IZVORNO HRVATSKO
Z20151243	18 UKLJUČI SAVJEST
Z20160880	CROATIAN CREATION
Z20160881	CROATIAN QUALITY
Z20170180	STORIES CROATIAN UNIQUE HOTELS
Z20170181	STORIES
Z20180024	VINA CROATIA VINA MOSAICA
Z20180025	VINA CROATIA VINA MOSAICA
Z20180026	VINA CROATIA VINA MOSAICA
Z20180027	VINA CROATIA VINA MOSAICA
Z20180964	ZLATNA KUNA – Prikaz žiga – zlatna, crna

Preporučena literatura

-
- Adamović, Jasminka; Dika, Mihajlo; Gliha, Igor; Josipović, Ivo; Kuterovac, Ljiljana; Matanovac, Romana; Rački Marinković, Ana; Sučić, Tatjana; Topić, Željko: Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji (opća redakcija Romana Matanovac); Narodne novine dd. i Državni zavod za intelektualno vlasništvo RH, Zagreb, 2006.
- Aplin, Tanya; Davis, Jennifer: Intellectual property law : text, cases and materials, Oxford University Press, Oxford, 2017.
- Bently, Lionel; Sherman, Brad; Gangjee, Dev; Johnson, Phillip: Intellectual Property Law; Oxford University Press, Oxford, 2018.
- Bijelić, Aleksandar; Mrša, Lana: Enforcement of Intellectual Property Rights in Croatia u: Petillion, Flip (ur.): Enforcement of Intellectual Property Rights in the EU Member States, Intersentia, Antwerpen, 2019., str. 193-221
- Calboli, Irene; Ginsburg, Jane C.: The Cambridge Handbook of International and Comparative Trademark Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2020.
- Cimoli, Mario; Dosi, Giovanni; Maskus, Keith S.; Okediji, Ruth L.; Reichman, Jeorme H.; Stiglitz, Joseph E. (ur): Intellectual Property Rights – Legal and Economic Challenges for Development, Oxford University Press, Oxford, 2014.
- Cornish, William; Llewelyn, David; Aplin, Tanya: Intellectual property : patents, copyright, trade marks and allied rights, Sweet & Maxwell, London, 2013.
- Davis, Jennifer: Intellectual Property Law (četvrto izdanje), Oxford University Press, Oxford, 2012.
- Depoorter, Ben; Mennel, S. Ben (ur.): Research Handbook on the Economics of Intellectual Property Law, Volume 1: Theory, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2019.

- Derclaye, Estelle: *Research Handbook on the Future of EU Copyright*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2009.
- Derclaye, Estelle: *The European Court of Justice Interprets the Database Sui Generis Right for the First Time*, *European Law Review*, Vol. 30, 2005., str. 420-430
- Drexl, Josef: *Research Handbook on Intellectual Property and Competition Law*; Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2008.
- Dreyfuss, Rochelle; Pila, Justine: *The Oxford Handbook of Intellectual Property Law*, Oxford University Press, New York, 2018.
- Elkin-Koren, Niva; Salzberger, Eli: *The Law and Economics of Intellectual Property in the Digital Age - The Limits of Analysis*, Routledge, Oxon, 2013.
- Ficsor, Mihály: *The Law of Copyright and the Internet*, New York, Oxford University Press, 2002.
- Geiger, Christophe (ur.): *Constructing European Intellectual Property Achievements and New Perspectives*, Edward Elgar, Cheltenham, 2013.
- Geiger, Christophe: *Research Handbook on Intellectual Property and Investment Law*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2020.
- Gervais, Daniel: *International Intellectual Property – A handbook of Contemporary Research*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2015.
- Gliha, Igor: *Copyright Throughout the World – Croatia* u: von Lewinski, Silke (ur.): *Copyright Throughout the World*, Thomson Reuters, New York City, str. 11/1-11/93
- Goldstein, Paul; Hugenholtz, Bernt P.: *International Copyright – Principles, Law and Practice* (četvrto izdanje), Oxford University Press, New York, 2019.
- Jütte, Bernd Justin: *Reconstructing European Copyright Law for the Digital Single Market - Between Old Paradigms and Digital Challenges*, © Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2017.
- Katulić, Tihomir: *Uvod u zaštitu intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj*, CARNet - Hrvatska akademska i istraživačka mreža, Zagreb, 2006.
- Kur, Annette; Senftleben, Martin: *European trade mark law : a commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2017.

- Kur, Annette; Dreier, Thomas: *European Intellectual Property Law – Text, Cases and Materials*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2013.
- Matanovac Vučković, Romana: *Građanskopravna zaštita patenta prema Zakonu o patentu, Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse : zbornik radova*, Društvo za građanskopravne znanosti i praksu Hrvatske, 13, 2006., str. 491-504
- Matanovac Vučković, Romana: *Pravna zaštita prava industrijskog vlasništva u: Barbić, Jakša (ur.): Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2017., str. 53-93*
- Matanovac, Romana (ur.), *Prilagodba hrvatskog prava intelektualnog vlasništva europskom pravu*, Zagreb, 2007.
- Matanovac Vučković, Romana: *Razlikovnost kao pretpostavka za registraciju žiga*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 62, br. 3, 2012, str. 929-960
- Matanovac, Romana; Rački Marinković, Ana: *Registri prava intelektualnog vlasništva, u: Josipović, Tatjana (ur.), Hrvatsko registarsko pravo*, Zagreb, Narodne novine, 2006, str. 153-200
- Matthews, Duncan; Zech, Herbert (ur.): *Research Handbook on Intellectual Property and the Life Sciences*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2017.
- Mittelstaedt, Axel: *Intellectual Property Management - Geistiges Eigentum als Führungsinstrument und Erfolgsfaktor in der Wissensökonomie*, Springer Gabler, Wiesbaden, 2016.
- Norman, Helen: *Intellectual Property Law Directions (drugo izdanje)*; Oxford University Press, Oxford, 2014.
- Rački Marinković, Ana: *Usporedba oznaka zemljopisnog podrijetla i žigova s obzirom na pojmovna određenja i međunarodno prihvaćene standarde zaštite*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2013, Vol. 63, br. 1, str. 189-220
- Rački Marinković, Ana: *Zaštita poslovnih tajni kao oblika intelektualnog vlasništva*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 40, no. 2., 2019, str. 765-797
- Rosati, Eleonora (ur.): *The Routledge Handbook of EU Copyright Law*; Routledge – Taylor and Francis Group, Oxon, New York, 2021.

Seville, Catherine: EU Intellectual Property Law and Policy; Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2009.

Stamatoudi, Irini; Torremans, Paul: EU Copyright Law – A Commentary (drugo izdanje), Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2021.

Ostali izvori

DHFR – Godišnje izvješće o transparentnosti – financijski podaci za 2020. godinu
(<https://dhfr.hr/wp-content/uploads/2021/08/Godisnje-izvjesce-o-transparentnosti-za-2020.-godinu.pdf>)

Državni zavod za intelektualno vlasništvo: Naknade
(<https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/zigovi/postupak-zastite-u-hrvatskoj/naknade/>)

Državni zavod za intelektualno vlasništvo: Troškovi (<https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/industrijski-dizajn/postupak-zastite-u-hrvatskoj/troskovi/>)

Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske: Godišnje izvješće za 2019.;
(https://www.dziv.hr/files/file/go-izvjesca/godisnje_izvjesce_2019.pdf)

Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske: Godišnje izvješće za 2020.
(https://www.dziv.hr/files/file/go-izvjesca/godisnje_izvjesce_2020.pdf)

European Union Intellectual Property Office: EUIPO Statistics for European Union Trade Marks, 1996-01 to 2021-10 Evolution
(https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/the_office/statistics-of-european-union-trade-marks_en.pdf)

European Union Intellectual Property Office: EUIPO Statistics for Community Designs. 2003-01 to 2021-11 Evolution
(https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/the_office/statistics-of-community-designs_en.pdf)

Europski ured za intelektualno vlasništvo: Pristojbe koje se izravno plaćaju EUIPO-u
(<https://euipo.europa.eu/ohimportal/hr/fees-payable-direct-to-euipo>)

EPO - godišnje izvješće

(<https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics/2020/statistics/granted-patents.html>)

HDS ZAMP: Godišnje izvješće 2020. godinu

(https://www.zamp.hr/uploads/documents/izvjesca/ZAMP_GI_2020_za_web.pdf)

Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu; Centar za sjemenarstvo i rasadničarstvo:

Sjemenarstvo i rasadničarstvo – Godišnje izvješće za 2019.

(<https://www.hapih.hr/wp-content/uploads/2020/11/CSR-Godisnje-izvjesce-za-2019.pdf>)

HUZIP: Izvješće o transparentnosti za 2020. godinu

(<https://www.huzip.hr/hr/huzip/izvjesca/izvjesce-o-transparentnosti-za-2020-godinu>)

HUZIP: Izvješće revizije o općem obračunu raspodjele za 2020. godinu

(<https://www.huzip.hr/hr/huzip/izvjesca/izvjesce-revizije-o-opcem-obracunu-raspodjele-za-2020-godinu>)

Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske: Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2019. (https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/poljoprivredna_politika/zeleno_izvjesce/2020_11_30%20Zeleno%20izvje%C5%A1%C4%87e%202019.pdf)

Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske: Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2020. (https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/poljoprivredna_politika/zeleno_izvjesce/2021_12_15_Zeleno2020_isp.pdf)

Ministarstvo poljoprivrede: <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/hrana-111/oznake-kvalitete/zoi-zozp-zts-poljoprivrednih-i-prehrambenih-proizvoda/zasticena-oznaka-izvornosti-zoi/1206> i <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/hrana-111/oznake-kvalitete/zoi-zozp-zts-poljoprivrednih-i-prehrambenih-proizvoda/zasticene-oznake-zemljopisnog-podrijetla-zozp/1221>

Ured Zajednice za biljnu raznolikost/ Community Plant Variety Office (CPVO): Fees and Payments

(<https://cpvo.europa.eu/en/applications-and-examinations/fees-and-payments>)

Ured Zajednice za biljnu raznolikost /Community Plant Variety Office (CPVO), Annual Report 2020

(<https://cpvo.europa.eu/en/news-and-events/news/cpvo-annual-report-2020>)

ZAPRAF: Godišnje izvješće 2020. godina

(https://zapraf.hr/wp-content/uploads/2021/03/izvjesce_2020_web.pdf)

World Intellectual Property Organization WIPO: Hague System: Schedule of Fees (as in force on January 1, 2015)

(<https://www.wipo.int/hague/en/>, <https://www.wipo.int/hague/en/fees/sched.html>)

World Intellectual Property Organization WIPO: World Intellectual Property Indicators 2021. (<https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4571>)

World Intellectual Property Organization WIPO: Fees and Payments – Madrid System

(<https://www.wipo.int/finance/en/madrid.html#payment>)

Kazalo slika

Prikaz prava intelektualnog vlasništva	16, 17
Intelektualno vlasništvo i vlasništvo nisu preklapajući koncepti	18
Strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom	20, 21
Djelovanje načela teritorijalnosti	23
Vrste propisa u području intelektualnog vlasništva	28
Institucije nadležne za intelektualno vlasništvo	39
Pretpostavke za stjecanje patenta	42
Pretpostavke za stjecanje uporabnog modela	42
Postupak stjecanja i gubitka patenta	43
Postupak stjecanja i gubitka uporabnog modela	44
Registracija nacionalnog patenta	46
Registracija europskog patenta	46
Međunarodna registracija patenta	47
Teritorijalni učinci registracije patenta	47
Supstancijalna obilježja izuma potrebna za registraciju patenta	49
Usporedba nacionalnog i međunarodnog postupka registracije	50
Prikaz predmeta koji se štite i koji se ne štite patentom	51
Isključiva prava koja proizlaze iz patenta	52
Trajanje patenta	53
Što je žig	65
Funkcije žiga	67

Primjeri figurativnih znakova	69
Primjeri znakova koje čini boja ili kombinacija boja	69
Primjeri znakova koje čine oblik proizvoda i pakiranja	70
Registracija nacionalnog žiga	73
Registracija žiga Europske unije	73
Međunarodna registracija žiga	74
Teritorijalni učinci registracije žiga	74
Nerazlikovni znakovi	76
Stupnjevi razlikovnosti	77
Raniji žigovi koji su smetnja registraciji	79
Isključiva prava koja proizlaze iz žiga	79
Karakteristične radnje uporabe koje nositelj žiga može zabraniti	81
Trajanje žiga	82
Primjeri zajedničkih žigova	83
Primjeri jamstvenih žigova	84
Vanjski izgled proizlazi iz:	91
Primjeri industrijskog dizajna	92
Pretpostavke za pravnu zaštitu industrijskog dizajna	93
Procjenitelj pretpostavki za pravnu zaštitu industrijskog dizajna	93
Registracija nacionalnog dizajna	96
Registracija dizajna Zajednice	96
Međunarodna registracija dizajna	96
Teritorijalni učinci registracije dizajna	97
Novost industrijskog dizajna	98
Individualni karakter industrijskog dizajna	99
Isključiva prava koja proizlaze iz industrijskog dizajna	100

Trajanje industrijskog dizajna	100
Sustavi kvalitete	108
Europske sheme kvalitete	109
Postupak registracije	111
Hrvatska prijelazna zaštita	111
Europske oznake	111
Razlozi za prigovor	112
Biljne sorte u kontekstu biljnog carstva i biljnih vrsta	126
Značajke poboljšanih biljnih sorti	127
Postupak stjecanja i gubitka biljne sorte	128
Oplemenjivač i oplemenjivačko pravo	129
Supstancijalna obilježja sorte potrebna za registraciju	130
Isključiva prava koja proizlaze iz biljne sorte	131
Trajanje biljne sorte	132
Zaštita poslovne tajne	138
Korektivne mjere	140
Objekti autorskog prava i srodnih prava	143
Autorsko pravo i srodna prava	145
Pretpostavke za autorskopravnu zaštitu	146
Sadržaj autorskog prava	147
Imovinska autorska prava	148
Moralna autorska prava	149
Vrste postupaka za zaštitu prava intelektualnog vlasništva	156
Shematski prikaz institucija i postupaka za zaštitu prava intelektualnog vlasništva	157
Shematski prikaz mogućih načina raspolaganja pravima intelektualnog vlasništva	160

Znakovi kvalitete HGK	164
Postupak dodjele znakova kvalitete HGK – Hrvatska kvaliteta i izvorno hrvatsko	165

Kazalo tablica

Nacionalni propisi u području intelektualnog vlasništva	28
Međunarodni ugovori u području intelektualnog vlasništva kojih je Hrvatska potpisnica	30
Pravna stečevina Europske unije u području intelektualnog vlasništva	33
Troškovi patentne prijava	54, 55
Troškovi održavanja patenta u vrijednosti	56
Troškovi stjecanja uporabnog modela	57
Troškovi održavanja uporabnog modela u vrijednosti	57
Stjecanje svjedodžbe o dodatnoj zaštiti	58
Troškovi održavanja trajanja svjedodžbe o dodatnoj zaštiti	58
Prijave patenata u Hrvatskoj (statistički pokazatelji)	59
Europske prijave patenata i Europski patenti u Hrvatskoj (statistički pokazatelji)	59
Prijave uporabnih modela u Hrvatskoj (statistički pokazatelji)	59
Patenti priznati u RH (statistički pokazatelji)	60
Patenti u važenju u RH (statistički pokazatelji)	60
Svjedodžbe o dodatnoj zaštiti (SPC) (statistički pokazatelji)	61
Troškovi prijave i održavanja žiga	85-87
Prijave žigova u RH (statistički pokazatelji)	87
Žigovi u važenju u RH (statistički pokazatelji)	88
Troškovi registracije i održavanja industrijskog dizajna	101-103
Prijava industrijskog dizajna u RH (statistički pokazatelji)	104
Dizajn u važenju u RH (statistički pokazatelji)	104

Oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga (troškovi registracije)	115
Troškovi održavanja oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga	115
Oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti registrirane pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo (statistički pokazatelji)	116
Zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla (ZOZP)	116, 117
Zaštićena oznaka izvornosti (ZOI)	118
Proizvodi s prijelaznom nacionalnom zaštitom kojima predstoji registracija na razini EU	119
ZOI/ZOZP/ZTS u nacionalnom postupku zaštite naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	119
Oznake izvornosti vina	120
Oznake zemljopisnog podrijetla jakih alkoholnih pića	120
Oznake zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina	120
Provedba postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode u 2020. godini na nacionalnoj razini	121
Usporedba provedbe postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode na nacionalnoj razini (RH)	121
Provedba postupka registracije zaštićenih naziva proizvoda u 2020. godini na razini Europske unije	122
Usporedba provedbe postupka registracije HR zaštićenih naziva proizvoda na razini Europske unije	123
Troškovi prijave i održavanja biljne sorte	133
Zahtjevi za priznavanje sorti i obnavljanje upisa sorte u RH (statistički pokazatelji)	134
Zahtjevi za dodjelu oplemenjivačkog prava u RH (statistički pokazatelji)	134
Zahtjevi za registraciju sorti u EU (statistički pokazatelji)	134
Žigovi Hrvatske gospodarske komore	167

Knjiga Upravljanje intelektualnim vlasništvom u organizaciji donosi pregled prava intelektualnog vlasništva namijenjen prvenstveno studentima poslovne ekonomije i poslovnoj zajednici, ali i svima onima koji žele na jednom mjestu saznati temeljne postulate pravne zaštite intelektualnih tvorevina patentom, uporabnim modelom, žigom, industrijskim dizajnom, oplemenjivačkim pravom, poslovnom tajnom, oznakama zemljopisnog podrijetla te autorskim pravom i srodnim pravima. Obraduje najvažnija zajednička, ali i individualna obilježja pojedinih prava intelektualnog vlasništva, registracijske postupke zajedno s pripadajućim prikazima troškova, pretpostavke stjecanja i pravne zaštite. Nudi pregled svih relevantnih nacionalnih, europskih i međunarodnih pravnih izvora te daje uvid u odrednice strategija upravljanja intelektualnim vlasništvom u organizaciji. Trebala bi postati nezaobilazna literatura za proučavanje svima koji se u svojem poslovanju susreću s intelektualnim tvorevinama, bilo kao njihovi stvaratelji i/ili korisnici. Uspješne strategije upravljanja poduzećima temeljenim na znanju i inovacijama, poduzećima u području kreativnih i kulturnih industrija počivaju na promišljenim strategijama upravljanja intelektualnim vlasništvom.

9 789537 622954